ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG
Ügyszám: IV/1051-0/2019
Érkezett: 2019 JÚN 19.
Példány: 1
Kezelőiroda:
Melléklet: 9 db
4

SZÉKESFEHÉRVÁRI TÖRVÉNYSZÉK
SZÉKESFEHÉRVÁR
postán,gyűjtőládába, személyesen,faxon, e-mailen
Érk.: 2019 JÚN. 05 61.
Példány: Mell.: db
Az ügyirat száma: 27.P.20.957/15

Alkotmánybíróság
1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

a Székesfehérvári Törvényszék
útján
8000 Székesfehérvár
Dózsa György út 1.

34.

a [redacted]
felperes – mint indítványozó –

képviseli:
[redacted]

alkotmányjogi panasza

a **Fővárosi Törvényszék**
(1055 Budapest, Markó utca 27.)
alperes ellen

kártérítés megfizetése iránt indított, a Székesfehérvári Törvényszék előtt **27.P.20.957/2015.** ügyszám alatt folyamatban volt perben a Kúria által **Pfv.III.22.500/2017/7.** szám alatt hozott ítélet ellen.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A [redacted] felperes mint indítványozó – kívül jegyzett és ***1.*** és ***2. számú mellékletként*** csatolt meghatalmazásokkal igazolt jogi képviselője útján – a Fővárosi Törvényszék (1055 Budapest, Markó utca 27.) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított, a Székesfehérvári Törvényszék mint elsőfokú bíróság előtt **27.P.20.957/2015.** ügyszám alatt folyamatban volt perben a Kúria által **Pfv.III.22.500/2017/7.** szám alatt hozott ítélet ellen az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény („**Abtv.**") 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjeszti elő:

Az indítványozó kéri, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a és 43. §-a szerinti hatáskörében eljárva – a Kúria által Pfv.III.22.500/2017/7. szám alatt hozott ítéletet az indítványozó (i) Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében foglalt, törvény előtti egyenlőséghez való jogának, valamint (ii) Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt, tisztességes eljáráshoz való jogának megsértése miatt semmisítse meg.

Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az alábbiakkal indokolja:

I. ÖSSZEFOGLALÁS

Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontjában és az Abtv. 27. §-ában foglalt jogával élve alkotmányjogi panasszal él a Kúria által Pfv.III.22.500/2017/7. szám alatt hozott ítélete ellen és kéri, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság azt mint alaptörvény-ellenes bírói döntést semmisítse meg.

Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszban a könnyebb áttekinthetőség végett először leírja az alkotmányjogi panasz tárgyát képező kúriai ítélethez vezető per alapjául szolgáló tényállást, valamint az eljárás menetét (ideértve az indítványozó kérelmeit és az eljáró bíróságok határozatait), lásd alább a II. pontban.

Az indítványozó a III. pontban áttekintést ad arról, hogy a kúriai ítélet az Alaptörvényben biztosított mely jogait – konkrétan: az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében foglalt, törvény előtti egyenlőséget, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt, tisztességes eljáráshoz való jogot – érinti, és e jogoknak mi a jelen eljárás szempontjából releváns tartalma.

Ezt követően az indítványozó a IV. pontban részletesen leírja, hogy a kúriai ítélet milyen módon sérti az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogait:

Az indítványozó a IV.1. pontban részletesen bemutatja, hogy a kúriai ítélet az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésben foglalt, törvény előtti egyenlőséget sérti, hiszen a jelen esetben a Kúria által hozott ítélet mindennemű elfogadható indokolás nélkül egy olyan álláspontot tükröz, amely teljes mértékben figyelmen kívül hagyja az alkalmazandó jogszabályokat. A VI.1.1 pontban bemutatottak szerint a Kúria az Európai Unió Bíróságának („**EUB**") erre vonatkozó évtizedes, következetes és valamennyi uniós tagállamban kötelező gyakorlatával szemben teljesen önkényesen

megengedhetetlenül és jogellenesen szűken értelmezte mind az EUMSZ 49. cikke szerinti letelepedés szabadságát, mind pedig az EUMSZ 56. cikke szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságát, anélkül hogy ennek bármilyen elfogadható indokát adta volna. Mindkét szabadságból az következik, hogy tilos minden olyan tagállami intézkedés, amely ezen szabadságok gyakorlását egy másik tagállamban honos vállalkozás számára indokolatlanul akadályozza, korlátozza vagy akár kevésbé vonzóvá teszi. A Kúria – lényegében indokolás nélküli – értelmezése szerint ugyanis az indítványozó anyavállalata mindkét alapszabadságot kimerítette az indítványozó bejegyzésével, amiért a Kúria szerint az indítványozó ügyében az uniós jog alkalmazásának nincs helye. Holott az EUB töretlen gyakorlata alapján ezen alapszabadságok és az általuk megtestesített megkülönböztetési és korlátozási tilalom az indítványozó esetében a bejegyzést követően is korlátlanul megilletik az anyavállalatot, amely határon átnyúlú uniós jogi tényállásból pedig egyenesen következik az indítványozó ügyének uniós jogi relevanciája és az uniós jog alkalmazandósága. A IV.1.2 pontban bemutatottak szerint amellett, hogy a Kúria teljesen önkényesen a teljes uniós joganyagnak az indítványozó ügyében való alkalmazhatóságát kizárta, még a saját maga által felállított *„Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai"* elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29-i keltű összefoglaló véleményének[1] (**„Összefoglaló Vélemény"**) is ellentmondva alkalmazta az EUB *Köbler* ítéletében foglalt feltételek helyett a Ptk. 339. § (1) bekezdését és 349. § (1) bekezdését. A IV.1.3 pontban bemutatottak szerint pedig a Kúria mind a magyar, mind pedig az uniós jogban érvényesülő teljes kártérítés elvén alapuló kikristályosodott gyakorlattal szemben teljesen önkényesen és ugyancsak mindennemű elfogadható indokolás nélkül lényegében azt mondta ki, hogy a perköltség nem érvényesíthető kárként. A Kúria által mindhárom fenti kérdésben képviselt álláspont tehát objektív szempontból tarthatatlan, és ezáltal önkényes jogalkalmazásnak minősül, ami a törvény előtti egyenlőség elvébe ütközik.

Az indítványozó ezt követően a IV.2. pontban részletesen bemutatja, hogy a kúriai ítélet az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében biztosított jogát sérti, mivel a Kúria eljárásával elvonta az indítványozót törvényes bírájától, jelen esetben az Európai Unió Bíróságától azzal, hogy a releváns uniós jogszabályok egyértelmű előírásai, valamint az indítványozó erre vonatkozó kérelmei ellenére nem kezdeményezte az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárást.

Az indítványozó által leírt alapjogsértések érdemben befolyásolták a kúriai ítéletet, amint azt az indítványozó a IV.3. pontban bemutatja. Ha ugyanis a Kúria az alkalmazandó jogszabályokat helyesen alkalmazza, nem olyan ítélet született volna, amelyből csak az a következtetés vonható le, hogy bíróság által elkövetett jogsértés miatti kártérítés esetén az uniós jog nem alkalmazható, egyébként pedig a fél az eljárási költségeket nem érvényesítheti kárként. Ha a Kúria továbbá a releváns uniós jogszabályok előírásai, valamint az indítványozó erre vonatkozó kérelme szerint jár el és az EUB előtti előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezi, az EUB-nek lehetősége nyílt volna az ügyben alkalmazandó uniós jogszabályok olyan értelmezését adni, ami a magyar bíróságokra kötelező, így érvényesülhettek volna az indítványozónak a per során előadottak szerinti jogai. Mindezek miatt az indítványozó álláspontja szerint a kúriai ítélet megsemmisítésének van helye.

Mindemellett az ügyben felmerült kérdések alapvető alkotmányjogi jelentőségűek (lásd a IV.4. pontot), hiszen az Alkotmánybíróságnak a jelen eljárás keretében lehetősége nyílna kimondani, hogy (i) az önkényes jogalkalmazás a magyar Alaptörvény alapján tilos, továbbá (ii) az Európai Unió Bírósága törvényes bírónak minősül, és amennyiben egy ügyben utolsó fokon eljáró bíróság az EUMSZ 267. cikkének 3. bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére elmulasztja az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, ezzel a felet elvonja törvényes bírájától.

Az indítványozó természetesen maradéktalanul tisztában van azzal, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság nem egyfajta szuperrevíziós eljárási fokként működik, ahol az eljárás korábbi szakaszában felmerült

---

[1] Lásd a Kúria elnöke által felállított „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai" elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29-i keltű összefoglaló véleményének 65-70. oldalait.

jogsértések kifogásolására lenne lehetőség. Mindazonáltal az indítványozó szerint a jelen ügyben hasonló a helyzet, mint a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat szerinti ügyben ahol az eljáró bíróság több jogsértése együttesen vezetett a megtámadott ítélet alaptörvény ellenességének a megállapításához.

A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban a tisztelt Alkotmánybíróság többek között kimondta, hogy *„a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan" vagy „igazságtalan", avagy „nem tisztességes" [ABH 1998, 95 {legutóbb megerősítette a 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}."* Ebben a hivatkozott AB határozatban a tisztel Alkotmánybíróság azt is kimondja továbbá, hogy *„a tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {lásd 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel a jelen ügy vonatkozásában megállapította, hogy nem teljesítette a törvényszék indokolási kötelezettségét akkor, amikor az ügy egyik leglényegesebb részéről, az adott tényállásra nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezések nem alkalmazása okairól nem adott számot határozatában. Az Alkotmánybíróság megállapítja továbbá, hogy a törvényszék önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése ellenére nem alkalmazta."*

Mindezek alapján az indítványozó határozott álláspontja, hogy a 20/2017. (VII. 18.) AB határozathoz hasonlóan a Kúriának az indítványozó által kifogásolt több súlyosan önkényes és mindennemű elfogadható indokolás nélkül maradt jogalkalmazási művelete együttesen és összességében bizonyosan elérik a jogsértés olyan szintjét, ami az ítélet alaptörvény ellenességének a megállapításához szükséges.

II. AZ ÜGY TÉNYBELI HÁTTERE

Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállást az alábbiak szerint foglalja össze (a jelen II. pontban előadott tények és bizonyítékaik a kúriai ítélet alapjául szolgáló per irataiban megtalálhatók, továbbá a per alapjául szolgáló tényállás a felek között nem volt vitás, ezért az indítványozó az okirati bizonyítékok ismételt csatolásától az indítványozó eltekint):

1. ELŐZMÉNYEK

1.1 Az L71-es projekt és az indítványozó által megvásárolt követelések

A [redacted] 2004. június 17-én magyarországi fióktelepeként alapította az indítványozót. Az indítványozó több magyarországi építési beruházásra irányuló közbeszerzési eljárásban is részt vett, amelyek közül az egyik az Útgazdálkodási- és Koordinációs Igazgatóság (**„UKIG"**) által az L71. számú főút Balatonakarattya-Balatonfűzfő elkerülő szakaszának megvalósítására (**„Projekt"**) kiírt közösségi értékhatárt elérő értékű közbeszerzés (**„Közbeszerzés"**) volt.

A Közbeszerzés nyertes ajánlattevője az indítványozó és a [redacted] (**„Mélyépítő"**) által alkotott konzorcium lett, amely az UKIG-gal 2005. augusztus 17-én megkötött építési szerződés alapján megkezdte a Projekt kivitelezését. A Projektnek két milliárd Ft kötbérrel biztosított átadási határideje 2007. december 15. volt. A Projekt keretében megvalósítandó egyes munkák elvégzésére a Mélyépítő alvállalkozóként igénybe vette az [redacted] (**„Aszfaltút"**) és a [redacted] ").

A Projekt kivitelezése egészen 2007. július végéig az előre meghatározott ütem szerint folyt, amikor az Aszfaltút és a [redacted] a Mélyépítővel szemben fennálló kiegyenlítetlen követeléseikre való hivatkozással beszüntették a munkavégzést és 2007. augusztus 1-től lezárták a Projekt építési terület nagy részét. Ezért a Projekt egyre közelgő kötbérterhes átadási határideje miatt szorult helyzetbe került indítványozó az építési munka folytathatósága érdekében arra kényszerült, hogy 2007. október 16-án megvásárolja az Aszfaltút és a [redacted] Mélyépítővel szemben fennálló követeléseit (**„Követelésvásárlás"**).

A fenti Követelésvásárlástól függetlenül az indítványozó 2007. október végén egy adminisztratív tévedés folytán jogalap nélkül 47.181.414,- Ft összeget utalt át az Aszfaltútnak.

Az időközben megszűnt [redacted] 2008. szeptember 18-a óta, az időközben már ugyancsak megszűnt Aszfaltút pedig 2009. január 27-e óta állt felszámolás alatt. Mind a [redacted] mind pedig az Aszfaltút felszámolója a [redacted] Felszámoló Zrt. ([redacted]') volt.

1.2 A [redacted] felszámoló jogellenesen megtagadta az indítványozó követeléseinek nyilvántartásba vételét

Miután a Követelésvásárlás az indítványozó álláspontja szerint érvénytelen volt, az indítványozó 2009. február 24-én pert indított az Aszfaltút és a [redacted] ellen a Fővárosi Törvényszéken (**„Megtámadási Per"**). A Fővárosi Törvényszék az ügyben 2011. március 1-jén hozott 22.G.40.582/2009/53 számú ítéletében részben helyt adott az indítványozó keresetének és az Aszfaltutat, valamint a [redacted]-at egyetemlegesen kötelezte 66.632.375,- Ft és járulékainak megfizetésére, amely ítélet 2011. szeptember 28-án jogerőre emelkedett. A [redacted] az indítványozó erre vonatkozó többszöri hitelezői igénybejelentése és a Megtámadási Perben született jogerős és egyértelmű ítélet ellenére azonban nem tüntette fel az Aszfaltút 2011. szeptember 30-i fordulónappal elkészített II. közbenső mérlegében (**„II. Közbenső Mérleg"**) az indítványozó javára megítélt 66.632.375,- Ft összeget. Ezt követően pedig a [redacted]S a 2011. november 18-án kelt levelében kifejezetten el is utasította a Megtámadási Perben az indítványozó számára jogerősen megítélt 66.623.375,- Ft összegű követelés nyilvántartásba vételét.

Miután a 47.181.414,- Ft összeget az indítványozó tévesen kifizette, az indítványozó az Aszfaltút felszámolási eljárásban hitelezői igényként bejelentette ezen 47.181.414,- Ft összeget, a [redacted] azonban ezen követelés nyilvántartásba vételét megtagadta. Az ennek alapján indult 15.Fpkh.01-10-000455 számú kifogási eljárásban 2011. október 15-én tartott meghallgatáson a [redacted] a Fővárosi Törvényszék kioktatásának megfelelően vállalta, hogy a 47.181.414,- Ft összegű bejelentett követelést vitatottként nyilvántartásba veszi. Ennek a vállalásnak azonban a [redacted] nem tett eleget, hanem a 2011. november 18-án kelt levelében az indítványozó 47.181.414,- Ft összegű követelésének vitatott követeléskénti nyilvántartásba vételét kifejezetten megtagadta.

1.3 A felszámoló jogellenes mulasztása miatt az indítványozónak jelentős költségráfordítást igénylő intézkedéseket kellett tennie a követeléseinek a nyilvántartásba vétele érdekében

Mivel a [redacted] mint az Aszfaltút felszámolója az előző II.1.2. pont szerint súlyosan jogsértő módon megtagadta az indítványozó által minden tekintetben szabályszerűen bejelentett hitelezői igények nyilvántartásba vételét, az indítványozó megbízta a [redacted]'), hogy a 66.632.375 Ft illetve a 47.181.414 Ft összegek nyilvántartásba vétele és a II. Közbenső Mérleg alábbiak szerinti helyesbítése érdekében tegye meg a szükséges jogi lépéseket a [redacted]zal szemben.

Az indítványozónak a [redacted] igénybevételével egyebek mellett az alábbi jelentős költség- és időráfordítást igénylő intézkedéseket kellett tennie ahhoz, hogy elhárítsa az őt a követelései nyilvántartásba vételének mellőzésével fenyegető súlyosabb károsodást:

(i) a 66.632.375,- Ft és a 47.181.414,- Ft összegű követelései megfelelő nyilvántartásba vételének elutasítása miatt az indítványozó 2011. december 1-jén kifogást terjesztett elő, amely alapján 15.Fpkh.01-12-00080 számon indult eljárás a Fővárosi Törvényszék előtt;

(ii) az indítványozó 2011. december 7-én a [redacted] magatartása miatt etikai bejelentést tett a Felszámolók és Vagyonfelügyelők Országos Egyesületnél („**FOE**") amelyről a [redacted]t is tájékoztatta; és

(iii) az indítványozó 2012. január 19-én kelt kifogásával kérte a Fővárosi Törvényszéket, hogy kötelezze a [redacted]t a II. Közbenső Mérleg kijavítására, mely eljárás 15.Fpkh.01-12-000079. számon indult.

Mindezen intézkedések eredményeként a [redacted] 2012 tavaszán végül az indítványozó 66.632.375,- Ft összegű követelését nem vitatott követelésként, az indítványozó 47.181.414,- Ft összegű követelését pedig vitatott követelésként nyilvántartásba vette és ennek megfelelően kijavította a II. Közbenső Mérleget is. Erre való tekintettel a Fővárosi Törvényszék a 15.Fpkh.01-12-000079 és 15.Fpkh.01-12-000080 számú kifogási eljárásokat megszüntette, és eljárásonként bruttó 47.625,- Ft – azaz összesen bruttó 95.250,- Ft – eljárási díjnak az indítványozó részére történő megfizetésére kötelezte a [redacted]-t.

Az indítványozó a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy a [redacted] az etikai eljárásban hozott határozatában megállapította: az Aszfaltút felszámolási eljárásában a [redacted]S az indítványozó igényének nyilvántartásba vételével kapcsolatban megsértette a FOE Etikai Kódexének normarendszerét. Ezt követően a [redacted] elnöksége a [redacted] ezzel szemben előterjesztett fellebbezése alapján az etikai bizottság határozatát jóváhagyta. Az indítványozó megjegyzi továbbá, hogy a Fővárosi Törvényszék 15. Fpkh. 01-10-000475/20. számú, 2012. szeptember 28-án kelt végzésében kötelezte a [redacted]S-t, hogy az indítványozó által bejelentett 47.181.414,- Ft összegű követelését elismert követelésként vegye nyilvántartásba. A Fővárosi Ítélőtábla 12.Fpkf.43.251/2013/2 számú, 2013. október 28-án kelt jogerős végzéssel a Fővárosi Törvényszék végzését helybenhagyta.

1.4 A [redacted] felszámoló jogellenes kötelezettségszegései miatt az indítványozónak eljárási költségben meg nem térült költségei

Amint azt az indítványozó a fentiekben bemutatta, a [redacted] által az indítványozóval szemben tanúsított sorozatos jogellenes felszámolói intézkedésekkel szemben az indítványozó kénytelen volt a [redacted] közreműködésével minden lehetséges jogi eszközt igénybe venni annak érdekében, hogy a [redacted] nyilvántartásba vegye az indítványozó által szabályszerűen bejelentett 66.632.375,- Ft követelését nem vitatott követelésként és a 47.181.414,- Ft összegű követelését vitatott követelésként, illetve kijavítsa a II. Közbenső Mérleget.

A [redacted]ezen jogellenes felszámolói magatartása miatt az indítványozónak megfelelő szakértelemmel rendelkező jogi tanácsadókat kellett igénybe vennie mind a saját munkaszervezetén belül, mind pedig a munkaszervezetén kívül. Amint azt az indítványozó az alábbiakban bemutatja, az indítványozó által a felszámoló jogellenes magatartása miatt igénybe vett ezen belső és külső jogi tanácsadók munkaidő ráfordítása és készkiadása jelentős költségeket okozott az indítványozónak.

1.4.1 A felszámoló jogellenes magatartása miatt az indítványozónál felmerült belső jogi költségek

A [redacted] jogellenes felszámolói magatartásával kapcsolatban az indítványozó belső jogi tanácsadójaként [redacted] úr, a [redacted] jogi osztálya közbeszerzési jogi részlegének vezetője járt el. [redacted] úr hathatósan közreműködött az indítványozó által a [redacted]-al szemben indított kifogási eljárások tényállásának tisztázásában és az indítványozó érdekeinek minél teljesebb érvényre juttatása érdekében rendszeresen konzultált az indítványozó által igénybe vett külső jogi tanácsadókkal, így különösen a [redacted]s-al. Ezen túlmenően [redacted] úr személyesen is részt vett a Fővárosi Törvényszék által ezen kifogási eljárásokban tartott meghallgatásokon annak érdekében, hogy ezen eljárások mielőbb megnyugtatóan lezárásra kerülhessenek. [redacted] jogellenes felszámolói magatartása miatt indult kifogási eljárásokban való részvételével EUR 300,- összegű munkaidő ráfordítás, az eljárások során való személyes megjelenésével kapcsolatban pedig EUR 290,- összegű utazási költség és EUR 80,- összegű szállásköltség merült fel az indítványozó oldalán.

Minderre tekintettel a [redacted] jogellenes felszámolói magatartása összesen EUR 670,- összegű belső jogi költséget eredményezett az indítványozó részére.

1.4.2 Az indítványozónál felmerült külső jogi költségek

Az indítványozó által a [redacted] jogellenes felszámolói magatartásával szembeni lehetséges jogi eszközök igénybevételével megbízott [redacted]al szemben a Fővárosi Törvényszék előtt indított kifogási eljárásokban és a [redacted] előtt indított etikai eljárásban való közreműködésével kapcsolatban az indítványozónak EUR 2.913,89 összegű költsége merült fel.

Ugyanakkor a Fővárosi Törvényszék a [redacted]-al szemben indult kifogási eljárásokban hozott – a felszámoló kötelezettségszegéseit megállapító – 15.Fpkh.01-12-000079/8. számú végzésében és a 15.Fpkh.01-12-000080/8. számú végzésében csupán bruttó 47.625,- Ft – azaz összesen bruttó 95.250,- Ft – eljárási díjat állapított meg az indítványozó javára. Mivel az ilyen módon megítélt eljárási költségek az indítványozó ténylegesen felmerült költségeinek csak egy töredéke, az indítványozó a Dentons közreműködésével a 2012. január 27-i keltű levelében az indítványozó követeléseinek nyilvántartásba vételével kapcsolatban a [redacted] által okozott EUR 2.913,89 összegű ügyvédi költségek megtérítésére hívta fel a felszámolót. Miután a [redacted] fizetési felhívásnak nem tett eleget, az indítványozó ugyancsak a [redacted] közreműködésével az indítványozó az EUR 2.913,89 összegű ügyvédi kiadásainak megfizetése iránt 53017/Ü/30202/2012 ügyszámon fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett a felszámolóval szemben.

Az indítványozónak a [redacted] jogellenes felszámolói magatartása miatt keletkezett EUR 2.913,89 összegű ügyvédi kiadásának a felszámolóval szemben fizetési felhívás, majd fizetési meghagyás útján való érvényesítésével kapcsolatban (lásd az alábbi II.2 pontot) további EUR 5.884,26 összegű ügyvédi kiadása merült fel.

A [redacted] jogellenes felszámolói magatartása miatt az indítványozó ezen felül [redacted] is megbízást adott arra, hogy készítsen állásfoglalást annak a lehetséges büntetőjogi következményeiről, ha a felszámoló megsérti a követelések nyilvántartásba vételével kapcsolatos kötelezettségeit. Az indítványozónak a felszámoló lehetséges büntetőjogi felelősségre vonásra vonatkozó ezen állásfoglalással kapcsolatban EUR 500,- összegű ügyvédi kiadása merült fel.

Minderre tekintettel az indítványozónak a felszámoló jogellenes magatartása miatt EUR 9.298,15 összegű külső jogi költsége merült fel.

A [redacted] jogellenes magatartásával kapcsolatban az indítványozónak a 15.Fpkh.01-12-000079. illetve 15.Fpkh.01-12-000080 számú kifogási eljárásokban valamint a FOE etikai eljárásban tehát összesen EUR 9.968,15 (= EUR 670 + EUR 9.298,15) összegű jogi költsége merült fel, amelyhez képest a Fővárosi Törvényszék a 15.Fpkh.01-12-000079/8. számú végzésében és a 15.Fpkh.01-12-000080/8. számú végzésében összesen mindössze EUR 320,24 összegnek megfelelő 95.250,- Ft eljárási díjat állapított meg az indítványozó részére.

Ebből következően az indítványozónak a felszámoló jogellenes magatartása miatt összesen EUR 9.647,91 (= 9.968,15 összegű jogi költség – EUR 320,24 megítélt eljárási költség) összegű kára keletkezett.

2. AZ ALAPÜGY

Miután a [redacted] a vele szemben indított hosszadalmas eljárások eredményeként végül eleget tett az indítványozó hitelezői igényeinek nyilvántartásba vételével kapcsolatos kötelezettségeinek, az indítványozó felhívta a [redacted]t, hogy a jogellenes kötelezettségszegéseivel az indítványozónak okozott károkat térítse meg az indítványozó részére. Az indítványozónak ugyanis a Fővárosi Törvényszék által a felszámoló jogellenes kötelezettségszegése miatt indult kifogási eljárásokkal kapcsolatban megállapított összesen bruttó 95.250,- Ft eljárási díjon felül a fent bemutatott intézkedések során összesen további EUR 9.647,91 összegű költsége merült fel. Miután azok megfizetésétől a [redacted] elzárkózott az indítványozó az eljárási költségben meg nem térült jogi költségeit a felszámolóval szemben indított és 53017/Ü/30202/2012 számon folyamatban volt fizetési meghagyásos eljárásból perré alakult eljárásban kívánta érvényesíteni első fokon a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt, másodfokon pedig a Fővárosi Törvényszék előtt.

A perben eljáró ezen bíróságok azonban – amint azt az indítványozó az alábbiakban bemutatja – elutasították az indítványozónak azt az igényét, hogy a [redacted] által az indítványozónak okozott költségeket eljárási költségben meg nem térült kárként érvényesítse a felszámolóval szemben.

2.1 A Pesti Központi Kerületi Bíróság elsőfokú ítélete

Az indítványozó az első fokon a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 28.G.301.469/2012. számon folyamatban volt eljárásban a [redacted] mint az Aszfaltút felszámolója által tanúsított jogellenes magatartással okozott EUR 9.647,91 összegű kárának megtérítését kérte a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény („**Cstv.**") 54. § (1) bekezdése, a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján.

A felszámolóval szembeni kártérítési igény jogalapjaként az indítványozó által megjelölt Cstv. 54. § értelmében a felszámoló a kötelezettségeinek megszegésével okozott kárért a polgári jogi felelősség általános szabályai szerint felel. A Ptk. 339. § (1) bekezdése kimondja, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. A Ptk. 355. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyon előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

Az indítványozó a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 28.G.301.469/2012. számon folyamatban volt elsőfokú eljárás során a 2012. augusztus 17-i keltű előkészítő iratában nyomatékkal mutatott rá arra, hogy mivel az indítványozó az anyavállalata, a [redacted] fióktelepe útján, az anyavállalat székhelyétől eltérő tagállamban való letelepedés keretében jelenik meg a magyar piacon, a perben a Cstv. és a Ptk. szabályainak alkalmazásakor nem mellőzhető a vonatkozó uniós joganyag vizsgálata, és szabályainak alkalmazása sem. Az indítványozó ezért az [redacted] által biztosított letelepedés és a vállalkozás szabadságát és e szabadság korlátozásának tilalmát rögzítő 49. cikkére, valamint a hatékony jogvédelemnek az

EUSZ 19. cikke (1) bekezdésének 2. albekezdésében előírt követelményére is hivatkozott. Az indítványozónak az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontja szerint ugyanis a Pesti Központi Kerületi Bíróságnak a perre irányadó magyar jogszabályokat – nevezetesen a Cstv. 54. §-át, a Ptk. 339. §-át és a Ptk. 355. §-át – az uniós jog fényében akként kell értelmeznie, hogy az az EUMSZ 49. cikkében és az EUSZ 19. cikkében foglaltaknak, illetve az Európai Unió Bírósága („**EUB**") vonatkozó joggyakorlatának megfeleljen.[2]

Annak érdekében, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság eleget tudjon tenni azon kötelezettségének, hogy a Cstv. 54. §-át, a Ptk. 339. §-át és a Ptk. 355. §-át az EUMSZ 49. cikkében és az EUSZ 19. cikkében foglaltakkal összhangban értelmezze és ezen értelmezésnek megfelelő ítéletet hozzon a 28.G.301.469/2012. számú ügyben az indítványozó több ízben is kifejezetten kérte, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság az EUSZ 267. cikkének (2) bekezdése alapján az alábbi – vagy az alábbival lényegében megegyező tartalmú – kérdést terjessze az EUB elé előzetes döntéshozatal céljából:

> *Összhangban áll-e a letelepedés és a szolgáltatás-nyújtás EUMSz 49. cikkében lefektetett szabadságával, valamint a Tanács építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 93/37/EGK irányelvével, illetve a Tanács építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/18/EK irányelvével egy olyan tagállami szabályozás, amely alapján a bíróság által kijelölt felszámoló alapos ok nélkül megtagadhatja jelentős összegű követelések nyilvántartásba vételét, és az érintett hitelezőnek e felszámolói intézkedéssel szemben jogvédelem formálisan ugyan rendelkezésére áll, azonban a gyakorlatban az ezzel kapcsolatos – a jogszabály alapján egyébként soron kívül elintézendő – eljárások ésszerű időn belül nem fejeződnek be, hanem akár évekig elhúzódnak, az említett eljárások során adott esetben számos beadványt kell készíteni, illetve meghallgatásokon kell részt venni, azonban az eljáró bíróságok ezzel összefüggésben eljárási költség címén csupán szimbolikus összegeket ítélnek meg, amelynek mértéke független az eljárás tárgyát képező intézkedéssel érintett hitelezői követelés összegétől, a vonatkozó szabályozás pedig elzárja a hitelezőt attól, hogy a felszámolótól a jogellenes intézkedése következtében felmerült kárának megtérítését követelhesse?*[3]

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2012. szeptember 25-én kelt 28.G.301.469/2012/8. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság az ítélet indokolásában ugyan elismerte, hogy a [redacted] az indítványozó ügyeiben jogellenesen és felróhatóan járt el. A bíróság azt is kimondta továbbá, hogy amennyiben a [redacted] a jogszabályban előírt gondossággal jár el, úgy az indítványozó mindkét hitelezői igényét nyilvántartásba veszi, és akkor a fent leírt kifogási eljárásokra illetve egyéb intézkedésekre nem került volna sor.[4] A bíróság mindazonáltal arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozónak nincs lehetősége arra, hogy a kifogási eljárásokban elutasított díjigényét a [redacted]-al szemben indított külön peres eljárásban kártérítési igényként érvényesítse. A Pesti Központi Kerületi Bíróság ezért az indítványozó kártérítési követelését megalapozatlannak találta és elutasította.

Ami az indítványozó által hivatkozott közösségi jogot illeti, a Pesti Központi Kerületi Bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozó keresete a magyar jog alapján eldönthető. Továbbá a Pesti Központi Kerületi Bíróság az indítványozó által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmet is elutasította. A 28.G.301.469/2012/8. számú ítéletben

---

[2] Lásd az indítványozó 2012. augusztus 27-i keltű előkészítő irata 11-13. oldalai

[3] Lásd az indítványozó csatolt 2012. augusztus 27-i keltű előkészítő irata 14-15. oldal

[4] Lásd az indítványozó csatolt 28.G.301.469/2012/8. számú ítélet 5-6. oldal

foglalt indokolás szerint a Pesti Központi Kerületi Bíróság azért nem adott helyt az indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmének, mivel az indítványozó nem a közösségi jog értelmezését, hanem annak megállapítását kérte, hogy az irányadó magyar jog és a vonatkozó bírói gyakorlat nem felel meg a közösségi jog által védett alapértékeknek, erre vonatkozóan pedig nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének. Nem szorul különösebb magyarázatra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás mellőzése nyilvánvalóan helytelen és az EUB az EUMSZ 267. cikkén alapuló abszolút kikristályosodott joggyakorlatával is szöges ellentétben áll.

Az indítványozó a [redacted] jogellenes felszámolói magatartásával kapcsolatos kárigényének a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt való érvényesítése során jelentős összegű költségei merültek fel illeték, készkiadás és ügyvédi munkadíj formájában, amelyekből az indítványozó a III. pontban bemutatásra kerülő Uniós Kártérítési Ügyben EUR 5.000,- összeget kívánt érvényesíteni.

2.2 A Fővárosi Törvényszék másodfokú ítélete

Az indítványozó a Pesti Központi Kerületi Bíróság elsőfokú ítélete ellen fellebbezéssel élt, amelynek folytán a per másodfokon a Fővárosi Törvényszék előtt 4.Gf.76.028/2012. szám alatt volt folyamatban. Az indítványozó a fellebbezésében is kifejtette azon álláspontját, hogy a [redacted]t mint felszámolót a Ptk. 339. §-a alapján kártérítési kötelezettség terheli, mivel – a Cstv. 54. §-ában foglalt gondossági mércét (is) megsértve – az indítványozónak jogellenesen kárt okozott. Az indítványozó ennek megfelelően kérte, hogy a Fővárosi Törvényszék a Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.G.301.469/2012/8. számú ítéletét változtassa meg és az indítványozó kereseti kérelmének megfelelően marasztalja a [redacted]-t.

Az indítványozó a fellebbezésében hangsúlyozta, hogy a felszámoló nyilvánvalóan jogellenes eljárása folytán olyan kárt szenvedett, amely részben ügyvédi munkadíjból állt: ha ugyanis a felszámoló az indítványozó kérelmének és a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően jár el és a hitelezői követeléseit nyilvántartásba veszi, az indítványozó nem kényszerült volna arra, hogy különböző hosszadalmas eljárásokba bocsátkozzon, amelynek során jelentős mértékű ügyvédi munkadíj és egyéb költség merült fel. Tekintettel arra pedig, hogy kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges, az indítványozó oldalán felmerült költségek kárnak minősülnek.[5]

Ezzel összefüggésben az indítványozó a 2013. január 10-i keltű előkészítő iratában a teljes kártérítés elve szempontjából figyelembe vehető kárelemekkel kapcsolatban az akkor hozzáférhető lényegében teljes magyar jogirodalmat feldolgozta és ez alapján arra az eredményre jutott, hogy a teljes kártérítés elvével összhangban a kár csökkentéséhez, illetve kiküszöböléséhez szükséges költségként felmerülő ügyvédi munkadíj és egyéb költség is érvényesíthető kárként, amennyiben az perköltségként nem térül meg.

Az indítványozó nem túloz, amikor e helyen nyomatékkal utal arra, hogy az indítványozó a másodfokú eljárás során részletesen, mintegy tankönyvszerűen mutatta be a Fővárosi Törvényszék részére – az EUB-nek a vonatkozó újabb keletű ítéletei egész sorának magyar nyelvű kivonatos ismertetésével – az EUMSZ 49. cikkének és az EUSZ 19. cikkének uniós jogi gyakorlatát.

Az indítványozó a másodfokú eljárás során a 2013. február 8-i keltű előkészítő iratában ugyanis ilyen részletességgel mutatta be a Fővárosi Törvényszék részére, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság az EUSZ 4. cikk 3. bekezdésében foglalt közösségi hűség elvéből eredő kötelezettségeit

[5] Lásd az indítványozó 2012. október 17-i keltű fellebbezése 2-5. oldala

megsértve mellőzte a Cstv. 54. §-ának, a Ptk. 339. §-ának és a Ptk. 355. §-ának a letelepedés és vállalkozás szabadságát biztosító EUMSZ 49. cikkével összhangban való értelmezését. Az indítványozó ennek során rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasító ítéletének meghozatalakor ugyancsak figyelmen kívül hagyta az EUB-nek az indítványozó által is hivatkozott *Lankhorst-Hohorst* ügyben hozott ítéletét, amely kimondja, hogy a letelepedés szabadságának megsértését jelenti és ezért tilos minden olyan tagállami intézkedés, amely a letelepedés szabadságának gyakorlását egy másik tagállamban honos vállalkozás számára indokolatlanul akadályozza, korlátozza vagy akár kevésbé vonzóvá teszi. Márpedig a Cstv. 54. §-ának, a Ptk. 339. §-ának és a Ptk. 355. §-ának olyan értelmezése, amely kizárja, hogy a hitelező a felszámoló sorozatos jogellenes magatartása miatt felmerült és eljárási költségben meg nem térült költségeit kárként érvényesítse a felszámolóval szemben bizonyosan teljesen indokolatlanul teszi legalábbis kevésbé vonzóvá egy másik tagállamban honos vállalkozás számára, hogy Magyarországon a letelepedés szabadságát gyakorolja. Mindezek ellenére a Pesti Központi Kerületi Bíróság az ítéletének meghozatalakor az indítványozó által is hivatkozott letelepedés és vállalkozás szabadságára vonatkozó uniós jogszabályokkal és bírói gyakorlattal össze nem egyeztethető értelmezést vette alapul.[6]

Az indítványozó a másodfokú eljárásban azt is a részletekbe menőkig bemutatta a Fővárosi Törvényszék részére, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság ugyancsak az EUSZ 4. cikk 3. bekezdésébe ütköző módon mellőzte az EUSZ 19. cikke azon rendelkezésének alkalmazását is, amely kimondja, hogy a tagállamoknak meg kell teremteniük azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek. Az indítványozó a *Peterbroeck*[7], a *van Schijndel*[8], a *Textilwerke Deggendorf*[9] ügyek mellett az EUB által hozott ítéletek egész sorára[10] hivatkozva mutatott rá arra, hogy a tagállamoknak a közösségi jog által biztosított jogok tagállami bíróságok előtti védelmét megfelelő tagállami rendelkezésekkel kell biztosítaniuk, amely rendelkezések azonban nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé tegyék a közösségi jogrend által biztosított jogok gyakorlását. Rámutatott, hogy a [redacted]al való jogvita szempontjából az indítványozónak az uniós jog által biztosított ezen joga nem más, mint a letelepedés és vállalkozás szabadsága. A Pesti Központi Kerületi Bíróságnak ezért az EUSZ 19. cikkével és a vonatkozó uniós joggyakorlattal összhangban oly módon kellett volna értelmeznie a Cstv. 54. §-át, a Ptk. 339. §-át és a Ptk. 355. §-át, hogy ezáltal ténylegesen is érvényesülni tudjon az indítványozónak az uniós jog által biztosított letelepedéshez és vállalkozáshoz való joga. Az indítványozónak ez a joga azonban nyilvánvalóan nem tud hatékonyan érvényesülni akkor, ha az indítványozó a felszámoló jogellenes magatartásával szemben csak azon az áron szerezhet jogorvoslatot a magyar bíróság előtt, hogy az ezzel

---

[6] Lásd az indítványozó 2013. február 8-i keltű előkészítő irata 3-11. oldal.

[7] Lásd az EUB-nek a C-312/93 Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS kontra belga állam ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet.

[8] Lásd az EUB-nek a C-430/93. és 431/93. Jeroen van Schijndel és Johannes Nicolaas Cornelis van Veen kontra Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten egyesített ügyekben 1995. december 14-én hozott ítélet.

[9] Lásd a T-244/93. és T-486/93. számú egyesített ügyekben (TWD Textilwerke Deggendorf GmbH kontra Bizottság) 1995. szeptember 13-án hozott ítélet.

[10] Lásd az EUB-nek a C-106/77 Amministrazione delle Finanze dello Stato kontra Simmenthal SpA ügyben 1978. március 9-én hozott ítélet, az EUB-nek a C-205 és C-215/82 Deutsche Milchkontor GmbH és társai kontra Németországi Szövetségi Köztársaság egyesített ügyekben 1983. szeptember 21-én hozott ítélet, az EUB-nek a C-199/82 Amministrazione delle finanze dello Stato kontra San Giorgio ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet, az EUB-nek a C-5/89 Bizottság kontra Németországi Szövetségi Köztársaság ügyben 1990. szeptember 20-án hozott ítélet, az EUB-nek a C-208/90 Theresa Emmott kontra Minister for Social Welfare és Attorney General ügyben 1991. július 25-én hozott ítélet, az EUB-nek a C-126/97 Eco Swiss China Time Ltd kontra Benetton International NV ügyben 1999. július 1-jén hozott ítélet, az EUB-nek a C-213/89 Queen kontra Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd és társai ügyben 1990. június 19-én hozott ítélet, az EUB-nek a C-1/99 Kofisa Italia Srl kontra Ministero delle Finanze, Servizio della Riscossione dei Tributi - Concessione Provincia di Genova - San Paolo Riscossioni Genova SpA ügyben 2001. január 11-én hozott ítélet, az EUB-nek a C-156/04. számon az Európai Közösségek Bizottsága kontra Görög Köztársaság ügyben 2007. június 7-én hozott ítélet.

felmerült költségeit lényegében saját magának kell viselnie. A Pesti Központi Kerületi Bíróság az ítéletének meghozatalakor azonban mellőzte az indítványozó által is hivatkozott hatékony jogorvoslatra vonatkozó uniós jogszabályok és bírói gyakorlat alkalmazását és ezekkel össze nem egyeztethető módon értelmezte a Cstv. 54. §-át, a Ptk. 339. §-át és a Ptk. 355. §-át.[11]

Az indítványozó az EUSZ 4. cikkének 3. bekezdésére, az EUMSZ 267. cikkének 2. bekezdésére, valamint a Pp. 3. §-ának (2) bekezdésére és a Pp. 155/A. §-ára hivatkozással hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság az uniós jogba ütközően mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.[12] Az indítványozó a 2013. február 8-i keltű előkészítő iratában részletesen kifejtette azt is, hogy lévén, hogy a Fővárosi Törvényszék ítélete ellen a per tárgyának értéke miatt a Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében további jogorvoslatnak nincs helye. Az indítványozó nyomatékkal hivatkozott az EUSZ 267. cikkének (3) bekezdésére, amelynek értelmében ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel a Szerződések értelmezésével, avagy az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusai érvényességével és értelmezésével kapcsolatos kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EUB-hez fordulni. Mivel az előtte másodfokon folyamatban levő 4.Gf.76.028/2012 számú per tárgyának értéke nem érte el a 3.000.000,- Ft-ot, a Fővárosi Törvényszéknek 4.Gf.76.028/2012 számú perben hozott ítéletének felülvizsgálata a Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében kizárt. Következésképpen a Fővárosi Törvényszék a 4.Gf.76.028/2012 számú perben olyan tagállami bíróságnak minősül, amelynek a határozata ellen az EUSZ 267. cikk (3) bekezdése értelmében nincs jogorvoslati lehetőség. Ezért a Cstv. 54. §-ának, a Ptk. 339. §-ának és a Ptk. 355. §-ának a vonatkozó uniós joggal összhangban történő értelmezésének biztosítása érdekében a Fővárosi Törvényszék köteles az előtte folyamatban levő jogvitában az EUMSZ 49. cikkének és az EUSZ 19. cikkének értelmezésével kapcsolatban az EUB előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni.

Az indítványozó az elsőfokú eljárásban jogellenesen mellőzött kérdésen túl a fellebbezésében és a 2013. július 18-i keltű előkészítő iratában többek között az alábbi kérdéseknek az EUB előzetes döntéshozatal céljából való előterjesztését kérte a Fővárosi Törvényszéktől:

> *A letelepedés és vállalkozás EUMSz 49. cikkében lefektetett szabadságáról szóló szabályokat, valamint a Tanács építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 93/37/EGK irányelvét, illetve a Tanács építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/18/EK irányelvét akként kell-e értelmezni, hogy azok alapján egy tagállami szabályozás kötelezővé teheti egy károsult számára, hogy nyilvánvalóan kilátástalan jogorvoslati eljárásokat kezdeményezzen annak érdekében, hogy a későbbiekben lehetővé váljon számára kártérítési igényének érvényesítése (ideértve a jogi képviseletével és jogi tanácsadással összefüggésben keletkezett költségeinek megtérítését), ha a károkozó fél nyilvánvalóan szándékosan és súlyosan jogellenesen járt el, továbbá az említett jogszabályok alapján egy tagállami szabályozás kizárhatja-e, hogy ilyen esetekben a károsult fél jogi képviseletével és jogi tanácsadással összefüggésben keletkezett költségeinek megtérítését követelje?*[13]

---

[11] Lásd az indítványozó 2013. február 8-i keltű előkészítő irata 11-15. oldal.

[12] Lásd az EUB-nek a C-222/78. ICAP kontra Walter Beneventi ügyben 1978. március 28-án hozott ítélet 10. skk. pontjatit, az EUB-nek a C-292/92. Ruth Hünermund és társai kontra Landesapothekerkammer Baden-Württemberg ügyben 1993. december 15-én hozott ítélet 8. pontját, valamint az EUB-nek a C-37/96. és 38/96. Sodiprem SARL és társai és Roger Albert SA kontra Direction générale des douanes egyesített ügyekben 1998. április 30-án hozott ítélet 22. pontját.

[13] Lásd az indítványozó fellebbezése 18. oldal negyedik bekezdését

Az EUMSZ 267. cikkét általában, illetve különösen annak 3. bekezdését lehet-e akként értelmezni, hogy annak alapján egy utolsó fokon eljáró tagállami bíróság, amennyiben uniós jogi szempontból releváns kérdések merülnek fel az előtte folyamatban lévő eljárásban, úgy ez a bíróság (a) valamely fél erre vonatkozó indítványa hiányában nem köteles hivatalból dönteni az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről, továbbá (b) arra való hivatkozással mellőzheti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, hogy álláspontja szerint a fél által előterjeszteni javasolt kérdések megfogalmazása nem megfelelő?[14]

A Fővárosi Törvényszék azonban a 4.Gf.76.028/2012/9. számú jogerős ítéletében a Pesti Központi Kerületi Bíróság által hozott elsőfokú ítéletét helybenhagyta. A Fővárosi Törvényszék álláspontja szerint az indítványozót a [redacted] jogellenes és felróható magatartásával összefüggésben a Cstv. 54. §-a alapján a felszámolási vagyont érintő kár nem érte, ezért hiányzik a kártérítési felelősség megállapíthatóságának egyik szükséges feltétele: a kár.[15] **A Fővárosi Törvényszék ezzel lényegében azt mondta ki, hogy egy felszámoló csak az olyan károkért felelős, amelyek a hitelezőt annak következtében érik, hogy az adós felszámolási eljárásba bevont vagyona csökkent. Ez pedig nem kevesebbet jelent, mint a felszámoló felelősségének gyakorlatilag teljes hiányát, más szóval azt, hogy egy felszámoló tevékenysége során következmények nélkül kárt okozhat harmadik személyeknek (ideértve a hitelezőket) mindaddig, amíg az adós gazdálkodó szervezet vagyonát e károkozás nem érinti.**

Ami az indítványozó által előzetes döntéshozatali eljárás céljából előterjeszteni javasolt kérdéseket, valamint a másodfokú eljárás előterjesztési kötelezettségét illeti, e körben a Fővárosi Törvényszék az indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmét már az ítélet meghozatala előtt végzésével elutasította. Az elutasításnak a másodfokú ítéletben adott indoka szerint arra figyelemmel, hogy az indítványozó kártérítési igényének alapja, vagyis a kár hiányzik, az indítványozó által feltenni kért kérdések tartalma a per mikénti eldöntése szempontjából irreleváns; bárhogy is válaszolná meg azokat az EUB, kár hiányában az indítványozó kártérítési követelése nem lehet alapos. A Fővárosi Törvényszék ugyanakkor teljes mértékben osztotta a Pesti Központi Kerületi Bíróság azon indokait is, miszerint az indítványozó által feltenni indítványozott első két, a fellebbezésben indítványozott kérdés megfogalmazása sem volt megfelelő, mivel nem a közösségi jog értelmezésére irányultak.[16] A fent idézett második kérdés vonatkozásában a Fővárosi Törvényszék azt állapította meg, hogy az EUB arra már adott választ, hogy a kérdés nem megfelelő megfogalmazása nem adhat okot arra, hogy a kérdést a bíróság mellőzze.

A Fővárosi Törvényszék a 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítéletében 271.171,- Ft perköltségnek a [redacted] részére való megfizetésére kötelezte az indítványozót.

Az indítványozónak a [redacted] jogellenes felszámolói magatartásával kapcsolatos kárigényének a Fővárosi Törvényszék előtt való érvényesítése során jelentős összegű költségei merültek fel illeték, készkiadás és ügyvédi munkadíj formájában, amelyekből az indítványozó az alábbi II.3. pontban bemutatásra kerülő Uniós Kártérítési Ügyben EUR 5.000,- összeget kívánt érvényesíteni.

Ebből következően az indítványozónak az Alapüggyel összefüggésben ügyvédi munkadíj címén EUR 10.000,-, perköltség címén pedig 271.171,- Ft összegű érvényesíteni kívánt igénye keletkezett.

---

[14] Lásd az indítványozó 2013. július 18-i keltű előkészítő irata 9. oldala.
[15] Lásd a Fővárosi Törvényszék 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítélete 19-20. oldala
[16] Lásd a Fővárosi Törvényszék 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítélete 21-22. oldala

3. AZ UNIÓS KÁRTÉRÍTÉSI ÜGY

Miután az Alapügyben a Fővárosi Törvényszék mint az indítványozó ügyében végső fokon ítélkező bíróság a 4.Gf.76.028/2012/9. számú jogerős ítéletével uniós jogba ütközően utasította el az indítványozónak a felszámoló által okozott kár megtérítése iránti igényét, az indítványozó az EUB által az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján kimunkált feltételei alapján keresetet indított a Fővárosi Törvényszék ellen uniós jogi jogsértés miatti kártérítés iránt. Az indítványozó ebben az Uniós Kártérítési Ügyben a felszámoló jogellenes magatartása folytán keletkezett EUR 9.647,91 összegű (lásd az I.4.2 pontot), valamint az Alapüggyel összefüggésben keletkezett EUR 10.000,- és 271.171,- Ft összegű (lásd a fenti II.2.2 pontot), összesen EUR 19.647,91 és 271.171,- Ft összegű kárát kívánta érvényesíteni a Fővárosi Törvényszékkel szemben.

3.1 A Székesfehérvári Törvényszék elsőfokú ítélete

Az indítványozó a 2015. november 12-i keltű keresetlevelében – a Kúria elnöke által felállított *„Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai"* elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29-i keltű összefoglaló véleményére[17] figyelemmel – a Fővárosi Törvényszékkel szembeni kártérítési igényét

(i) elsődlegesen közvetlenül a magyar tagállami jogra, azon belül a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény („**Ptk.**") 349. § (1) és (3) bekezdésére alapította az EUB által az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján különösen a *Francovich*[18], *Brasserie du pêcheur*[19] és *Köbler*[20] ügyekben kimunkált azon felelősségi alakzat megfelelő alkalmazása mellett, amelynek alapján az Európai Unió tagállamai kártérítési felelősséggel tartoznak valamely állami szerv – ideértve különösen a végső fokon ítélkező tagállami bíróságot – által magánfelek sérelmére megvalósított uniós jogsértésért;

(ii) másodlagosan pedig közvetlenül uniós jogra, azon belül az EUB által EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján különösen a *Francovich*, *Brasserie du pêcheur* és *Köbler* ügyekben kimunkált felelősségi alakzatra alapította a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdésének megfelelő alkalmazása mellett.

A keresetlevelében[21] az indítványozó bemutatta, hogy az EUB-nek a *Köbler* ügyben hozott ítélete szerint a tagállami kártérítési felelősség alábbi uniós jogi feltételeinek a fennállása szükséges és elégséges[22] a végső fokon ítélkező tagállami bíróság uniós jogot sértő határozata által okozott kárért való felelősség megállapításának:

a) ha a megsértett jogszabály jogokat állapít meg a magánszemélyek részére;

b) a jogsértés kellően súlyos; és

---

[17] Lásd a Kúria elnöke által felállított „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai" elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29-i keltű összefoglaló véleményének 65-70. oldalait.

[18] Lásd az EUB-nek a C-6/90. és C-9/90 számú *Andrea Francovich és Danila Bonifaci és mások kontra Olasz Köztársaság* ügyben 1991. november 19-én hozott ítélet

[19] Lásd az EUB-nek a C-46/93. és C-48/93. számú *Brasserie du pêcheur kontra Budesrepublik Deutschland* ügyben 1996. március 5-én hozott ítélet

[20] Lásd az EUB-nek a C-224/01 számú *Gerhard Köbler kontra Republik Österreich* ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet.

[21] Lásd az indítványozó keresetlevelének 18-24. oldalait

[22] Lásd az EUB-nek a C-224/01 számú Gerhard Köbler kontra Republik Österreich ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet 57. pontját

c) közvetlen ok-okozati összefüggés áll fenn a tagállamot terhelő kötelezettség megsértése és a károsult felek által elszenvedett kár között.[23]

A keresetlevelében az indítványozó részletesen bemutatta, hogy miként valósította meg a Fővárosi Törvényszék a 4.Gf.76.028/2012/9. számú jogerős ítéletével az uniós jogsértés miatti kártérítési felelősség valamennyi fent említett feltételét.[24]

Az uniós jogsértésért való kártérítési felelősség első feltételével kapcsolatban az indítványozó rámutatott arra, hogy a Fővárosi Törvényszék 4.Gf.76.028/2012/9. számú jogerős ítélete sérti az indítványozónak az EUMSZ 49. cikke szerinti letelepedéshez és vállalkozáshoz való jogát, hiszen a Cstv. 54. §-ának, a Ptk. 339. §-ának és a Ptk. 355. §-ának az uniós joggal összhangban nem álló olyan értelmezése, amely kizárja, hogy a hitelező a felszámoló sorozatos jogellenes magatartása miatt felmerült és eljárási költségben meg nem térült költségeit kárként érvényesítse a felszámolóval szemben bizonyosan teljesen indokolatlanul teszi legalábbis kevésbé vonzóvá egy másik tagállamban honos vállalkozás számára, hogy Magyarországon a letelepedés és vállalkozás szabadságát gyakorolja.[25] Az indítványozó bemutatta továbbá, hogy a Fővárosi Törvényszék 4.Gf.76.028/2012/9. számú jogerős ítélete az ugyancsak az EUMSZ 49. cikkéből következő hátrányos megkülönböztetés tilalmába is ütközik, hiszen a 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítélet a Cstv. 54. §-át a tisztán magyar vonatkozású ügyeken alapuló jogirodalommal[26] és bírói gyakorlattal[27] szöges ellentétben akként értelmezte a másik tagállami hátterű indítványozó ügyében, hogy a felszámolóval szembeni kártérítési felelősség feltétele a felszámolási vagyon csökkenése. Az indítványozó ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy ha az eljáró bíróságok csak bizonyos esetekben – mint ahogyan éppen a német hátterű indítványozó esetében is – értelmezik úgy a Cstv. 54. §-át, hogy a felszámoló azon alapuló kártérítési felelősségének feltétele a felszámolási vagyon csökkenése, úgy ezen vállalkozások jóval hátrányosabb feltételekkel tudnak csak részt venni a magyar gazdasági életben, ami az EUMSZ 49. cikke alapján megengedhetetlen.[28] Az indítványozó arra is rámutatott, hogy annak kizárása, hogy egy másik tagállamban honos vállalkozás magyarországi fióktelepe a felszámoló jogellenes eljárása miatt az általa mint hitelező által igénybe vett jogorvoslattal kapcsolatban felmerült költségeit kárként érvényesíthesse, nyilvánvalóan ellentétes az EUSZ 19. cikke szerinti hatékony jogorvoslat követelményével is.

A uniós jogsértésért való kártérítési felelősség második feltételével kapcsolatban az indítványozó részletesen bemutatta, hogy a Fővárosi Törvényszék a 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítélet meghozatalával miként valósította meg az EUB *Köbler* ügyben hozott ítélete szerinti kellően súlyos jogsértést.[29] E körben az indítványozó hangsúlyozta, hogy a Fővárosi Törvényszék annak ellenére mellőzte az EUMSZ 49. cikkének és az EUSZ 19. cikkének alkalmazását, hogy azok kellőképpen egyértelműek és pontosak.[30] Az indítványozó ugyancsak hangsúlyozta, hogy a Fővárosi Törvényszék uniós jogsértése szándékos, de legalábbis menthetetlen volt. A 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítélet ugyanis annak ellenére hagyta helyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság azon megállapítást tartalmazó ítéletét, miszerint *„a perbeli kereset a nemzeti jog szabályai alapján eldönthető”*,[31] hogy az indítványozó az alapügyben tételesen hivatkozott az EUMSZ 49. cikkére és az EUSZ 19. cikkére és rendkívül széles körben – több beadványát is szinte kizárólag a jogvita eldöntésének közösségi jogi vonatkozásainak

[23] Lásd az EUB-nek a C-224/01 számú Gerhard Köbler kontra Republik Österreich ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet rendelkező rész 1) pontja.
[24] Lásd az indítványozó keresetlevelének 25-41. oldalait
[25] Lásd az indítványozó keresetlevelének 26-27. oldalait
[26] Kiss Gábor: A felszámoló kártérítési felelőssége (GJ, 2009/10., 15-18. o.)
[27] Lásd a BH2009. 185., a BDT2000. 98. számon és a BDT2003. 783. számon közzétett döntéseket.
[28] Lásd az indítványozó keresetlevelének 27-28. oldalait
[29] Lásd az EUB-nek a C-224/01 számú Gerhard Köbler kontra Republik Österreich ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet 53-55 pontjai.
[30] Lásd az indítványozó keresetlevelének 30. oldalát
[31] Lásd a Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.G.301.469/12/08 szám ítélet 9. oldal ötödik bekezdését

szentelve – bemutatta az EUB ezzel kapcsolatban eddig keletkezett igen terjedelmes joggyakorlatát. Az indítványozó végül nyomatékosan és részletesen bemutatta, hogy a Fővárosi Törvényszék kellően súlyos jogsértését a legeklatánsabban az alapozza meg, hogy mint az indítványozó ügyében végső fokon eljáró tagállami bíróság az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése alapján fennálló erre vonatkozó egyértelmű kötelezettsége ellenére mellőzte az EUMSZ 49. cikkének és az EUSZ 19. cikkének értelmezésére vonatkozó indítványozó által indítványozott kérdéseknek az EUB elé terjesztését.[32]

Az uniós jogsértésért való kártérítési felelősség harmadik feltételével kapcsolatban az indítványozó bemutatta, hogy okozati összefüggés áll fenn a Fővárosi Törvényszék uniós jogsértése és az indítványozó által elszenvedett kár között. Az indítványozónak az Uniós Kártérítési Ügyben érvényesített EUR 19.647,91 és 271.171 Ft összegben érvényesített kára ugyanis nem merült volna fel, ha a Pesti Központi Kerületi Bíróság, illetve a végső fokon eljáró Fővárosi Törvényszék az indítványozónak a felszámolóval szembeni igényérvényesítése során a vonatkozó uniós szabályoknak megfelelően alkalmazták volna a Cstv. 54. §-ára, a Ptk. 339. §-ára és a Ptk. 355. §-át, vagy arra az esetre, ha az eljáró bíróságok nem tudták volna megállapítani, hogy miként kell a vonatkozó uniós jogot megfelelően értelmezni, úgy az eljáró bíróságok az indítványozó által indítványozott kérdések vonatkozásában az EUB előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezték volna.[33]

Bár a *Köbler* ítéletben foglalt követelmények alapján a Fővárosi Törvényszék uniós jogsértésért fennálló felelősségének megállapítása során egyértelműen szükségtelen annak vizsgálata, hogy a Ptk. 349. § (1) bekezdésében foglalt követelmények is teljesültek-e, az indítványozó a keresetlevelében bemutatta, hogy a kára rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg az indítványozó a kár elhárítására alkalmas valamennyi rendes és rendkívüli jogorvoslati lehetőséget igénybe vette.[34]

Az indítványozó a 2016. augusztus 30-i keltű előkészítő iratában a felszámoló Cstv. 54. §-a szerinti felelősségét elemezve ismételten nyomatékkal mutatott rá arra, hogy a Fővárosi Törvényszék tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felszámolási vagyon csökkenése hiányában a hitelezőt nem érheti kár a felszámoló jogellenes magatartása révén. Az indítványozó ezzel összefüggésben rámutatott arra, hogy a Cstv. 54. §-át módosító egyes törvények miniszteri indokolásai is egyértelművé teszik, hogy a Cstv. 54. §-a nem a felszámolási vagyon csökkenésének feltételéhez köti, hanem pusztán időben korlátozza a felszámoló felelősségét.[35] A Cstv. 54. §-ának ilyen módon való helyes értelmezésének a további alátámasztásául az indítványozó számos eseti döntésre is hivatkozott,[36] amelyekkel összefüggésben ismételten nyomatékkal mutatott rá arra, hogy míg ezekben az eseti döntésekben szó sem esik a felszámolónak a felszámolási vagyonnal kapcsolatos felelősségéről, a Fővárosi Törvényszék a jogerős ítéletében éppen a felszámolás vagyon csökkenésének hiánya miatt utasította el a külföldi hátterű indítványozó keresetét. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a Cstv. 54. §-ának a Fővárosi Törvényszék által képviselt értelmezése ezért nem csak az EUMSZ 49. cikkében és az EUSZ 19. cikkében foglalt előírásokba és elvekbe ütközik, hanem ezen túl egészen eklatánsan az uniós jog által felállított egyenértékűség elvébe is. Emellett a Cstv. 54. §-ának a Fővárosi Törvényszék általi értelmezése azért is súlyosan önkényes, mert az uniós jog mellett nyilvánvalóan ellentétes a magyar joggyakorlattal, jogirodalommal és a Cstv. 54. §-ának miniszteri indokolásával is miközben az eltérő értelmezés indokára a Fővárosi Törvényszék semmilyen indokolást nem adott.

---

[32] Lásd az indítványozó keresetlevelének 31-39. oldalát
[33] Lásd az indítványozó keresetlevelének 40-41. oldalát
[34] Lásd az indítványozó keresetlevelének 41-42. oldalát
[35] Lásd az előkészítő irat 9. oldalát
[36] Lásd az előkészítő irat 9-10. oldalát

Az indítványozó előkészítő iratában mind eljárási jellegű, mind pedig az ügy érdemére vonatkozó kérdésekben kezdeményezte az EUB előzetes döntéshozatali eljárását.[37]

A Székesfehérvári Törvényszék a 27.P.20.957/2015/21. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Annak ellenére, hogy az indítványozó keresete uniós jogsértés miatti kár megtérítésére irányult, a Székesfehérvári Törvényszék az indítványozó keresetét a Ptk. 349. §-a alapján bírálta el, aminek során azt vizsgálta, hogy *„az alperesi bíróság (bíróságok) az alapperben az arra vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően jártak-e el, illetőleg az ott alkalmazottakkal kirívóan súlyos jogszabálysértést megvalósítottak-e."*[38] A Székesfehérvári Törvényszék ez alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Fővárosi Törvényszék *„azt állapította meg, hogy a felszámoló azzal a felróható és jogellenes magatartással, miszerint felperes* [t.i. az indítványozó] *hitelezői igényét nem vette nyilvántartásba és emiatt kifogásolási eljárásokra került sor, nem idézett elő az adós vagyonában csökkenést, illetőleg nem keletkezett a felszámolási vagyonban elmaradt haszon. Azzal, hogy a nyilvántartásba vételre nem időben, nem megfelelő módon került sor, nem keletkezett kár a felperes* [t.i. az indítványozó] *oldalán. Az alperesi bíróságnak ez az értelmezése nem kirívó, mérlegelést nem tűrő jogalkalmazói jogszabálysértés. A fent kifejtettekre figyelemmel állapította meg a bíróság, hogy az alperes a felperesnek* [t.i. az indítványozónak] *kárt nem okozott, ezért a keresetet elutasította."*[39]

Ami az indítványozó által kezdeményezett összesen hét előzetes döntéshozatali kérdés előterjesztését illeti, a Székesfehérvári Törvényszék ezt azzal az indokolással utasította el a 27.P.20.957/2015/21. számú ítéletében, hogy az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése *„nem teszi az eljáró bíróság feltétlen kötelezettségévé, hogy a fél által előterjesztett formában és tartalommal indítványozott kérdést előterjessze.* [...] *A felperes* [t.i. az indítványozó] *által a jelen perben indítványozott kérdések kifejezetten arra irányulnak, hogy az Európai Bíróság foglaljon állást az alperesi bíróságok előtti jogvita lényegéről, aminek a jelen kártérítési per mikénti eldöntése szempontjából nincs relevanciája."*[40]

3.2 A Fővárosi Ítélőtábla másodfokú ítélete

Az indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék elsőfokú ítélete ellen fellebbezéssel élt, amelynek folytán a per másodfokon a Fővárosi Ítélőtábla előtt 5.Pf.20.282/2017. szám alatt volt folyamatban.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása iránti fellebbezési kérelmével összefüggésben az indítványozó mindenekelőtt azt kifogásolta, hogy annak ellenére, hogy az indítványozó keresete a *Köbler* ítélet szerinti uniós jogsértésért való kártérítésre irányult – amelynek a fenti II.3.1 pontban is bemutatott feltételeit az uniós joggal összhangban szabad csak értelmezni –, a Székesfehérvári Törvényszék az indítványozó keresetét mégis kizárólag csak a Ptk. 349. §-a alapján bírálta el.[41]

Az indítványozó a fellebbezésében részletesen bemutatta, hogy a Székesfehérvári Törvényszéknek a Ptk. 349. §-a helyett miként kellett volna az uniós joggal összhangban értelmeznie és alkalmaznia az uniós jogsértésért való kártérítési felelősségnek a *Köbler* ítélet szerinti feltételeit.

Az indítványozó ezzel összefüggésben kiemelte a fellebbezésében, hogy a Fővárosi Törvényszék kellően súlyos jogsértése abban állt, hogy az egy másik tagállami hátterű indítványozó részvételével folytatott Alapügyben a végső fokon eljáró Fővárosi Törvényszék

[37] Lásd az előkészítő irat 16-19. oldalát
[38] Lásd a 27.P.20.957/2015/21. számú ítélet 7. oldalát
[39] Lásd a 27.P.20.957/2015/21. számú ítélet 8. oldalát
[40] Lásd a 27.P.20.957/2015/21. számú ítélet 5-6. oldalát
[41] Lásd a 2016. november 28-án kelt fellebbezés 10-17. oldalát

mind a magyar, mind pedig az uniós jog szerint nyilvánvalóan helytelenül és a következetes magyar jogirodalommal és ítélkezési gyakorlattal szöges ellentétben értelmezte a másik tagállami hátterű indítványozó hátrányára a felszámoló Cstv. 54. §-a szerinti felelősségének feltételeit és ezzel arra a súlyosan hibás következtetésre jutott, hogy mivel a felszámolási vagyon csökkenésének hiányában az indítványozót kár nem érte, ezért az ügyet nem is kell az EUB elé terjesztenie. Tette mindezt annak ellenére, hogy a másik tagállami hátterű indítványozó előzetesen tankönyvszerűen bemutatta, hogy egy ilyen értelmezés az EUB következetes ítélkezési gyakorlata szerint egyértelműen ellentétben áll a szabad letelepedés, a hatékony jogorvoslat, az egyenértékűség követelményeivel és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával.[42]

Az indítványozó rámutatott arra is, hogy az uniós jogsértésért való felelősséggel összefüggésben a kár fogalmát is az uniós jog szerint, az EUB ítélkezési gyakorlata alapján, nem pedig a nemzeti jog alapján kell értelmezni. Az indítványozó az Alapügyben előterjesztett előkészítő iratára visszautalva hangsúlyozta, hogy a magyar jogban érvényesülő teljes kártérítés elvéhez hasonlóan az EUB által a *Peterbroeck és társai kontra Belgium* ügyben,[43] a *van Schijndel és társai* ügyben,[44] a *Theresa Emmott* ügyben,[45] az *Eco Swiss Time* ügyben,[46] *San Giorgio* ügyben,[47] és az *M. H. Marshall kontra Southampton and South West Hampshire Area Health Authority* ügyben[48] hozott ítéleteiből egyértelműen az következik, hogy az uniós jog alapján is a teljes kártérítési elvnek megfelelően a kár részeként a jogérvényesítési költségeket is meg kell téríteni.[49]

Az indítványozó nyomatékkal mutatott rá arra is, hogy az uniós jogsértés és a kár közötti okozati összefüggést is kizárólag az uniós jog szerint kell értelmezni. Az indítványozó egyebek mellett az EUB által a *Dillenkofer* ügyben,[50] a *Brasserie du Pêcheur* ügyben[51] és a *Rechberger* ügyben[52] hozott ítéletei alapulvételével nyomatékkal mutatott rá arra, hogy bár az uniós ítélkezési gyakorlat alapján megkövetelt okozatosság hasonlatos a magyar bíróságok által alkalmazott adekvát kauzalitás elvéhez, mégis sokkal tágabban értelmezendő, hiszen csak a jogsértéssel távolabbi okozati összefüggésben álló hátrányos következményekre nem terjed ki a kártérítési kötelezettség.[53]

A 2017. május 17-én kelt előkészítő iratában az indítványozó ismételten nyomatékkal mutatott rá a Fővárosi Törvényszék által a Cstv. 54. §-ának alkalmazásával kapcsolatos – kirívóan és az attól megkülönböztetendő kellően súlyos – jogsértésekre. Az indítványozó a Cstv. 54. §-át módosító 1997. évi XXVII. törvény 23. §-ához fűzött miniszteri indokolásával, a BH2009. 185, a BDT2000. 98 és a BDT2003. 783 számú eseti döntéseknek a BH2011. 227, BH2011. 313 és BH2012. 248 számú eseti döntésekkel való szembeállításával, valamint Kiss Gábor, Dr. Juhász László és Török Gábor egyes vonatkozó jogirodalmi munkáinak bemutatásával igazolta, hogy a bíróságok általában helyesen alkalmazzák a Cstv. 54. §-át amikor csak akkor követelik meg a

---

[42] Lásd a fellebbezés 17-24. oldalát

[43] Lásd a C-312/93. számon a *Peterbroeck és társai kontra Belgium* ügyben hozott ítélet 12. pontját

[44] Lásd a C-430/93. és C-431/93 számú egyesített *van Schijndel* ügyben hozott ítélet 17. pontját

[45] Lásd a C-208/90. számon a *Theresa Emmott kontra Minister for Social Welfare és Attorney General* ügyben 1991. július 25-én hozott ítéletet

[46] Lásd a C-126/97. számon az *Eco Swiss China Time Ltd kontra Benetton International NV* ügyben 1999. július 1-jén hozott ítéletet

[47] Lásd a C-199/82. számon az *Amministrazione delle finanze dello Stato kontra San Giorgio* ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet 12. skk. pontjait.

[48] Lásd a C-271/91. számon az *M. H. Marshall kontra Southampton and South West Hampshire Area Health Authority* ügyben hozott ítéletet 32. pontját

[49] Lásd a fellebbezés 24-26. oldalát

[50] Lásd a *Dillenkofer* C-178/94, C-179/94, C-188/94 és C-190/94 sz. egyesített ügyekben hozott ítéletet; a *Faccini Dori* C-91/92 sz. ügyben hozott ítélet 27. bekezdés.

[51] Lásd a *Brasserie du Pêcheur* C-46/93 és C-48/93 sz. egyesített ügyekben hozott ítélet 84. bekezdés.

[52] Lásd *Rechberger és társai* C-140/97. sz ügyben hozott ítélet 73-77. pontját.

[53] Lásd a fellebbezés 26-28. oldalát

felszámolási vagyon csökkenését a felszámoló felelősségének megállapításához, ha a felszámoló jogellenes magatartása a felszámolási vagyonnal függ össze. Amiből pedig az következik, hogy a Fővárosi Törvényszék Alapügyben hozott ítéletének meghozatalakor a Cstv. 54. §-ának értelmezése szempontjából páratlanul tévesen járt el, amely mind a magyar jog szerinti kirívóan súlyos, mind pedig az ettől megkülönböztetendő uniós jog szerinti kellően súlyos jogsértést is megvalósítja és ami minden további nélkül megalapozza a Fővárosi Törvényszék kártérítési felelősségét.[54]

Az előkészítő iratában az indítványozó ismételten nyomatékkal mutatott rá arra, hogy a Fővárosi Törvényszék az Alapügy uniós jogi relevanciája ellenére a vonatkozó uniós jog teljeskörű mellőzésével hozta meg a 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítéletét. Az indítványozó ezzel összefüggésben nyomatékkal mutatott rá arra, hogy EUB által a *Centros* ügyben[55] és *FCE Bank* ügyben[56] hozott ítéletekből következően az Alapügy már csak amiatt is bír uniós jogi relevanciával, mivel az indítványozó az anyavállalata fióktelepe útján az anyavállalat székhelyétől eltérő tagállamban való letelepedés keretében jelenik meg a magyar piacon. Az Alapügy uniós jogi relevanciája miatt pedig a Cstv. 54. §-ának értelmezéséhez nem lett volna mellőzhető a vonatkozó uniós joganyag vizsgálata és szabályainak, így különösen az EUMSZ 49. cikkében foglalt letelepedés és vállalkozás szabadságának és e szabadságok korlátozásának tilalmára és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdés második albekezdésében foglalt hatékony jogvédelem követelményére vonatkozó előírások alkalmazása.[57]

Az előkészítő iratában az indítványozó az EUB által a *Virgine Pontin* ügyben[58] és *Littlewoods* ügyben[59] hozott ítéletekre hivatkozással ismételten rámutatott arra is, hogy azáltal, hogy a másik tagállami hátterű indítványozó ügyében éppen az uralkodó magyar joggyakorlattal ellentétesen értelmezte a Cstv. 54. §-át megkövetelve a felszámoló felelősségének megállapíthatóságához a felszámolási vagyon csökkenését, a Fővárosi Törvényszék súlyosan megszegte az uniós jogi egyenértékűség követelményét is.[60]

Az indítványozó az előkészítő iratában részletesen bemutatta, hogy a Fővárosi Törvényszék miként sértette meg az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettségét, amikor a nyilvánvalóan uniós jogi relevanciával bíró Alapügyet nem terjesztette az EUB elé. Az indítványozó ezzel kapcsolatban külön kiemelte, hogy a Fővárosi Törvényszék az indítványozó első előzetes döntéshozatali kérdésénél[61] teljesen ignorálta az uniós jogot, mondván, hogy a magyar jog szerint a Cstv.-t úgy kell értelmezni, hogy a felszámolónak csak akkor kell felelnie, ha a felszámolási vagyon is csökken.[62] Ezt követően pedig látszólag aprólékosan elemezve az EUB a C-283/81 számú *C.I.L.F.I.T.* ügyben hozott ítéletében foglalt feltételeket, arra a megállapításra jutott, hogy kár hiányában az indítványozó további előzetes döntéshozatali kérdései[63] már nem relevánsak.[64] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy számára ebben éppen az a felháborító, hogy a Fővárosi Törvényszék, amikor a kár fogalmáról volt szó, tudomást sem volt hajlandó venni a vonatkozó uniós jogról, majd pedig, amikor a kár fogalmát – egyébként mind az uniós jogba, mind pedig a magyar jogba ütközően – értelmezte, az uniós jog alapján jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó előzetes kérdései nem relevánsak.

---

[54] Lásd a 2017. május 17-én kelt előkészítő irat 13-20. oldalát
[55] Lásd az EUB C-212/97 számú *Centros* ügyben hozott ítélet 20. bekezdését
[56] Lásd az EUB C-210/04 számú *FCE Bank* ügyben hozott ítélet 33-37. bekezdéseit
[57] Lásd a 2017. május 17-én kelt előkészítő irat 21-23. oldalát
[58] Lásd az EUB C-63/08. számú *Virgine Pontin* ügyben hozott ítéletét
[59] Lásd az EUB C-591/10. számú *Littlewoods Retail Ltd és társai kontra Her Majesty's Commissioners for Revenue and Customs* ügyben hozott ítélet 31. pontját
[60] Lásd a 2017. május 17-én kelt előkészítő irat 23-26. oldalát
[61] Lásd a 2012. október 17-i keltű fellebbezés 17. oldalát
[62] Lásd a 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítélet 21. oldalát
[63] Lásd a 2012. október 17-i keltű fellebbezés 18. oldalát, valamint a 2013. július 18. keltű előkészítő irat 9. oldalát
[64] Lásd a 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítélet 21. oldalát

Az indítványozó az előkészítő iratában korábban előterjesztett előzetes döntéshozatali kérdéseket fenntartva ismételten kezdeményezte az EUB előzetes döntéshozatali eljárását.[65]

A Fővárosi Ítélőtábla az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítéletével a Székesfehérvári Törvényszék elsőfokú ítéletét helybenhagyta.

Az ítélete indokolásában a Fővárosi Ítélőtábla leszögezte, hogy *„az ügyben uniós jog alkalmazásának nincs helye, ezért nincs is olyan releváns uniós jogszabály, amelyet a bíróságnak értelmeznie kellett volna."*[66] A Fővárosi Ítélőtábla kijelentette továbbá, hogy *„a perköltség és a kártérítés viszonyát illetően sem uniós jogszabály, sem EUB ítélet nem született, ilyet a felperes* [t.i. az indítványozó] *sem jelölt meg, az EUMSZ letelepedés szabadságáról szóló 49. cikke sem érinti ezt a kérdést.* [...] *A perben nem merült fel olyan többletényállási elem, hogy a felperes* [t.i. az indítványozó] *azért lett volna pervesztes a kártérítési alapperben, mert az alperesi bíróság a hátrányos megkülönböztetés tilalmát sértve járt volna el. Nincs a Csődtv. 54. §-ára vonatkozó uniós norma sem, amely a felszámoló kártérítési felelősségét uniós szinten egységesen szabályozná."*[67]

A Fővárosi Ítélőtábla szerint *„a per eldöntése szempontjából egyébként nincs relevanciája, hogy a felperes* [t.i. az indítványozó] *igényét a kártérítési felelősség uniós vagy a magyar jog szerinti feltételei alapján kell-e elbírálni, mert az EUB által a „Köbler" ítéletben kifejtett elvek és a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti konjunktív feltételek között nincs érdemi különbség."*[68]

A Fővárosi Ítélőtábla szerint az indítványozó által a hitelezői igénye felszámoló általi nyilvántartásba vételével kapcsolatban megbízott személyeknek fizetett díjak nem minősülnek automatikusan a Ptk. 355. § (4) bekezdés szerinti költségben jelentkező kárnak, bíróság eljárásban pedig csak a Pp. 75. §-a alapján perköltségnek minősülő költség megtérítésére kerülhet sor a pernyertes fél részére, ha annak mértékét a bíróság jóváhagyja, a félnek következésképpen nincs alanyi joga meghatározott összegű perköltségre. A Fővárosi Ítélőtábla végül leszögezi, hogy *„téves tehát az a felperesi* [t.i. indítványozói] *álláspont, amely szerint az igényérvényesítésnek a korábbi eljárásban meg nem térült költsége a következő perben kártérítés címén alappal lenne követelhető, és hogy a felperest* [t.i. az indítványozót] *szerződések alapján terhelő díjat harmadik személyek feltétlenül megtéríteni lennének kötelesek."*[69] A Fővárosi Ítélőtábla ezzel lényegében azt mondta ki, hogy eljárási költségként meg nem térült jogérvényesítési költségek nem érvényesíthetők kárként.

A Cstv. mikénti értelmezésével kapcsolatban a Fővárosi Ítélőtábla pusztán annyit állapított meg, hogy *„a kifejtettekre tekintettel a Csődtv. 54. §-a értelmezésének a perben nincs jelentősége, így arról az ítélőtáblának nem kellett állást foglalnia."*[70]

Az indítványozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmét a Fővárosi Ítélőtábla azzal a lakonikus indokolással utasította el, hogy *„a perben nincs uniós jogi értelmezést igénylő kérdés, ezért az EUMSZ 267. cikke szerinti feltételek hiányában előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére sem volt szükség."*

---

[65] Lásd a 2017. május 17-én kelt előkészítő irat 16-19. oldalát
[66] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 10. oldalát
[67] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 10-11. oldalát
[68] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 11. oldalát
[69] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 10-11. oldalát
[70] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 11. oldalát

3.3 A Kúria ítélete

Az indítványozó a Fővárosi Ítélőtábla 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélete ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek alapján a Kúria előtt Pfv.III.22.500/2017/7. szám alatt volt folyamatban a felülvizsgálati eljárás.

A felülvizsgálati kérelmében az indítványozó rámutatott, hogy súlyosan téves a Fővárosi Ítélőtábla azon megállapítása, miszerint *„az ügyben uniós jog alkalmazásának nincs helye."*[71] Az indítványozó ezzel összefüggésben ismét rámutatott arra, hogy a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviseleteiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény szerint az indítványozó az egy másik tagállambeli anyavállalata jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egysége, amely az anyavállalata javára jogokat szerezhet és annak terhére kötelezettségeket vállalhat azzal, hogy az anyavállalat az indítványozó útján vállalkozási tevékenység végzésére jogosult. Mivel az indítványozó esetében ezt a vállalkozási tevékenységet az egy másik uniós tagállamban letelepedett [redacted] Solutions AG az indítványozón mint magyarországi fióktelepén keresztül gyakorolja, az indítványozót érintő ügyek szükségszerűen unión belüli határokon átnyúló tényállásúak. Az indítványozó az EUB-nek a *Centros* ügyben,[72] az *FCE Bank* ügyben,[73] a *Somafer* ügyben[74] és a *VT4* ügyben[75] hozott ítéleteinek ismertetésével bemutatta azt a kiforrott uniós joggyakorlatot, mely szerint az egy másik tagállamban letelepedett anyavállalatot megilleti mind az EUMSZ 49. cikke szerinti letelepedés szabadsága, mind pedig az EUMSZ 56. cikke szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságának a fióktelepén keresztüli gyakorlásának a joga. Ebből következően az indítványozót érintő ügyekben az uniós jognak, ezen belül pedig különösen az uniós alapszabadságoknak relevanciája van.[76]

A felülvizsgálati kérelmében indítványozó rámutatott arra is, hogy a jogvitát kizárólag az uniós jog, nevezetesen a *Köbler* ítélet alapján kell elbírálni, amiért súlyosan téves a Fővárosi Ítélőtábla azon megállapítása, miszerint *„a per eldöntése szempontjából egyébként nincs relevanciája, hogy a felperes* [t.i. az indítványozó] *igényét a kártérítési felelősség uniós vagy magyar jog szerinti feltételei alapján kell elbírálni, mert az EUB által a „Köbler" ítéletben kifejtett elvek és a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti konjunktív feltételek között nincs érdemi különbség".*[77] Az indítványozó ezzel összefüggésben az EUB *Köbler* ügyben hozott ítéletére hivatkozással ismételten hangsúlyozta, hogy a *Köbler* ítéletben foglalt – és a fenti III. 1. pontban is bemutatott – három feltétel *„szükséges és elégséges a magánszemélyek számára a kártérítéshez való jog megalapozására."*[78] Az indítványozó ezen túlmenően az EUB-nek többek között a *van Gend en Loos* ügyben,[79] az *Internationale Handelsgesellschaft* ügyben,[80] a *Van Duyn* ügyben,[81] és a *Francovich* ügyben[82] hozott ítéletei alapján rámutatott arra, hogy az uniós külön jogrendet képez, amelynek saját fogalomrendszere, értelmezési elvei és követelményei vannak, amelyeket nem lehet a nemzeti jogból eredő tartalommal megtölteni. Ebből következően pedig a *Köbler* ítéletben foglalt három feltételt sem szabad a magyar jog alapján megítélni.[83]

---

[71] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 9. oldalát
[72] Lásd az EUB C-212/97. számú *Centros* ügyben hozott ítéletét
[73] Lásd az EUB C-210/04. számú *FCE Bank* ügyben hozott ítéletét
[74] Lásd az EUB C-33/78. számú *Somafer* ügyben hozott ítéletét
[75] Lásd az EUB C-56/96. számú *VT4* ügyben hozott ítéletét
[76] Lásd a felülvizsgálati kérelem 6-13. oldalát
[77] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 11. oldalát
[78] Lásd az EUB-nek a C-224/01 számú *Gerhard Köbler kontra Republik Österreich* ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet 58. pontja.
[79] Lásd a 26/62. számon a *van Gend en Loos* ügyben hozott ítéletet és az annak nyomán kialakult ítélkezési gyakorlatot.
[80] Lásd a 11/70. számon az *Internationale Handelsgesellschaft* ügyben hozott ítéletet
[81] Lásd: a 41/74. számon a *Van Duyn kontra Home Office* ügyben hozott ítéletet.
[82] Lásd a C-6/90 és C-9/90. számú egyesített *Francovich* ügyben hozott ítéletet.
[83] Lásd a felülvizsgálati kérelem 13-15. oldalát

A felülvizsgálati kérelmében az indítványozó rámutatott arra, hogy mennyire téves a Fővárosi Ítélőtábla azon megállapítása, miszerint *„a perköltség és a kártérítés viszonyát illetően sem uniós jogszabály, sem EUB ítélet nem született."*[84] Az indítványozó továbbá az uniós jogi teljes kártérítés elvének a 2016. november 28-án kelt fellebbezésében foglalt bemutatására[85] visszautalva ismét rámutatott arra, hogy súlyosan téves, miszerint a folyamatban levő Uniós Kártérítési Perben, amelyben a magyar helyett kizárólag az uniós jogot kell alkalmazni, a jogérvényesítési költségeket ne lehetne kárként érvényesíteni. Az indítványozó ezzel összefüggésben az Elsőfokú Bíróság által az *AFCon Management Consultants* ügyben,[86] az EUB-nek pedig az *International Hilfsfonds* ügyben[87] tett megállapításai alapján rámutatott arra, hogy mindkét európai bíróság elismeri a bíróság előtti eljárásban felmerült igényérvényesítési költségek kárként való érvényesíthetőségét. Az indítványozó a konkrét ügyre vonatkoztatva hangsúlyozta, hogy az uniós jogi teljes kártérítés elve alapján nem lenne képviselhető egy olyan értelmezés, amely szerint egy felszámoló jogellenes magatartással jelentős költségeket okozhatna harmadik személyeknek anélkül, hogy az eljárási költségekben meg nem térült költségeit a károsult ne érvényesíthetné kárként a felszámolóval szemben.[88]

Az indítványozó nyomatékkal utalt arra, hogy a Fővárosi Ítélőtábla azon kijelentése, miszerint *„a Csődtv. 54. §-a értelmezésének a jelen perben nincs jelentősége"* legfeljebb akkor lehetne helytálló, ha az indítványozó jogérvényesítési költségei nem minősülhetnének kárnak. Mivel azonban az indítványozó által bemutatottak szerint teljesen világos, hogy a bíróság előtti jogérvényesítési költségek mind az uniós jog, mind pedig a magyar jog szerint is kárként érvényesíthetők, éppen annak a kérdésnek van kiemelt jelentősége, hogy a jogérvényesítési költségek a Cstv. 54. §-a alapján a felszámolási vagyon csökkenésének a hiányában is érvényesíthetők-e a felszámolóval szemben.[89]

Az indítványozó további a 2016. augusztus 30-i keltű előkészítő iratában és a 2016. november 28-i keltű fellebbezésében indítványozottakon túl a felülvizsgálati kérelmében további két előzetes döntéshozatali kérdés előterjesztését indítványozta a jogérvényesítési költségek kárként való érvényesíthetőségével és a fióktelepi működés uniós jogi relevanciájával kapcsolatban.[90]

A 2018. március 21-én kelt előkészítő iratában az indítványozó a Székesfehérvári Törvényszéknek a [redacted] két másik uniós jogsértés miatti kártérítési perében kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárására hivatkozással nyomatékkal mutatott rá arra, hogy már önmagában amiatt is van uniós jogi relevanciája az Uniós Kártérítési Ügynek, mivel az indítványozónak egy másik tagállami hátterű anyavállalata az indítványozói fióktelepen keresztül jelenik meg a magyar piacon, ami miatt mind az EUMSZ 49. cikke szerinti letelepedés szabadságából, mind pedig az EUMSZ 56. cikke szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságából eredő megkülönböztetési és korlátozási tilalmak megilletik.[91]

Az indítványozó az előkészítő iratában további előadásokat tett a Fővárosi Ítélőtábla azon kijelentésének cáfolására, miszerint *„a perköltség és a kártérítés viszonyát illetően sem uniós szabály, sem EUB ítélet nem született."*[92] Az indítványozó az EUB-nek többek között a *Federico Cipolla* ügyben,[93] az *Olaszország kontra Bizottság* ügyben,[94] az *Orizzonte Salute*

---

[84] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 9. oldalát
[85] Lásd a 2016. november 28-án kelt fellebbezés 24-26. oldalát
[86] Lásd az Elsőfokú Bíróság T-160/03 számú AFCon Management Consultants ügyben hozott ítélet 104. skk. bekezdéseit
[87] Lásd az EUB C-331/05 P számú *Internationaler Hilfsfonds* ügyben hozott ítéletnek különösen a 11., 12., 19., 27., 25., 27. és 28. bekezdését
[88] Lásd a felülvizsgálati kérelem 15-18. oldalát
[89] Lásd a felülvizsgálati kérelem 19-20. oldalát
[90] Lásd a felülvizsgálati kérelem 21. oldalát
[91] Lásd a 2018. március 21-én kelt előkészítő irat 3-10. oldalát
[92] Lásd az 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítélet 9. oldalát
[93] Lásd az EUB C-94/04 és C-202/04 számú egyesített *Federico Cipolla* ügyben hozott ítéletet

ügyben,[95] és a *The Queen kontra Environment Agency* ügyben[96] hozott ítéleteinek ismertetésével bemutatta, hogy a jogérvényesítési és ügyvédi költségek relevanciával bírnak a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás uniós szabadságának érvényesülése szempontjából, hiszen az irreálisan magas, illetve alacsony összegű költségtérítési igények elrettentő hatással lehetnek a megfelelő jogvédelem igénybevételére tekintettel.[97]

Az indítványozó ezzel összefüggésben kiemelte, hogy az EUB a *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft mbH* ügyben hozott ítéletében kifejezetten kimondta, hogy *„„az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatának elemzése megmutatja, hogy ezen igazságszolgáltatási fórum több alkalommal is emlékeztetett arra, hogy a bírósághoz fordulás joga az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében meghatározott tisztességes tárgyaláshoz való jog szerves alkotóeleme (lásd különösen az EJEB, 2002. május 7-i McVicar kontra Egyesült Királyság ítéletet, Ítéletek és Határozatok Tára, 2002-III., 46. §). Ebből a szempontból különösen fontos, hogy a peres félnek rendelkeznie kell azzal a lehetőséggel, hogy hatékonyan érvényesíthesse igényét a bíróság előtt (EJEB, 2005. február 15-i Steel és Morris kontra Egyesült Királyság ítélet, 59. §).”*[98] Az indítványozó utalt arra, hogy éppen ez alapján állapította meg az EUB előtt folyamatban volt *Orizzonte Salute* ügyben *Niilo Jääskinen* a főtanácsnoki indítványában, hogy a jogérvényesítési költségek is az Alapjogi Charta 47. cikke szerinti bírósághoz fordulás jogának egy meg nem engedett korlátozását valósíthatják meg.

Mindezek alapján az indítványozó a konkrét ügyre vonatkoztatva rámutatott arra, hogy bár a jogérvényesítési költségek csekély megtérülést lehetővé tevő magyar szabályozás korlátját képezhetik a bírósághoz fordulás jogának, ez a szabályozás mégis összeegyeztethető lehet az uniós követelményekkel, ha a fél kárként érvényesítné a perköltségben meg nem térült jogérvényesítési költségeit.

A Kúria a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítéletével a Fővárosi Ítélőtábla jogerős ítéletét helybenhagyta.

A Kúria álláspontja szerint az indítványozó *„a felülvizsgálati kérelmében sem hivatkozott olyan uniós jogszabályra, amely a keresetét megalapozná.”*[99]

Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy *„a felperes* [t.i. az indítványozó] *által sérelmezett ítélet* [t.i. a Fővárosi Törvényszék 4.Gf.76.028/2012/9. számú ítélete] *a letelepedés jogának gyakorlásában személyét nem korlátozta, gazdasági tevékenységét zavartalanul folytathatta az általa választott működési formában. A felperes* [t.i. az indítványozó] *olyan ténybeli körülményre sem hivatkozott, amely a szolgáltatás nyújtásában korlátozta vagy akadályozta volna.”* A Kúria szerint a letelepedési jogról szóló EUMSZ 49. cikke és a szolgáltatásnyújtás szabadságáról szóló EUMSZ 56. cikke *„a jogvitáknak a rendezésére, bírói út igénybevétele esetén az ítélethozatal rendjére, módjára, különösképpen az eljárási költségek viselésére vonatkozó rendelkezéseket pedig nem tartalmaznak.”*[100]

A Kúria szerint az indítványozó esetében az EUMSZ 19. cikke szerinti hatékony jogorvoslat követelménye is teljesült, mivel az indítványozó *„a felszámolóval szembeni jogvitájában megfelelő jogvédelmet kapott. Jogvédelmi igénye nem terjedhet ki az eljárás tárgyával,*

---

[94] Lásd az EUB C-565/08 számú *Olaszország kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletet
[95] Lásd az EUB C-61/14 számú Orizzonte Salute ügyben hozott ítéletet
[96] Lásd az EUB C-260/11 számú *The Queen kontra Environment Agency* ügyben hozott ítéletet
[97] Lásd a 2018. március 21-én kelt előkészítő irat 10-16. oldalát
[98] Lásd az EUB C-279/09 számú *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft mbH* ítéletének 45. pontját
[99] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 8. oldalát
[100] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 8. oldalát

jellegével szükségszerűen és ésszerűen felmerülő költségeket meghaladó kiadások érvényesítésére."[101]

A Kúria szerint a kártérítési felelősség Köbler ítélteben foglalt feltételeihez *„képest a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a 349. § (1) bekezdése sem tartalmaznak más, vagy olyan szűkebb feltételeket, amelyek a felperest* [t.i. az indítványozót] *a Köbler-ítéletben írt feltételek fennállása ellenére elzárták volna az igényérvényesítéstől."* Mi több, a Kúria szerint *„a Ptk 339. § (1) bekezdéséhez fűződő ítélkezési gyakorlat a kárfelelősség fennállása körében nem különböztet a jogsértés súlyossága tekintetében sem, a kevésbé súlyos jogsértés is megalapozza a kártérítési felelősséget* [...], *ami a felperes* [t.i. az indítványozó] *számára nem hátrányos, hanem előnyös volt."*[102]

Ezt követően a Kúria leszögezte, hogy *„a bírósági jogkörben okozott kárért való felelősségre vonatkozó uniós anyagi jogi rendelkezés nincs. A jogvitát a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a 349. § (1) bekezdése alapján kellett elbírálni."* Majd hozzátette, hogy *„a kereset tárgyává tett ítélet meghozatala során jogsértés nem történt, a kereset elutasítása nem ütközött a Pp. 75. §-ába, illetve a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet rendelkezéseibe."*[103]

Ami az indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésre vonatkozó kérelmét illeti, azt a Kúria azzal az indokolással utasította el, hogy *„megítélése szerint ebben az ügyben az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének feltételei nem állnak fenn, uniós tényállási elem hiányában az ügyben nem merült fel olyan releváns, az uniós jog értelmezésére irányuló kérdés, ami az érdemi határozat meghozatalához szükséges lett volna".*[104]

Az indítványozó ezzel összefüggésben nyomatékkal kíván rámutatni arra, hogy az indítványozó részletesen bemutatta a Kúria részére az indítványozónak egy az EUB előtt C-620/17 számon folyamatban levő előzetes döntéshozatali ügyét (lásd az alábbi IV.1.3 pontot), amelyben az egyik eldöntendő kérdés az Uniós Kártérítési Ügyhöz hasonlóan az eljárási költségek kárként való érvényesíthetősége. Bár az indítványozó kérte, hogy Kúria az ítélethozatalhoz várja be az EUB-nek a C-620/17 számon ügyben meghozatalra kerülő előzetes döntését, a Kúria az indítványozó indítványát azzal a tarthatatlan indokolással utasította el, hogy *„a jelen eljárás tárgyát képező kártérítési igény elbírálása nem függ össze a felperes által hivatkozott, az EUB előtt közbeszerzési eljárásokkal összefüggő előzetes döntéshozatali eljárásokkal, azok tárgya nem előkérdése az ügy érdemi elbírálásának".*[105]

A Kúria azzal, hogy ítéletében egy teljesen önkényes és objektíve tarthatatlan álláspontot képviselt, indítványozó Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésben első mondatában foglalt jogát sérti, miszerint a törvény előtt mindenki egyenlő.

A Kúria továbbá azzal, hogy az uniós jog erre vonatkozó, egyértelmű szabályai, valamint az indítványozó erre vonatkozó kérelme és részletes indokolással alátámasztott előadása ellenére nem kezdeményezte az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását, az indítványozó álláspontja szerint megsértette az indítványozó Alaptörvényben biztosított, tisztességes eljáráshoz való jogát, mivel az indítványozót elvonta törvényes bírájától. Az Európai Unió Bírósága a tisztességes eljáráshoz való jog és a törvényes bírától való elvonás tilalmának szabályai alkalmazásában törvényes bírónak minősül (ahogy azt más uniós tagállamok alkotmánybírósági gyakorlatában már évtizedek óta egyértelműen megállapították). A fentiek miatt a Kúria jogerős ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésével ellentétes. A Kúria a ítélettét érdemben befolyásoló alapjogsértést követtet el. Az ily módon kialakult

---

[101] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 8. oldalát
[102] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 9. oldalát
[103] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 10. oldalát
[104] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 10. oldalát
[105] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 11. oldalát

alaptörvény-ellenes helyzet folytán egyúttal a fenti, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések merültek fel, amelyekkel az indítványozó álláspontja szerint a Tisztelt Alkotmánybíróságnak érdemben kell foglalkoznia.

Mindezt az indítványozó az alábbiakban részletesen bemutatja.

III. AZ INDÍTVÁNYOZÓ ÉRINTETT, ALAPTÖRVÉNYBEN BIZTOSÍTOTT JOGAI

1. A TÖRVÉNY ELŐTTI EGYENLŐSÉGHEZ VALÓ JOG (ALAPTÖRVÉNY XV. CIKKE (1) BEKEZDÉSÉNEK ELSŐ MONDATA)

1.1. A törvény előtti egyenlőség elvének tartalma

A törvény előtti egyenlőség, illetve a bíróság előtti egyenlőség mint alapelv hosszú évtizedek óta megjelenik a különböző nemzetközi jogi dokumentumokban, egyezményekben, illetve az egyes államok alkotmányaiban.

Az ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 7. cikkének 1. mondata rögzíti, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül joga van a törvény egyenlő védelméhez.

A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya („**Egyezségokmány**") 14. cikke (1) bekezdésének 1. mondata alapján a bíróság előtt mindenki egyenlő. A megkülönböztetés tilalmát pedig Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény („**Egyezmény**") 14. cikke, illetve az Egyezmény Tizenkettedik Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikke mondja ki.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája („**Alapjogi Charta**") 20. cikkében akként rendelkezik, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő. Az Alapjogi Chartához kiadott magyarázatok szerint e cikk *„megegyezik azzal az általános jogi alapelvvel, amely valamennyi európai alkotmány részét képezi, és amelyet a Bíróság is az uniós jog alapelveként ismert el"*[106]

Ugyanezeket a rendelkezéseket természetesen a magyar alkotmányos szabályozás is tartalmazza: **Az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdésének 1. mondata alapján a törvény előtt mindenki egyenlő.**

A vonatkozó magyar kommentárirodalom rámutat, hogy a törvény előtti egyenlőség (a korábbi alkotmányszöveg szerint: bíróság előtti egyenlőség) elve a személyek általános jogegyenlőségének a bírósági eljárásra való vonatkoztatása.[107] Amint azt a korábbi Alkotmány kommentárja rögzíti: „*... a törvény előtti egyenlőség elve akkor kap a jogegyenlőségtől fogalmilag világosan elválasztható tartalmat, ha ezzel speciálisan a jogalkalmazással szembeni követelményt fogalmazunk meg. ... Azzal, hogy [az Alkotmány] a törvény előtti egyenlőség helyett a bíróság előtti egyenlőségről beszél, és ezt a fordulatot értelemszerűen nem az ... általános egyenlőségi klauzulában, hanem a jogalkalmazásra vonatkozó 57. §-ban helyezte el, ezt az összefüggést juttatja világosan kifejezésre. ... A törvény előtti egyenlőség ebben az összefüggésben egyfelől bizonyos eljárási garanciákat követel meg (például mindenki ügyeiben ugyanazok a bíróságok járjanak el, a felek perbeli pozíciója legyen egyenlő). Másfelől a törvény előtti egyenlőségből következik a részrehajlás nélküli jogalkalmazás követelménye: a törvényt mindenkire alkalmazni kell, akire az vonatkozik, és csakis azokra kell azt alkalmazni. Könnyen belátható, hogy ez az előírás az egyenlőség önálló dimenzióját nyitja meg, ugyanis egy nem*

---

[106] HL 2007 C 303 (2007.12.14), 17. o.

[107] Lásd: Jakab András (szerk.): Az Alkotmány kommentárja, 2. javított és részletes mutatókkal bővített kiadás. Budapest, Századvég Alapítvány, 2009, 57. § 23. msz.

diszkriminatív törvényt is lehet diszkriminatív módon alkalmazni, és egy diszkriminatív törvényt is lehet pártatlanul alkalmazni."[108]

Amint az a fentiekből kiderül, a magyar alkotmányjogból egyértelműen az következik, hogy az alkalmazandó jogszabályokat valamennyi jogalanyra, személyre egyformán alkalmazni kell.

Az indítványozó álláspontja szerint mindezen elvek az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében garantált törvény előtti egyenlőség értelmezésekor szintén értelemszerűen irányadók, függetlenül attól, hogy az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdése az indokolás szerint *„nemcsak a bíróság előtti egyenlőségként, hanem annál általánosabban fogalmazza meg."*[109]

1.2. A törvény előtti egyenlőség elve megsértésének az alkotmánybíróság által alkalmazandó szankciói

Az Alkotmánybíróságnak megfelelő jogkövetkezményeket kell alkalmaznia olyan esetekben, ahol a törvény előtti egyenlőség Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében foglalt elve sérül. Az indítványozó álláspontja szerint egyértelműen ilyen alaptörvény-ellenesség áll fenn akkor, ha egy bíróság a vonatkozó jogszabályokat egyáltalán nem vagy objektív értelemben ténylegesen és egyértelműen tévesen alkalmazza, mivel ilyen esetekben a fenti 1.1. pontban bemutatott alkotmányos elvek sérülnek, miszerint az adott ügyben releváns jogszabályok mindenkire egyformán alkalmazandóak.

Miután Magyarországon csak az Alaptörvény, illetve az új Abtv. hatálybalépése óta van lehetőség arra, hogy az Alkotmánybíróság rendes bírósági ítéleteket azok esetleges alaptörvény-ellenessége vonatkozásában vizsgáljon, az indítványozó tudomása szerint még nem tudott kialakulni olyan joggyakorlat, amely a törvény előtti egyenlőséghez való jog megsértésére hivatkozással, az indítványozó által a jelen alkotmányjogi panaszban előadott okokból semmisít meg egy rendes bírósági ítéletet. Az indítványozó ezért utalni kíván a német kommentárirodalomra, valamint a Szövetségi Alkotmánybíróság évtizedek óta rögzült, állandó ítélkezési gyakorlatára, amely szerint a bírói ítélet ellen annak alaptörvény-ellenessége miatt emelt alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban az alkotmánybíróság a rendes bíróság objektíve tarthatatlan döntését önkényesnek minősítheti és megállapíthatja, hogy ebből az okból az a német Alaptörvény 3. cikkének (1) bekezdésébe ütközik. E rendelkezés a magyar Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésével szó szerint megegyezően kimondja, hogy a *„törvény előtt mindenki egyenlő"*.

A német Alaptörvény egyik vezető kommentárja szerint *„a három önálló téma, amelyekre ehelyütt az egyenlőség elvét fel kell bontani: a) a polgárok bíróhoz való (hozzáférés tekintetében fennálló) egyenlősége; b) a polgárok bíró előtti egyenlősége; c) a polgárok egyenlősége a bíróság által(i jogalkalmazás terén). ... A jogalkalmazás-béli egyenlőség három, anyagi jogi megjelenési formája: aa) azonos jog a kötelező jogi normától való el nem téréshez; bb) azonos jog egy (esetleg kivételt engedő) jogi norma alkalmazására; cc) azonos jog a mérlegelés hibátlan gyakorlására."*[110]

Az indítványozó a fentiek alapján rámutat, hogy a német kommentárirodalom a törvény előtti egyenlőség elvének tartalmát nagyrészt azonosan határozza meg azzal, ami a magyar Alaptörvény normájából is levezethető, illetve amit a fent idézett magyar kommentárirodalom is rögzít. A német Szövetségi Alkotmánybírósági gyakorlat szerint, amennyiben a törvény előtti

---

[108] Lásd: Jakab András (szerk.): i.m., 70/A. § 46. msz.

[109] Lásd az Alaptörvény indokolását (forrás: CompLex Jogtár).

[110] Lásd: Maunz, Theodor; Dürig, Günther: Grundgesetz. Kommentar *[Alaptörvény. Kommentár]*, 69. pótlással kiegészített kiadás, C. H. Beck, München, 2013, I. kötet, 3. cikk (1) bek. 378. és 398. msz.

egyenlőség fentiek szerinti elve sérül, a bírósági ítélet ellen alkotmányjogi panasz emelhető a magyar Abtv. 27. §-ában foglaltakkal lényegében megegyező elvek szerint működő eljárásban. Ennek keretében pedig adott esetben a támadott bírósági döntés megsemmisítésének lehet helye.

Az indítványozó természetesen tisztában van azzal, hogy a jelen ügyre kizárólag a magyar jog irányadó és a német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata semmilyen formában nem köti a tisztelt Alkotmánybíróságot. Miután azonban a jelen ügyben releváns kérdésben úgy tűnik, még nem alakult ki magyarországi alkotmánybírósági gyakorlat, ugyanakkor a magyar jog és az indítványozó által hivatkozott szabályok közös eredetére, illetve a szabályozás céljára figyelemmel az indítványozó álláspontja szerint felmerül annak a lehetősége, illetve szükségessége, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság vizsgálja meg, hogy az Alaptörvényből nem következnek-e német Szövetségi Alkotmánybíróság által levontakhoz hasonló következtetések.

A *Schlaich/Korioth*-féle alkotmánybírósági kommentár[111] a német Szövetségi Alkotmánybíróság fentiekhez kapcsolódó, az alaptörvény-ellenes bírósági döntés ellen igénybe alkotmányjogi panasz alapján induló eljárások terén kialakult gyakorlatát az alábbiak szerint foglalja össze:

> „Az ítélet ellen annak alaptörvény-ellenessége miatt emelt alkotmányjogi panasz ezen kívül eredményes, ha a jogértelmezés vagy -alkalmazás az Alaptörvényt meghatározó elvek racionális figyelembe vétele esetén[112] nem érthető vagy nyilvánvalóan tarthatatlan, és ezért arra kell következtetni, hogy a döntés az ügytől idegen mérlegelési szempontokon nyugszik.[113] A Szövetségi Alkotmánybíróság ilyen esetekben egyenesen tarthatatlan és emiatt objektíve önkényes és egyértelműen téves döntésekről beszél.[114] A vizsgálat alapját képező mérceként e körben az Alaptv. 3. cikk (1) bekezdése szerinti önkény tilalmát említik. ... Az alkotmányjogi panasz ez esetben alapos, jóllehet itt tulajdonképpen csak az egyszerű jog sérelme áll fenn; a vizsgálat alapját képező mérceként az Alaptv. 3. cikkének (1) bekezdése kerül előtérbe. ... A Szövetségi Alkotmánybíróság a bíróságok teljes kudarca miatt egy „*vészhatáskört*" vesz magára:[115] kihasználja azt a kedvező lehetőséget, hogy nyilvánvaló hibákat kiküszöböljön és egyfajta „*általános igazságossági ítélkezést*" folytat.[116] Emiatt kritikát nem érdemel. ..."

---

[111] Schlaich, Klaus; Korioth, Stefan: Das Bundsverfassungsgericht. Stellung, Verfahren, Entscheidungen. *[A Szövetségi Alkotmánybíróság. Jogállás, eljárás, döntések]* 9. kiadás, C. H. Beck, München, 2012, 299- 300. msz.

[112] Az „Alaptv-t meghatározó elvek" elég értelmetlen képletét a SzAB (megj.: a német Szövetségi Alkotmánybíróság) később elhagyta, vö. SzABH (megj.: a német Szövetségi Alkotmánybíróság határozatainak hivatalos gyűjteménye) 64, 389 (394) o. Mellőzi tehát azt a látszatot, hogy itt mégis alkotmányjogi mérlegelésről való szó. A képlet ismét feltűnik: SzABH 69, 248 (254); 70, 93 (97); 81, 132 (137); 82, 159 (194). A SzABH 69, 161 (173) o. már szerencsésebb fordulatot tartalmaz: „Az igazságosság gondolata által vezérelt szemlélettel már összeegyeztethetetlen", ugyanígy SzABH 71, 39 (58). A bírói gyakorlathoz: Winter, Merz ünnepi kötet, 611. skk. o.; a „egyenlőteljességgel kapcsolatos önkényszabadsághoz" kristálytisztán: Sachs in:,JuS 1996, 125. o.

[113] SzABH 42, 64 (73 sk.) – kényszerárverés; SzABH 52, 131 (157 f.) – műhibaper; SzABH 57, 39 (42); SzABH 66, 199 (206) – a Bvtv. szerinti munkakötelezettséghez; SzABH 66, 324 (330) – tartás kiegészítése ; SzABH 69, 248 (254) – a fél előadásának a Pp. 296a és 356. § szerinti kizártsága; SzABH 71, 202 (204) – a perben tett nyilatkozat értelmezése; SzABH 80, 48 (51 ff.) – kiürítési per; SzABH 83, 82 (84); informatív a SzABH 81, 12 (15) – hanglemezhez kapcsolódó szerzői jogok: nincs önkény az egyszerű jog ellentmondásos értelmezése és egy képviselt álláspont alapul vétele esetén. A határozat indokolása itt megint egész közel áll egy felülvizsgálati eljárásban hozott határozathoz (vö. 284. msz.). Vö. továbbá. SzABH 87, 273 (278 sk.). A bíró nem köteles az uralkodó álláspontot követni. Nincs akadálya annak, hogy saját álláspontra helyezkedjen, ha minden más bíróság ezzel ellentétes álláspontot foglal el. „Az igazságszolgáltatás a bírói függetlenségből következően alkotmányosan nem egységes." Az önkény fogalmához lásd még: Benda/Klein, Alkotmány-eljárásjog, 476 sk., 485 sk. msz.

[114] SzABH 58, 163 (167 sk.); 62, 189 (192); 64, 389 (394); 80, 48 (52).

[115] Így pl. Ossenbühl, H. P. Ipsen ünnepi kötet, 141. o.; vö. még: Bryde, 313. o.

[116] Kirchberg in: NJW 1987, 1990. o. Vö. még: Winter, Merz ünnepi kötet 624. o.: „Végső soron az Alaptv. 3. cikk (1) bek. alkalmazása egyszerű jog nyilvánvaló megsértése esetén azzal a törekvéssel magyarázható, hogy az indítványozónak segítséget nyújtson." Ezt Kunig helyesnek tartja, ld: VVDStRL 61 (2002), 62. o.: „Az ügyben

A német alkotmánybírósági törvény *Maunz/Schmidt-Bleibtreu/Klein/Bethge*-féle kommentárja az objektíve tarthatatlan bírói döntések ellen az önkényesség tilalmának megsértése miatt emelt alkotmányjogi panasz feltételeit az alábbiak szerint foglalja össze:[117]

> „Az Alaptv. 3. cikk (1) bekezdésének szakbíróságok általi, önkényesség tilalmába ütköző megsértése – azzal a következménnyel, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható lesz[118] – akkor kerülhet szóba, ha a szakbíróságok döntései az Alaptörvényt meghatározó elvek racionális figyelembe vétele esetén nem érthetők vagy nyilvánvalóan tarthatatlanok, és ezért arra kell következtetni, hogy a döntések az ügytől idegen mérlegelési szempontokon nyugszanak. A felülbírálat és a kasszáció feltételei igen szigorúak: az érintett döntések jogilag semmilyen szempont alapján nem képviselhetők, továbbá teljesen tarthatatlanok, az ügy érdemével nyilvánvalóan ellentétesek, egyértelműen tévesek. Csak az egyedi esetben nem követhető, érthetetlen, „teljességgel önkényes" jogalkalmazás alapozza meg az alaptörvény-ellenességet (vö. alább a 316a msz.).[119] Önkényes félreértelmezésről vagy a jogi háttér félreismeréséről nem lehet szó, ha a bíróság a jogi hátteret behatóan vizsgálja, és álláspontja nem nélkülöz mindenfajta objektív alapot.[120]"

Az indítványozó hangsúlyozni kívánja, hogy e körben a német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata alapján irreleváns az, hogy az eljáró bíróság a téves jogértelmezés és -alkalmazás során szándékosan, illetve felróhatóan járt el vagy sem. A német Szövetségi Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódóan egy 1985-ben hozott határozatában[121] megállapította (hivatkozva egy korábban hozott döntésére), hogy *„az önkényesség alkotmánybírósági megállapítása nem tartalmaz szubjektív vétkességi elemet, hanem egy intézkedés objektív értelemben ténylegesen és egyértelműen téves voltát jelenti ahhoz a helyzethez viszonyítva, amelyen úrrá kíván lenni."* A bírói önkény fentiek szerint kifejtett tilalma tehát objektív kategória. A bírói döntés eszerint akkor alaptörvény-ellenes, ha objektíve semmilyen formában nem tartható, nem támasztható alá racionális jogértelmezési és -alkalmazási módszerek alapján.

A német Szövetségi Alkotmánybíróság fentiekben összefoglalt, évtizedek óta rögzült, állandó gyakorlatának megfelelően a testület tehát akkor állapítja meg egy rendes bíróság ítéletének alaptörvény-ellenességét, ha az ítélet tarthatatlan és ezért objektíve önkényesnek és tévesnek minősül. A német Szövetségi Alkotmánybíróság ezért a német Alaptörvény – magyar Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésével szó szerint megegyező – 3. cikkének (1) bekezdéséből az önkényesség tilalmát (németül: *„Willkürverbot"*) vezeti le, amely a rendes bíróság előtti eljárásban a felet a bíróság durva jogértelmezési és -alkalmazási hibáitól hivatott megóvni. Mivel a magyar Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdése a német Alaptörvény 3. cikkének (1) bekezdésével szó szerint megegyezik, az indítványozó szerint ez felveti annak a lehetőségét, illetve szükségességét, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság a német alkotmányjogi megfontolások mentén megvizsgálja, hogy a magyar Alaptörvényből nem vezethetők-e le hasonló követelmények.

---

nem tűnik megfelelőnek, hogy durva jogi tévedést, amely újra és újra előfordul, hagyjunk megtörténni, ha az – egyébként befogadható módon – egy alkotmánybíróság elé kerül."

[117] Maunz, Theodor; Schmidt-Bleibtreu, Bruno; Klein, Franz; Bethge, Herbert: Bundesverfassungsgerichtsgesetz *[Alkotmánybírósági törvény]*, 41. pótlás, C. H. Beck, München, 2013, 90. § 277. msz.

[118] Lásd ehhez SzABH 64, 135 (157); 74, 102 (128); 112, 93 (108).

[119] SzABH 54, 117 (125 sk.); 57, 39 (41 sk.); 58, 163 (167 sk.); Schumann, ZZP 96. kötet (1983), 137. skk. o.; Degenhart,HStR III, 2. kötet, 2000, 76. § 25- msz. – Vö. még a tartományok ezzel párhuzamos alkotmánybírósági gyakorlatát, pl. Bajor ABH 2002, 271. o.: „Teljesen tarthatatlan jogi álláspont."

[120] SzABH 87, 273 (279); 112, 93 (108); Zuck: Az alkotmányjogi panasz joga, 3. kiadás., 2006, 407. msz.

[121] 1 BvR 1222/82. számú, 1985. június 4-én kelt döntés, SzABH 70, 93 (97) o.; idézi: Schlaich/Korioth: i.m., 299. msz.

2. A TISZTESSÉGES ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOG (ALAPTÖRVÉNY XXVIII. CIKKE (1) BEKEZDÉSE)

2.1. A tisztességes eljáráshoz való jog tartalma

A tisztességes eljáráshoz való jog évtizedek óta nemzetközi szinten is elismert alapvető jog.

Az Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének 1. mondata szerint mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában.

Az Egyezségokmány 14. cikke (1) bekezdésének 2. mondata alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

Az Alapjogi Charta 47. cikkének 2. mondata alapján mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. Az Alapjogi Charta 53. cikke alapján a Charta egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, mint amely szűkíti vagy hátrányosan érinti azokat az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, amelyeket – saját alkalmazási területükön – az Unió joga, a nemzetközi jog, a tagállamok alkotmányai, illetve az Unió vagy a tagállamok mindegyikének részességével kötött nemzetközi megállapodások, így különösen az Egyezmény elismernek.

Ugyanezeket a rendelkezéseket a magyar jogi szabályozás is tartalmazza: **Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.**

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint *„a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint igazságos tárgyalás), hanem az idézett alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl - különösen a büntetőjogra és -eljárásra vonatkozóan - az Alkotmány 57. §*[122] *többi garanciájának teljesedését is átfogja. Sőt, az Egyezségokmánynak és az Emberi Jogok Európai Egyezményének - az Alkotmány 57. §-a tartalmához és szerkezetéhez mintát adó - eljárási garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes."*[123]

Ezen túlmenően nem maradhat figyelmen kívül, hogy az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jogot az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésére is tekintettel értelmezi.[124] Mi több, az Alkotmánybíróság ezen értelmezés során figyelemmel van az Egyezmény szerveinek gyakorlatára is. A 166/2011. (XII. 20.) AB határozat szerint: *„Az Alkotmánybíróság, amikor arról kell döntenie, hogy az indítványokkal támadott jogszabályi elemek sértik-e az Egyezményt, az Egyezmény adott rendelkezései tartalmának értelmezéséhez és tisztázásához – eddigi gyakorlatához híven – az Egyezmény hiteles (autoritatív) értelmezésének jogával az Egyezményben a részes államok által felruházott Bíróság joggyakorlatát veszi alapul. Ez az alapulvétel mindenekelőtt a Bíróságnak azon dictumai (átvitt értelemben vett precedensei) alapján történik, amikor a Bíróság magát az Egyezményt, annak egyes fordulatait értelmezi, amikor rámutat arra, mi egyeztethető az Egyezmény követelményeivel össze és mi nem. Ebből az is következik, hogy – figyelemmel az Alkotmány 7. § (1) bekezdésének és az Abtv. 1. § c)*

[122] Amely az Alaptörvény XXVIII. cikkének felel meg.
[123] 6/1998. (III. 11.) AB, ABH 1998, 91, 99.
[124] Lásd például a fent idézett 6/1998. (III. 11.) AB határozatot, ABH 1998, 91, 99.

pontjának, 44. §-ának, valamint a 45. § (1) bekezdésének a rendelkezéseire – abban az esetben, ha a Bíróság egy bizonyos jogi konstrukciót és azon alapuló gyakorlatot összeegyeztethetetlennek talált az Egyezménnyel, az Alkotmánybíróság – szem előtt tartva az Egyezmény 11. jegyzőkönyvéből következő eljárási sajátosságokat is – értelemszerűen tartózkodik attól, hogy egy nyilvánvalóan ugyanolyan jogi megoldást – ezzel éppen ellentétesen – az Egyezménnyel összeegyeztethetőnek minősítsen."[125]

2.2. A törvényes bíróhoz való jog mint a tisztességes eljáráshoz való jog kifejeződése

a) A törvényes bíróhoz való jog általában

A tisztességes eljárás követelményét lefektető, fent idézett szabályok alapján megállapítható, hogy a tisztességes eljárás fogalmába beletartozik az is, hogy az érintett fél ügyét törvény által felállított bíróság bírálja el. Ezt a jogot konkretizálja az a szabály, amelyet a törvényes bíróhoz való jognak nevezik. Ezt a jogot – szemben pl. a német vagy osztrák joggal, ahol a törvényes bíróhoz való jogot alkotmányi szinten rögzítették – a magyar jogrendszerben külön törvény, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény („**Bszi.**") rögzíti, illetve nevesíti. Ez azonban semmi esetre sem jelenti azt, hogy kisebb súllyal esne latba egy ügy alapjogi szempontú megítélése során, mint a tisztességes eljáráshoz való jog többi eleme.

A Bszi. 8. §-ának (1) bekezdése alapján senki sem vonható el törvényes bírájától. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

A törvényes bírósághoz való jog tehát azt garantálja, hogy

„(i) az eljárási törvények hatásköri és illetékességi szabályai által meghatározott bíróság lesz az adott ügy bírósága,
(ii) az adott bíróságon belül előre meghatározott rend szerint történik az ügyek elosztása az ítélkező tanácsok között, amelytől csak kivételesen, indokolt esetben lehet eltérni, és
(iii) a kiosztott ügyet a bírótól csak kivételesen és előre meghatározott okok és körülmények esetében lehet elvonni."[126]

A törvényes bíróhoz való jog lényege eszerint, hogy nem valakinek az egyedi döntésén múlik, hogy ügyét melyik bíróság, illetve bíró tárgyalja, hanem ezt előzőleg objektív szabályok (törvény, illetve az ügyelosztási rend) határozza meg. A hatáskört és illetékességet a Bszi., illetve az egyes eljárási törvények állapítják meg, az ügyelosztási rendet pedig a bíróságok évente előzetesen alkotják meg és teszik közzé.

Amint az indítványozó az alábbiakban bemutatja, a fenti szabályok alkalmazásában az Európai Unió Bírósága is törvényes bírónak minősül:

b) Az Európai Unió Bíróságának jogállása az uniós jog alapján

Az EUSZ 19. cikke (1) bekezdésének 2. mondata alapján az Európai Unió Bírósága biztosítja a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során. A tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.

Az Európai Unió Bírósága által lefolytatott egyik eljárástípus az előzetes döntéshozatali eljárás. Az EUMSZ 267. cikkének 1-3. bekezdései alapján az Európai Unió Bírósága hatáskörrel

---

[125] 166/2011. (XII. 20.) AB, ABH 2011, 545, 557.
[126] Alkotmánytan I., szerk. Kukorelli István, Osiris Kiadó Budapest, 2005, 472. old.

rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben: a) a Szerződések értelmezése; b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése. Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést. Az EUMSZ 267. cikk jelen ügyben alkalmazandó 3. bekezdése szerint: **Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.**

Az Európai Unió Bíróságának részletes eljárási szabályait a fentieken túlmenően az Európai Unió Bíróságának Alapokmánya, illetve a Bíróság Eljárási Szabályzata tartalmazza.

Az EUSZ és az EUMSZ fent idézett rendelkezései alapján megállapítható, hogy az Európai Unió Bírósága minden tekintetben megfelel a törvényes bíróra vonatkozó, a fentiekben idézett rendelkezésekben, valamint a Bszi. 8. §-ában foglalt kritériumoknak:

(i) azt az EUSZ hozta létre, azaz „törvény által létrehozott"-nak minősül;
(ii) az EUMSZ révén a tagállamok meghatározott ügyek vonatkozásában döntéshozatali monopóliummal ruházták fel;
(iii) függetlenségét és pártatlanságát az EUSZ, az EUMSZ, illetve az eljárására vonatkozó szabályok megfelelően garantálják;
(iv) az eljárási szabályok értelmében az eljárás főszabályként nyilvános, és törekedni kell annak ésszerű időn belül történő befejezésére;
(v) a bírósági ügyelosztásra és az eljárásra előzetesen meghatározott, objektív szabályokat alkottak.

Az Alaptörvény E) cikke szerint: (1) Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében. (2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. (3) Az Európai Unió joga – a (2) bekezdés keretei között – megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

Figyelemmel Magyarország uniós jogi kötelezettségeire is, azaz arra, hogy a magyar állami szerveknek, így a bíróságoknak is tekintettel kell lennie a kötelezően és közvetlenül alkalmazandó elsődleges uniós jogra, a fentiek szerint a magyar szabályozás alapján is egyértelmű, hogy az Európai Unió Bíróságának a magyar szabályozás és jogalkalmazás szempontjából is törvényes bírónak kell minősülnie.

c) Az Európai Unió Bíróságának mint törvényes bírónak a helyzete más tagállamok alkotmánybírósági gyakorlatában

Más uniós tagállamokban már évtizedekkel ezelőtt felmerült az Európai Unió Bíróságának mint törvényes bírónak a kérdésköre.[127] Amint azt az indítványozó az alábbiakban bemutatja, több uniós tagállam alkotmánybírósága is akként foglalt állást, hogy az Európai Unió Bírósága a tagállami alkotmányok, illetve bírósági szervezeti törvényes alkalmazásában törvényes bírónak minősül.

[127] Vélhetően azért, mert az alkotmányjogi panasz korábbi magyarországi szabályozása jelentősen eltért egyes más uniós tagállamok erre vonatkozó szabályozásától. Az indítványozó által a jelen alkotmányjogi panaszban bemutatott alkotmánybírósági döntések rendre olyan eljárásokban születtek, amelyek a Magyarországon először 2012-ben lehetővé tett alkotmányjogi panasszal lényegében megegyező indítványokon alapultak.

Félreértések elkerülése végett az indítványozó nyomatékosan rögzíteni kívánja, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban (illetve már a per során) tett előadása, illetve kérelmei nem arra irányulnak, hogy a bíróságok, illetve a Tisztelt Alkotmánybíróság az ügy elbírálása során külföldi jogot alkalmazzon. Az indítványozó természetesen tisztában van azzal, hogy a jelen ügyre kizárólag a magyar jog irányadó (azzal, hogy az uniós jog megfelelő rendelkezéseit a magyar jog értelmezése és alkalmazása során figyelembe kell venni, szükség esetén az utóbbi elsőbbségét figyelembe véve). Miután azonban a jelen ügyben úgy tűnik, hogy vitás: az uniós jog miként érvényesülhet a magyarországi bíróságok gyakorlatában, adott esetben történeti értelmezés is szükségessé válhat, e körben pedig – a magyar jog és az indítványozó által hivatkozott szabályok közös eredetére, illetve a szabályozás céljára figyelemmel – az indítványozó álláspontja szerint felmerül a lehetősége, illetve szükségessége annak, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság megvizsgálja, hogy a magyar Alaptörvényből nem következnek-e a német Alkotmánybíróság által megállapítottakhoz hasonló követelmények.

(i) Németország

Az indítványozó nyomatékosan kíván utalni arra, hogy – jóllehet úgy tűnik, magyar felsőbírósági, illetve alkotmánybírósági ítélkezési gyakorlatban e tekintetben nem található ezt egyértelműen megerősítő határozat – az Európai Unió Bírósága a vonatkozó szabályok alkalmazásában a nemzetközileg is elfogadott és évtizedek óta rögzült gyakorlat alapján is törvényes bírónak minősül. Ennek alátámasztására az indítványozó az alábbiakban példaszerűen idéz az állandó szövetségi alkotmánybírósági ítélkezési gyakorlatból.

A német Alaptörvény 101. cikke 1. bekezdése szerint: „*Rendkívüli bíróságok felállítása tilos. Senki sem vonható el törvényes bírájától.*" A német Szövetségi Alkotmánybíróság már az Európa-szerte ismert, híres ún. *Solange II* döntésében (valamint az újabb ítélkezési gyakorlatában) is kimondta, valamint az ún. *Kloppenburg* végzésében megerősítette az Európai Unió Bíróságának törvényes bírói szerepét:

„***Az Európai Közösségek Bírósága az Alaptv. 101. cikke 1. bekezdésének 2. mondata alkalmazásában törvényes bíró***; *erre a korábban a SzAB által el nem döntött kérdésre (vö. SzABH 29, 198. [207.] o. = NJW 1970, 2155. o., 31, 145. [169.] o. = NJW 1971, 2122. o.) igenlő választ kell adni. ... Az EGKSZ 177. cikke*[128] *a tagállami bíróságokhoz képest a Bíróságot a Szerződés értelmezése és a másodlagos közösségi jogi aktusok érvényessége és értelmezése vonatkozásában végleges döntési jogkörrel ruházza fel (SzABH 52, 187. [200.] o. = NJW 1980, 519. o.).* ***A Bíróságnak az eszerint kizárólagos jelleggel reá ruházott hatáskörben fennálló, az EGKSZ 177. cikkében közösségi jogilag rögzített ezen igazságszolgáltatási monopóliuma az Alaptv. 101. cikke 1. bekezdésének 2. mondata alkalmazásában ennyiben törvényes bíróvá minősíti azt.***"

„*1. Az EUB az Alaptv. 101. cikke 1. bekezdésének 2. mondata alkalmazásában törvényes bíró (SzABH 73, 339 [366. skk.] o. = NJW 1987, 577. o.).*"

: „...*a) A Szövetségi Alkotmánybíróság már eldöntötte az Alaptv. 101. cikk. 1 bek. 2. fordulatával kapcsolatos irányadó alkotmányjogi kérdéseket. Tisztázva van, hogy az Alaptv. 101. cikk 1. bek. 2. fordulata értelmében az Európai Bíróság törvényes bíró...*"

: „...a) *Az Európai Közösségek Bírósága az Alaptv. 101. cikk 1. bekezdés 2. mondata értelmében törvényes bírónak minősül.*"

(ii) Ausztria

Az osztrák szövetségi alkotmány 83. cikkének (2) bekezdése szerint: „*Senki sem vonható el törvényes bírájától.*" A németországi alkotmánybírósági gyakorlattal azonos tartalommal döntött e vonatkozásban az osztrák alkotmánybíróság is. Ennek alátámasztására az indítványozó az alábbiakban idéz a releváns osztrák alkotmánybírósági ítélkezési gyakorlatból:

[128] Megj.: ma az EUMSZ 267. cikke

„Az osztrák alkotmánybíróság állandó ítélkezési gyakorlata a törvényes bíró előtti eljárásra irányuló, alkotmány által garantált jogot átfogóan értelmezi. E körben támaszkodhatott a Birodalmi Bíróság ítélkezési gyakorlatára, amely szerint a törvényes bírón „nem pusztán egy bíróságot, hanem valamennyi állami hatóságot érteni kell, amely valamely törvény vagy joghatályos rendelet alapján egy ügy eldöntésével meg nem bízva." (BB 1842/1911. szám). A VfSlg. 2536/1953. számában az alkotmánybíróság rögzítette, hogy „a B-VG (Alkotmány) 83. cikk (2) bekezdésének normatív értelme ... a hatóságok törvényen alapuló hatáskörének védelmére és tiszteletben tartására irányul", és ezt az álláspontját mindvégig fenntartotta (vö. csak az utalásokat Berchtoldnál: Das Recht auf ein Verfahren vor dem gesetzlichen Richter, in: Machacek/Pahr/Stadler (szerk.): Grund- und Menschenrechte in Österreich, II. kötet, 1992, 711. skk. o.).

Ebben az értelemben pedig az Európai Bíróság „törvényes bíró": az EKSz 177. cikke (1) bekezdésének közvetlenül alkalmazandó szabálya alapján a Közösségek Bírósága kötelező érvényű döntést hoz az (elsődleges és másodlagos) közösségi jog értelmezése körében (vö. Borchardt: i.m. 5. skk. margószám). A nemzeti szerv törvényes bíró marad ugyan az értelemben, hogy neki (nem pedig az Európai Bíróságnak) kell a folyamatban lévő ügyet eldöntenie, és a jogot – ideértve a közösségi jogot is – a konkrét esetre alkalmaznia, kötve van azonban az Európai Bíróságnak az előzetes döntéséhez, hiszen annak van fenntartva a döntés joga a közösségi jogszabályok értelmezését illetően (vö. Borchardt: i.m. 37. sk. margószám). A közösségi jog e „dualista jogvédelmi rendszerében" (Schwarze: Grundzüge und neuere Entwicklungen des Rechtsschutzes im Recht der Europäischen Gemeinschaft, in: NJW 1992, 1065. skk., 1071. o.) tehát az Európai Bíróság specifikus formában működik közre a belső állami döntés meghozatalában. Ezt az irodalomban és az ítélkezési gyakorlatban időközben a bíróságok együttműködésének (Beutler/Bieber/Pipkorn/Streil: Die Europäische Union, 1993, 252; Borchardt, i.m., margószám: 2), helyenként a nemzeti bíróságok és az Európai Bíróság közötti feladatmegosztásnak nevezik (SzABH 82, 159. skk., 192. o.; Dauses, i.m., 47. o.)."

2.3. A törvényes bírától való elvonás tilalma és e jogsértés szankciója

Amennyiben a felet elvonják a törvényes bírájától, azaz az ügyében nem az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró bírálja el, ez mind a magyar jog, mind a nemzetközi jog alapján súlyos eljárási szabálysértés. Ennek egyfelől a hazai eljárásjogban rögzített, másfelől a vonatkozó nemzetközi, illetve uniós jogi dokumentumokban és normákban meghatározott jogkövetkezményei vannak.

A magyar jog alapján a törvényes bírától való elvonás olyan eljárási szabálysértés, amely abszolút hatályon kívül helyezési oknak minősül valamennyi bírósági eljárásban.[129]

A nemzetközi szabályozás kapcsán az állapítható meg, hogy amennyiben a felet a törvényes bírájától elvonják, az a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével jár. Ebben a szellemben állapította meg a Velencei Bizottság 663/2012. számú, egyebek mellett a Bszi.-vel foglalkozó jelentésében, hogy a törvényes bíróhoz való jog a tisztességes eljáráshoz fontos körülmény (ami alapján pl. a bírósági eljárások önkényes átszignálása egyáltalán nem indokolható).[130]

Amint az indítványozó az alábbiakban bemutatja, ha az Európai Unió Bírósága előtti eljárás kezdeményezését elmulasztják, ez a törvényes bíróhoz való jog megsértésének minősül:

a) Az Európai Unió Bírósága előtti eljárás kezdeményezésének kötelezettsége

Az EUMSZ 267. cikkének 3. bekezdése alapján, ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel az Unió alapszerződéseinek, avagy az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak értelmezésével kapcsolatos kérdés, amelynek határozatai

---

[129] Lásd a Pp. 252. §-ának (1) bekezdését és 275. §-ának (2) bekezdését, illetve a Be. 373. §-a (1) bekezdésének II. albekezdését, 396. §-ának (1) bekezdését, 399. §-a (2) bekezdésének b) pontját, illetve 428. §-ának (2) bekezdését.

[130] A Velencei Bizottság 2012. március 19-én kelt, 663/2012. sz. véleménye, CDL-AD (2012) 001, 24. o.

ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

A fenti szabály alapján azok a tagállami felsőbíróságok, amelyek határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye, kötelesek az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni. Tekintettel arra, hogy az Európai Unió Bírósága a fentiek szerint törvényes bírónak minősül, az is egyértelmű, hogy amennyiben az erre kötelezett nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését elmulasztja, ezzel elvonja a peres feleket törvényes bírájuktól. Egy ilyen esetben ugyanis a bíróság megakadályozza, hogy az uniós jog tekintetében értelmezési és döntési monopóliummal rendelkező, az uniós jog alapján eljárni jogosult bíróság döntést hozzon a felek ügyében. Ez akkor is így van, ha az Európai Unió Bírósága nem az ügy érdemében dönt, hanem az uniós jog – mindenkire nézve kötelező erejű – értelmezését adja és a nemzeti bíróság számára feltárja azokat az aspektusokat, amelyek a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő jogvita eldöntéséhez szükségesek.

Azokat az eseteket, amelyekben – kivételesen – lehetőség van az eljárás kezdeményezésének mellőzésére, az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata munkálta ki és rögzítette a már hivatkozott *CILFIT* ítéletben, illetve az ezt követően kialakult ítélkezési gyakorlatban. Eszerint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzésére csakis akkor van lehetőség, ha az eljáró bíróság azt állapítja meg, hogy (i) a felmerült kérdés nem releváns, vagy (ii) a szóban forgó uniós jogi rendelkezést az Európai Unió Bírósága már értelmezte, vagy (iii) az uniós jog helyes alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy az minden ésszerű kétséget kizár. Kizárólag e feltételek teljesülése esetén tekinthet el a nemzeti bíróság attól, hogy ezt a kérdést az Európai Unió Bírósága elé terjessze, és válaszolhatja meg azt saját felelősségére.

Az előzetes döntéshozatal iránti kezdeményezés indokolás nélküli elutasítása olyan esetekben, ahol a felterjesztési kötelezettség alóli mentesülés esetei nem állnak fenn, önkényesnek minősül, és alapot adhat a tisztességes eljárás követelménye megsértésének megállapítására is, ami Magyarország mint állam felelősségét vonhatja maga után mind az uniós jog, mind a nemzetközi jog alapján.

b) Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése elmulasztását a nemzetközi gyakorlat alkotmányellenesnek minősíti

Az Európai Unió Bíróságának mint törvényes bírónak a kérdésköre más uniós tagállamok alkotmánybírósági joggyakorlatában, illetve a strasbourgi bíráskodásban magában foglalta annak a kérdésnek a tárgyalását is, vajon az előzetes döntéshozatali eljárás elmaradása azokban az esetekben, amikor azt az EUMSZ kötelezően előírja, megvalósítja-e a törvényes bírához való jog sérelmét. Amint azt az indítványozó az alábbiakban bemutatja, több uniós tagállam alkotmánybírósága is akként foglalt állást, hogy amennyiben az erre az EUMSZ alapján kötelezett tagállami bíróság elmulasztja az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését anélkül, hogy az erre irányuló kötelezettség alóli mentesülés feltételei (amint azt az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlatában részleteiben kimunkálta és évtizedek óta alkalmazza) fennállnának, ez a kötelezettségszegés olyan súlyú, hogy alkalmas a fél tisztességes eljáráshoz való joga megsértésének megállapítására, mivel az eljáró (mulasztó) bíróság a felet ezzel elvonja törvényes bírájától.

(i) Németország

A német Szövetségi Alkotmánybírósági gyakorlat is egyértelművé tette, hogy ha az utolsó fokon eljáró bíróság elmulasztja egy olyan európai jogi kérdés felterjesztését, amely a nemzeti bíróságok előtt folyó jogvita eldöntésének szempontjából jelentőséggel bír, ez alapvetően alaptörvény-ellenes:

A Német Szövetségi Alkotmánybíróság az 1 BvR 230/09 sz. határozatában kimondta „... *A törvényes bíró elvonását jelenti, ha egy nemzeti bíróság a Bíróságnak az EK 234. cikk szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget (vö. SzABH 73, 339. old. <366. és következő old.>; 82, 159. old. <192. és következő oldalak>; állandó joggyakorlat).*

A Szövetségi Alkotmánybíróság azonban az Alaptv. 101. cikk 1. bekezdés 2. mondatában foglalt alapjog jellegű jog biztosítása folytán nem válik ellenőrző szervvé, melynek minden egyes, a bíróságon előforduló eljárásjogi szabálytalanságot ki kellene javítania. Jellemzően inkább csak akkor kifogásolja az eljárási szabályok értelmezését és alkalmazását, ha azok az alaptörvényt meghatározó elvek értelemszerű tiszteletben tartása során nem tűnnek értelemszerűnek és nyilvánvalóan betarthatatlanok (vö. SzABH 82, 159.old. <194. old.>; BVerfGK [A Szövetségi Alkotmánybíróság kamarájának döntései, németül: Kammerentscheidungen des Bundesverfassungsgerichts, a ford. megj.] 8, 401. old. <404. old.>).

Az EK 234. cikk szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség tekintetében ezt a mércét a Szövetségi Alkotmánybíróság egyes példaszerű esetcsoportok útján részletesebben is kifejtette (vö. SzABH 82, 159. old. <195. old.>; BVerfGK 10, 19. old. <29. és következő old.>).

A közösségi jogi előírások értelmezésének tisztázására szolgáló, az EK 234. cikke szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettséget az alkotmányt sértő módon kezelik, ha egy legfelsőbb fokon döntő bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését a közösségi jogi kérdés – álláspontja szerint fennálló – jelentősége ellenére és annak ellenére sem veszi egyáltalán fontolóra, hogy neki magának is kétségei vannak a kérdés helyes megválaszolása (a kezdeményezési kötelezettség alapvető félreértelmezése; vö. SzABH 82, 159. old. <195. old.>). Ugyanez érvényes azokban az esetekben is, melyekben a legfelsőbb fokon döntő bíróság döntésében tudatosan eltér a Bíróság jelentős közösségi jogi kérdésekben kialakított joggyakorlatától, és ennek ellenére nem fordul, vagy nem fordul ismételten a Bírósághoz (tudatos eltérés a Bíróság joggyakorlatától kezdeményezési készség nélkül; vö. SzABH 75, 223. old. <245. old.>; 159. old. <195. old.>).

Amennyiben egy jelentős közösségi jogi kérdés [melynek értelmezésével kapcsolatban az utolsó fokon eljáró nemzeti bíróság köteles az Európai Közösségek Bíróságához fordulni, a továbbiakban: jelentős közösségi jogi kérdés] kapcsán az Európai Közösségek Bírósága még nem alakított ki megfelelő ítélkezési gyakorlatot, vagy a jelentős kérdést valószínűleg még nem válaszolta meg kielégítő mértékben, vagy a Bíróság joggyakorlatának továbbfejlesztése nem csak egy távoli lehetőségnek tűnik (nem teljes körű ítélkezési gyakorlat), úgy az Alaptv. 101. cikk 1. bekezdés 2. mondatát megsértik, ha az alapügyben utolsó fokon eljáró bíróság az ilyen esetekben szükségszerűen fennálló mérlegelési jogkörét nem indokolható módon túllépi. Ez különösen abban az esetben állhat fenn, ha a jelentős közösségi jogi kérdés kapcsán előforduló lehetséges ellenvéleményeket a bíróság által képviselt állásponttal szemben egyértelműen előnyben kell részesíteni (vö. SzABH 82, 159. old. <195. és következő old.>; BVerfGK 10, 19. old. <29. old.>). Ebben az összefüggésben azt is vizsgálni kell, hogy a bíróság az európai jog tekintetében kielégítően tájékozódott e. Amennyiben ezt nem tette meg, rendszeresen félreismeri az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési vonatkozó kötelezettség feltételeit. A bíróság köteles továbbá olyan indokokat szolgáltatni, melyek a Szövetségi Alkotmánybíróság számára lehetővé teszik az Alaptv. 101. cikk 1. bekezdés 2. mondatában meghatározott mérce alapján történő vizsgálatot (vö. BVerfGK 8, 401. old. <405. old.>; 10, 19. old. <31. old.>; Szövetségi Alkotmánybíróság, az Első Tanács 3. Kamarájának 2008. február 20-án kelt határozata – 1 BvR 2722/06 -, NVwZ [Új Lap a Közigazgatási Jogról, németül: Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht] 2008, 780. old. <780. és következő old.>; Az Első Tanács 2. Kamarájának 2001. január 9-én kelt határozata – 1 BvR 1036/99 -, juris 21. pont).

A Szövetségi Alkotmánybíróság ítélkezési gyakorlatában megnevezett esetcsoportok esetében az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettséget alkotmányjogi szempontból jelentősen megsértő példák nem lezárt felsorolásáról van szó. Itt az Alaptv. 101. cikk 1. bekezdés 2. mondat szerinti törvényes bíróhoz való jognak az Európai Közösségek Bíróságához való fordulás elmaradása folytán való megsértése kérdésével kapcsolatosan kiindulópontként elsősorban nem az számít, hogy a jogvitában irányadó anyagi közösségi jog – mint jelen esetben a CSLIE – szakbíróság általi értelmezése helyes e, hanem az EK 234. cikk 3. bekezdése szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség feltételeinek figyelembe vétele vagy félreismerése a döntő, mely a jogvitában a törvényes bírót jelöli ki. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradásának indokoltsága ezért az Európai Közösségek Bíróságának az EK 234. cikk 3. bekezdésével kapcsolatosan kialakított joggyakorlatával összefüggésben vizsgálandó. Ennek megfelelően egy bíróság akkor köteles előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési vonatkozó kötelezettségének eleget tenni, ha az előtte folyó eljárásban egy jelentős közösségi jogi kérdés merül fel, kivéve, ha a bíróság megállapítja, hogy a közösségi jog szóban forgó rendelkezése már a Bíróság jogértelmezésének tárgyát képezte, vagy a közösségi jog helyes alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy megalapozott kétségnek nincs helye (vö. EB, 1982. október 6-án kelt ítélet – C-283/81 -, EBHT 1982, 03415. old. 21. pont; 2005. szeptember 15-én kelt ítélet – C-495/03 -, 33. pont; 2005. december 6-án kelt ítélet – C-461/03 -, 16. pont; állandó joggyakorlat). A nemzeti bíróság azonban csak akkor indulhat ki ebből, ha meggyőződött arról, hogy ez a többi tagállam bíróságai és az Európai Közösségek Bíróság számára is ugyanannyira bizonyos. A bíróság csak ebben az esetben tekinthet el a kezdeményezéstől, és oldhatja meg a

kérdést saját felelősségére (vö. EB, 1982. október 6-án kelt ítélet – C-283/81 -, EBHT 1982, 03415. old., 16. pont). Hiszen az EK 234. cikk 3. bekezdése mindenekelőtt annak megakadályozására szolgál, hogy egy tagállamban olyan nemzeti joggyakorlat alakuljon ki, mely a közösségi joggal ellentétes (vö. EB, 2005. szeptember 15-én kelt ítélet – C-495/03 -, 29. pont).

Ezekre az EK 234. cikk 3. bekezdésének alkalmazásával kapcsolatos alapelvekre hivatkozással egy utolsó fokon eljáró nemzeti bíróság, mely az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésétől eltekint, alapvetően csak abban az esetben felel meg a peres feleknek az Alaptv. 101. cikk 1. bekezdés 2. mondata szerinti törvényes bíróhoz való jogának, ha a jelentős közösségi jogi kérdés értékelését követően megalapozott indok áll fenn arra vonatkozóan, hogy az Európai Közösségek Bírósága az irányadó jogkérdést már eldöntötte, vagy erre a jogkérdésre a helyes válasz nyilvánvaló. A közösségi jogi kérdés azonban legalábbis nem megalapozottan kerül megválaszolásra, ha a nemzeti bíróság egy olyan saját megoldást alakít ki, mely nem vezethető vissza az Európai Közösségek Bírósága fennálló joggyakorlatára, és nem felel meg egy egyértelmű jogi helyzetnek sem. Ekkor a szakbíróság jogalkalmazása az EK 234. cikk 3. bekezdése vonatkozásában már nem érthető és nyilvánvalóan helytelen (vö. ehhez a mércéhez BVerfGK 10, 19. old. <29. old.>). . . .."

A Német Szövetségi Alkotmánybíróság az 1 BvR 1036/99 sz. határozatában kimondta: „*.... a törvényes bíró elvonását jelenti, ha a nemzeti bíróság nem tesz eleget azon kötelességének, hogy az EB-t előzetes döntéshozatali eljárás útján felhívja (vö. SzABH 73, 339 [366 és a következő oldalak]; ld. a SzAB első szenátus 1. Tanácsának 1996. augusztus 21-i BvR 866/96, NVwZ 1997, 481. oldal; a SzAB első szenátus 2. Tanácsának az 1998. augusztus 5-i 1 BvR 264/98 sz. határozatát is, DB 1998, 1919. old.). Eszerint különösen az olyan esetekben kezelik tarthatatlan módon az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére irányuló kötelezettséget, amelyekben egy legfelső fokú bíróság félreérti előterjesztési kötelezettségét. Ugyanez érvényes, amikor az EB-nek még nincs vonatkozó ítélkezési gyakorlata a közösségi jog valamelyik, a döntés szempontjából lényeges kérdésére, vagy ha a meglevő ítélkezési gyakorlat a döntés szempontjából lényeges kérdést esetleg még nem válaszolta meg kimerítően. Amennyiben az EB ítélkezési gyakorlatának fejlődése nem csak, mint távoli lehetőség jelenik meg, akkor Szövetségi Alkotmánybíróság felfogása szerint abban az esetben sérül az alaptörvény 101. cikk 1. bek. 2. Fordulata, ha a legfelső fokú bíróság képviselhetetlen módon áthágta az őt ilyen esetekben szükségképpen megillető megítélési keretet. Ez különösen akkor fordulhat elő, ha a közösségi jognak a döntés szempontjából jelentős kérdésével kapcsolatban lehetséges ellenvélemények a bíróság által képviselt véleménnyel szemben preferálandók.*

A mércék szerint a Szövetségi Alkotmánybíróság csak akkor tölthet be ellenőrző funkciót, ha kielégítő biztonsággal ismeri azok az okokat, amelyek miatt a legfelső főügyi bíróság eltekintett az EB elé való felterjesztéstől (vö. a SzAB második szenátus 3. Kamarájának 1992. December 22-i 2 BvR 557=88 sz. határozata, NVwZ 1993, 883. oldal).

b) E mércék a Szövetségi Közigazgatási Bíróság ítélete sérti a panaszost az alaptörvény 101. Cikk 1. 2. fordulatából származó jogában. A Szövetségi Közigazgatási Bíróság legfelső szakbíróságként két okból alkalmazta nyilvánvalóan tarthatatlan módon az előzetes döntéshozatali kérelem EB elé való terjesztésére irányuló kötelezettséget. Egyrészt a Szövetségi Közigazgatási Bíróság a magától felismert és felvetett irányelv-ütközési problematikát az európai jogi térségben nem képviselhető módon, nevezetesen kizárólag nemzeti mérce szerint, az európai ítélkezési gyakorlattal való mindenféle egyeztetés nélkül választolta meg (1). Másrészt alapvetően félreértette előterjesztési kötelezettségét, amennyiben ne vette figyelembe, hogy a részmunkaidőben foglalkoztatottak nem indokolt hátrányos helyzetbe hozásának a tilalma a férfiak és nők bánásmód általános közösségi jogi alapelvének a része, amit minden közösségi szervnek figyelembe kell venni (2).

(1) Szövetségi Közigazgatási Bíróság a 76/207/EGK irányelv és a 86/457/EGK irányelv, valamint a 93/16/EGK irányelv közötti ütközés közösségi jogi kérdését az EB ítélkezési gyakorlatához vagy a közösségi joghoz való felismerhető igazodás nélkül, kizárólag nemzeti mércék alapján ítélte meg. A Szövetségi Közigazgatási Bíróság nem nevezi meg az EB-nak az irányütközések problematikájára vonatkozó egyetlen döntését sem, holott ilyen ütközések – ahogyan az állásfoglalásban utalnak is rá – nagyon is léteznek. E mulasztások következtében a bíróság nem is taglalta felismerhetően az EB meglévő ítélkezési gyakorlatát. Nincs bemutatva, hogy az európai jog mely határozatából eredezteti a Szövetségi Közigazgatási Bíróság azt a jogosultságát, hogy maga döntsön jogszabályütközésekről olyan elvek alapján, amelyeket a német jogból merít (az elsőbbség és a specialitás elve). Már azoknak az okoknak a közlése is hiányzik, amelyek a Szövetségi Alkotmánybíróság számára lehetővé teszik, hogy az alaptörvény 101. Cikk 1. bek. 2. fordulatának a mércéje alapján ellenőrzést gyakoroljon (vö. a SzAB első szenátus 2. tanácsának az 1998. Augusztus 5-i határozata, DB 1998, 1919. old. és a második szenátus 3. tanácsának az 1992. December 22-i határozata, NVwZ 1993, 883 old.). Az olyan bíróság, amely az európai jogot tekintve nem tájékozódik kellően, rendszeresen félreérti az előzetes döntéshozatalra irányuló felterjesztési kötelezettség feltételeit. Pedig az európai jog fogalma nemcsak anyagi jogi előírásokat foglal magában, hanem a módszer megválasztását is; mert a módszer megválasztása – specialitás vagy gyakorlati konkordancia – azt is eldönti, hogy ütközés esetén melyik jogszabály érvényesül, és van így anyagi jogilag érvényben.

(2) Még ha a Szövetségi Közigazgatási Bíróság nem vette is figyelembe, hogy a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elve az EB által elfogadott íratlan közösségi jogi alapjogok közé tartozik, elvileg értette félre az előzetes döntéshozatalra való felterjesztésére vonatkozó kötelezettségét, és ezzel vétett az alaptörvény 101. cikk 1. bek. 2. fordulata ellen.

A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elve és ezzel a nem miatti közvetlen és közvetett hátrányban részesítés tilalma a Közösség olyan alapvető általános jogelveinek a része, amelyeket az EB kötelező vizsgálati mérceként fejlesztett ki a közösségi szervek hatósági magatartásához (vö. EB, 1992. január ítélet – T 45/90 sz. ügy -, 1996. II. gyűjt. 35. old.; 1996. április 30-i ítélet – C 13/94. Sz. ügy – 1996. I. gyűjt., 2159. old. [2165]; 1984. március 20-i ítélet – 75 és 117/92 sz. ügy, 1984. gyűjt. 1509 old. [1530]; lásd még SzABH 73 339 [380]. Ezek az alapjogi biztosítékok, amelyeket az EB alakított ki a tagállami alkotmányokból és az Emberi Jogok Európai Egyezményéből, és amelyek általános jogi jogelvekként, elsődleges közösségi jogként fejtik ki hatásukat, képezik az alapját annak, hogy a Szövetségi Alkotmánybíróság abból indul ki, hogy az Európai Bíróság biztosítja az alapjogok hatékony védelmét a Közösség joghatóságával szemben, és lemondott ellenőrzési illetékességéről (vö. SzABH 73, 339 [383-387]).

A Szövetségi Közigazgatási Bíróság nem vette figyelembe, hogy a közösségi háttérjog felülvizsgálatához létezhet egy olyan az EB által kialakított elv a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmódról (vö. ehhez SzABH-t is 97, 35 [43] – hamburgi nyugdíjtörvény), amely megfelel a nemek közötti diszkrimináció alaptörvényben rögzített tilalmának, és elsődleges közösségi jogként fejti ki a hatását. Már ez a megfontolás is elengedhetetlenné tette volna az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését. Mert a panaszos alapjogvédelme meghiúsul, ha a Szövetségi Alkotmánybíróság illetékesség hiányában nem folytathat anyagi vizsgálatot az alapjogok alapján, az EB pedig előzetes döntéshozatali kérelem hiányában nem kapja meg a lehetőséget, hogy felülvizsgálja a közösségi háttérjogot a közösség számára kialakított alapjogi garanciák alapján. Az ilyen jellegű esetekben a legfelső illetékes szakbíróság megsérti az alaptörvény 101. cikk 2. fordulatát azzal, hogy nem él felterjesztéssel az EB felé."

A Német Szövetségi Alkotmánybíróság az 1 BvR 2102/95. számú határozatában továbbá rámutatott *: „a) A Tartományi Munkaügyi Bíróság a jelen jogvitában az EGKSZ 177. cikk III. pontja szerint végső fokon eljáró bíróság volt, részéről tehát az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének nem csak a jogosultsága, hanem a kötelezettsége állt fenn. Mivel a bíróság a felülvizsgálati lehetőséget kizárta, az ítélet ellen nem lehetett jogorvoslattal élni. A felülvizsgálat kizárása elleni panasz jelen esetben nyilvánvalóan nem került szóba [ArbGG (munkaügyi bíróságokról szóló törvény) 72a. § 1. bek. és 72. § 2. bek.-re; vö. BAG (Német Szövetségi Munkaügyi Bíróság) AP 26. sz. az ArbGG 72a. §-ra vonatkozólag 1979 eltérő vélemény).*

b) A Tartományi Munkaügyi Bíróság átlátható ok nélkül eltekintett attól, hogy a Tanács 77/187/EGK sz. irányelvének az EB általi értelmezésével foglalkozzon, és elutasította a kezdeményezési kötelezettséget. Felismerte, hogy az üzem átszállásának a kérdése a tanácsi irányelv figyelembevételével vizsgálandó. Továbbá abból indult ki, hogy az EB 1994. 4. 14. napján kelt ítéletében azt az álláspontot képviselte, hogy az irányelv értelmében egy vállalat átszállása abban az esetben is megvalósulhat, ha csupán egyetlen funkciót gyakorol másik munkaadó. Igaz, az EB ítélete ugyan csak az adott előzetes döntéshozatali eljárásban kötelező erejű, ez azonban nem mentesíti a Tartományi Munkaügyi Bíróságot az alól, hogy az EGKSZ 177. cikk III. pontja szerinti előzetes döntéshozatali eljárásra való felterjesztési kötelezettségét megvizsgálja az irányelvnek az általa is felismert európai bírósági értelmezése alapján. Itt azonban a Tartományi Munkaügyi Bíróság ezt a vizsgálatot tarthatatlan okokból megtagadta. A felterjesztési kötelezettséget azzal az indokkal sem lehetett elutasítani, hogy a folyamatban lévő jogvita esetében más a helyzet, mint az EB által eldöntött ügyben, mivel itt gazdasági okokból zártak be egy üzemegységet. Igaz, abban az esetben nem kerülhetett volna szóba felterjesztési kötelezettség, ha az irányelvnek az EB általi értelmezését alapul véve nem az üzemegység másik vállalatra való átruházásáról, hanem annak bezárásáról lett volna szó. A Tartományi Munkaügyi Bíróság viszont anélkül feltételezte az üzemegység bezárását, hogy segítségül hívta volna az EB értelmezését. Ezzel azonban kivonta magát a felterjesztési kötelezettsége szempontjából irányadó vizsgálat alól. Végeredményben a Tartományi Munkaügyi Bíróság annak folytan sem mentesült a felterjesztési kötelezettség alól, hogy az EB döntését hiányosan megindokoltnak ítélte meg. Az EB döntés helyességével kapcsolatos kétségeket kizárólag az EGKSZ 177. cikk III. pontja szerinti felterjesztés útján tisztázhat egy olyan nemzeti bíróság, amely – mint a jelen esetben is – a legfelső fokon dönt. ..."

A német Szövetségi Alkotmánybíróság szerint az irányadó hatásköri normák értelmezése és alkalmazása akkor alaptörvény-ellenes, ha az az Alaptörvényt meghatározó elvek racionális figyelembe vétele esetén nem tűnik érthetőnek vagy nyilvánvalóan tarthatatlan. A Szövetségi Alkotmánybíróság az ilyen esetekben a bíróságok döntését önkényesnek és emiatt alaptörvény-ellenesnek minősíti. Az önkényesség vizsgálata körében három olyan esetkör jön szóba, amelyek fennállása esetén megállapítható, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kötelezettség megsértése révén az érintett felet elvonják a törvényes bírájától:

„Amennyiben egy a döntés szempontjából releváns uniós jogi kérdéshez az Európai Unió Bíróságának még nem alakult ki idevágó ítélkezési gyakorlata vagy a létező ítélkezési gyakorlat a döntés szempontjából releváns kérdést adott esetben még nem válaszolta meg kimerítően, vagy pedig az ítélkezési gyakorlat továbbfejlesztése nem csak távoli lehetőségként jelenik meg, az Alaptv. 101. cikk 1. bek. 2. mondata csak akkor sérül, ha az ügy érdemében döntő, utolsó fokon eljáró bíróság elfogadhatatlan módon túllépi az ilyen esetekben az ügy megítélésének a reá vonatkozó kereteit. Ez különösen akkor fordulhat elő, ha az ügy eldöntése szempontjából releváns uniós jogi kérdés megválaszolása körében a bíróság által elfoglalt álláspont helyett egyértelműen preferálni kell a lehetséges ellentétes álláspontokat. Az ítélkezési gyakorlat teljességének hiánya esetén az Alaptv. 101. cikk 1. bek. 2. mondatának sérelme nem áll fenn, ha az eljáró bíróság az ügy eldöntése szempontjából releváns kérdést legalábbis elfogadható módon válaszolta meg. Ez azt feltételezi, hogy az eljáró bíróság az uniós jog tekintetében megfelelően megismerte. E körben az uniós jog fogalma nemcsak az írott és íratlan uniós jogot jelenti (annak az Európai Unió Bírósága által adott értelmezésében), hanem az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatában kifejlesztett értelmezési módszereket és alapelveket is. Az eljáró bíróság a döntés szempontjából releváns uniós jogi kérdést akkor válaszolja meg elfogadhatatlan módon, ha nem ismerhetők fel olyan ténybeli és jogi támpontok, amely alapján az uniós jog bíróság általi értelmezése és alkalmazása megegyezik az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatával és a hagyományos értelmezési módszereknek és alapelveknek."[131]

(ii) Ausztria

A németországi alkotmánybírósági gyakorlattal azonos tartalommal döntött e vonatkozásban az osztrák alkotmánybíróság is. Ennek alátámasztására az indítványozó az alábbiakban idéz a releváns osztrák alkotmánybírósági ítélkezési gyakorlatból:

„Amennyiben egy belső állami szerv az EKSz 177. cikkének (3) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére nem terjesztene fel egy a közösségi jog értelmezésével kapcsolatos előterjesztendő kérdést az Európai Bíróságnak, úgy ez a belső állami szerv megsértené a törvényes hatásköri rendet, amelyhez márpedig az EKSz 177. cikke is tartozik, és ezzel a felektől az előtte folyamatban lévő ügyben érintett felektől megvonna a törvényes bírót annyiban, amennyiben nem az Európai Bíróság oldhatna meg egy az ő döntési jogkörbe tartozó kérdést.

Egy ilyen jellegű hibát az Alkotmánybíróságnak figyelembe kellene vennie, mivel az által a törvényes hatásköri rend sérülne, ami az Alkotmánybíróság ítélkezési gyakorlata alapján az Alkotmány 83. cikke (2) bekezdésének megsértését eredményezné."

(iii) Az Emberi Jogok Európai Bírósága

Az Emberi Jogok Európai Bírósága – az Emberi Jogok Európai Bizottságának korábbi gyakorlatát követve – szintén abból indul ki, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésének elmulasztása sértheti a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Emberi Jogok Európai Bizottsága már 1993-ban megállapította a következőket: *„Az Egyezmény rendelkezéseiből nem vezethető le abszolút jog arra, hogy egy ügyet előzetes döntéshozatal céljából az Európai Közösségek Bírósága elé terjesszenek. Mindazonáltal nem zárható ki eleve az, hogy ennek elutasítása révén bizonyos körülmények között egy utolsó fokon eljáró nemzeti bíróság megsértheti a tisztességes eljárás elvét, különösen akkor, ha az elutasítás önkényesnek tűnik."*[132] Ezt a megállapítást az Emberi Jogok Európai Bírósága is megerősítette a *Bakker kontra Ausztria* ügyben,[133] illetve későbbi ítélkezési gyakorlatában is, amely alapján az előzetes döntéshozatal iránti kezdeményezés indokolás nélküli elutasítása olyan esetekben, ahol a felterjesztési kötelezettség alóli

---

[131] Lásd: Német Szövetségi Alkotmánybíróság 2 BvR 947/11 végzés 2011. szeptember 22.

[132] Lásd pl. az Emberi Jogok Európai Bíróságának 15669/89. számon az *FS és NS kontra Franciaország* ügyben 1993. június 28-án hozott döntését.

[133] Lásd pl. az Emberi Jogok Európai Bíróságának 43454/98. számon a *Lambert Bakker kontra Ausztria* ügyben, 2002. június 13-án hozott döntését, melyben a bíróság rámutatott: *„A Bíróság emlékeztet arra, hogy az Egyezmény nem biztosít jogot arra, hogy a fél ügyét az EK Szerződés 177. cikke alapján Európai Közösségek Bírósága elé terjesszék előzetes döntéshozatali eljárás céljából. Mindazonáltal egy ilyen előterjesztés iránti kérelem elutasítása, amennyiben az önkényesnek mutatkozik, sértheti az eljárás tisztességességét."*

mentesülés esetei nem állnak fenn, önkényesnek minősül, és alapot adhat a tisztességes eljárás követelménye megsértésének megállapítására.[134]

Ennek megfelelően tehát az Egyezmény rendszerében ugyan az előzetes döntés kezdeményezése a perbíróság által nem abszolút jog, de a kezdeményezés önkényes visszautasítása a tisztességes eljárás elvét sérti. Az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésének, illetve e cikk gyakorlatának a figyelembe vétele is arra a következtetésre vezet, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való joggal ellentétes, ha a jogerős döntés meghozatalára jogosult bíróság az uniós jogból folyó kötelezettségeit megszegve, önkényesen megtagadja az előzetes döntés kezdeményezését, és ezzel elvonja a felet a törvényes bírójától, jelen esetben az indítványozót az Európai Unió Bíróságától.

IV. A KÚRIA ÍTÉLETE ELLENTÉTES AZ ALAPTÖRVÉNY EGYES RENDELKEZÉSEIVEL

A vonatkozó jogirodalom szerint alkotmányjogi panasz alapján induló *„eljárásra az adhat okot, ha a bíróság a jogszabályokat alaptörvény-ellenesen értelmezi és alkalmazza, és ezáltal alapjogsérelmet okoz."*[135] Ez a sérelmezett eljárásban több szempontból is megtörtént, amint azt az indítványozó az alábbiakban részletesen bemutatja:

1. A KÚRIA ÍTÉLETE ELLENTÉTES AZ ALAPTÖRVÉNY XV. CIKKÉVEL

Amint azt az indítványozó a fenti II.3.3 pontban már kifejtette, a Kúria a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítéletében a Fővárosi Ítélőtábla másodfokú ítéletét helybenhagyta.

1.1 Az uniós jog mellőzése

Az ítéletében a Kúria kimondta, hogy az indítványozó *„a felülvizsgálati kérelmében sem hivatkozott olyan uniós jogszabályra, amely a keresetét megalapozná."*[136] A Kúria szerint ugyanis a letelepedési jogról szóló EUMSZ 49. cikke és a szolgáltatásnyújtás szabadságáról szóló EUMSZ 56. cikke *„a jogvitáknak a rendezésére, bírói út igénybevétele esetén az ítélethozatal rendjére, módjára, különösképpen az eljárási költségek viselésére vonatkozó rendelkezéseket pedig nem tartalmaznak."* [137] A Kúria ezzel lényegében azt mondta ki, hogy a jogérvényesítési költségek megtérülésének nincs az EUMSZ 49. cikke szerinti letelepedés szabadságára és az EUMSZ 56. cikke szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó relevanciája.

Az indítványozó e vonatkozásban mindenek előtt rámutat arra, hogy ítéletében maga a Kúria is elismerte, hogy az indítványozó az egy másik tagállambeli anyavállalata jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egysége, amely az anyavállalata javára jogokat szerezhet és annak terhére kötelezettségeket vállalhat azzal, hogy az anyavállalat az indítványozó útján vállalkozási tevékenység végzésére jogosult.[138]

Ahogyan az indítványozó a II.3.3 pontban bemutatta, az indítványozó az EUB vonatkozó gyakorlatának az ismertetésével részletesen bemutatta a Kúriának, hogy az indítványozó

---

[134] Lásd pl. az Emberi Jogok Európai Bíróságának 3989/07., 38353/07. számon az *Uklens de Schooten és Rezabek kontra Belgium* ügyben 2011. szeptember 20-án hozott ítéletét, illetve 54193/07. számon a *Claus és Heike Herma kontra Németország* ügyben 2009. december 8-án hozott ítéletét.

[135] Lásd: Somody Bernadette, Szabó Máté Dániel, Vissy Beatrix: Az alapjogi bíráskodás kézikönyve, HVG Orac, Budapest, 2013, 76. msz.

[136] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 8. oldalát

[137] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 8. oldalát

[138] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 8. oldalát

esetében ezt a vállalkozási tevékenységet az egy másik uniós tagállamban letelepedett [redacted] az indítványozón mint magyarországi fióktelepén keresztül gyakorolja, az indítványozót érintő ügyek szükségszerűen unión belüli határokon átnyúló tényállásúak. Ezzel összefüggésben az indítványozó nyomatékkal kíván rámutatni arra, hogy az EUB-nek a *Centros* ügyben,[139] az *FCE Bank* ügyben,[140] a *Somafer* ügyben[141] és a *VT4* ügyben[142] hozott ítéletei szerint az egy másik tagállamban letelepedett anyavállalatot megilleti mind az EUMSZ 49. cikke szerinti letelepedés szabadsága, mind pedig az EUMSZ 56. cikke szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságának a fióktelepén keresztüli gyakorlásának a joga. Az uniós jogi letelepedés szabadsága nem merül ki abban, hogy más tagállamokbeli vállalkozásoknak meg kell engedni, hogy egy tagállamban letelepedjenek és ott üzleti tevékenységet folytassanak. A letelepedés szabadsága ezzel szemben sokkal tovább megy, ahogyan azt az EUB a következetes ítélkezési gyakorlatában is megállapította, és szemben áll minden olyan nemzeti szabályozással és gyakorlattal, amely ezt az üzleti tevékenységet indokolatlanul korlátozza vagy kevésbé vonzóvá teszi, függetlenül attól, hogy ez megkülönböztetően vagy megkülönböztetésmentesen történik. Mindez az EUB-nek a C-55/94 számú *Gebhard*, a C-19/92 számú *Kraus* ügyben és a C-369/96 számú *Arbalde* ügyben hozott ítéleteiből egyértelműen következik. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy a jelen esetben különös jelentőséggel bír, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságára mint korlátozási tilalomra ugyanaz a mérce vonatkozik, mint a letelepedés szabadságára. Ez pedig azért, mivel az indítványozó üzleti tevékenysége építési munkában testesül meg, amely az EUB kiforrott gyakorlata szerint uniós jogi értelemben szolgáltatásnak minősül (lásd az EUB C-62/81 és C-63/81 számú egyesített *Seco* ügyben és a C-43/93 számú *Vander Elst* ügyben hozott ítéleteit).

A fentiek alapján vitán felül áll, hogy egy másik tagállambeli vállalkozás minden esetben hivatkozhat a letelepedés szabadságára, ha a letelepedés tagállamában egy olyan irodával, egy ügynökséggel vagy fióktelepppel rendelkezik, amely nem tekinthető a vállalkozás elsődleges jelenlétének, mint ahogyan az az EUB-nek a EUB C-196/87 számú *Udo Steymann*, C-70/95 számú *Sodemare SA*, a C-18/93 számú *Corsica Ferries,* a C-379/92 számú *Peralta,* valamint a C-384/93 számú *Alpine Investments* ügyekben is megerősítette. Mindkét uniós jogi alapszabadság nemcsak a megkülönböztetési tilalmat, hanem korlátozási tilalmat is megtestesít ugyanis. Az EUB joggyakorlatából az is egyértelműen kivehető, hogy a két alapszabadság alkalmazási köre nem ér véget az egy másik tagállambeli érintett vállalkozás magyarországi fióktelepének a bejegyzésével. Mindkét, a megkülönböztetéstől függetlenül tisztán a korlátozási tilalom értelmében vett alapszabadság a magyarországi fióktelep bejegyzését követően is korlátlanul alkalmazandó a külföldi vállalkozás által gyakorolt üzleti tevékenységre, amelyet ezen külföldi vállalkozás határon átnyúlóan végez a fióktelepe útján. Egy olyan nemzeti jogi szabályozást vagy gyakorlatot, amely egy ilyen tevékenységet korlátoz, megnehezít vagy kevésbé vonzóvá tesz, mindkét esetben a fent bemutatott mérce alapulvételével kellene megítélni mint ahogyan azt az EUB-nek a C-129/00 számú *Bizottság kontra Olaszország* ügyben 2003. december 9-én hozott ítélete 31. skk. pontjai és *Léger* főtanácsnoknak a C-173/03 számú *Traghetti* ügyben előterjesztett indítványának 59. skk. pontjai is megerősítik. Ezen kiforrott uniós gyakorlat szerint az indítványozó anyavállalata az alapszabadságokat, így többek között az EUMSZ 49. cikke szerinti letelepedés szabadságát és az EUMSZ 56. cikke szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságát gyakorolva folytatja a tevékenységét az indítványozói fióktelepen keresztül.

A Kúria mindezek ellenére az indítványozó által ismertetett kiforrott uniós joggyakorlatot teljes egészében figyelmen kívül hagyta és azzal szöges ellentétben szűkítően értelmezte a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságát, mindeközben pedig mindennek semmiféle értékelhető indokolását nem adta. A Kúria tehát teljesen helytelenül értelmezi, sőt

[139] Lásd az EUB C-212/97. számú *Centros* ügyben hozott ítéletét
[140] Lásd az EUB C-210/04. számú *FCE Bank* ügyben hozott ítéletét
[141] Lásd az EUB C-33/78. számú *Somafer* ügyben hozott ítéletét
[142] Lásd az EUB C-56/96. számú *VT4* ügyben hozott ítéletét

gyakorlatilag teljes mértékben figyelmen kívül hagyja, illetve önkényesen félreértelmezi az EUMSZ 49. cikke és az EUMSZ 56. cikke szerinti alapszabadságokat és az EUMSZ 19. cikke szerinti hatékony jogorvoslat követelményét is. Megállapítható a fentiek szerint az is, hogy a Kúria ítélete az ügy érdemével nyilvánvalóan ellentétes.

1.2 A *Köbler* ítélet szerinti feltételek mellőzése

A Kúria szerint *„a bírósági jogkörben okozott kártért való felelősségre vonatkozó uniós anyagi jogi rendelkezés nincs. A jogvitát a Ptk. 339. § (1) bekezdése és 349. § (1) bekezdése alapján kell elbírálni."*[143] Kifejtette továbbá azt is, hogy a kártérítési felelősség *Köbler* ítélteben foglalt feltételeihez *„képest a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a 349. § (1) bekezdése sem tartalmaznak más, vagy olyan szűkebb feltételeket, amelyek a felperest* [t.i. az indítványozót] *a Köbler-ítéletben írt feltételek fennállása ellenére elzárták volna az igényérvényesítéstől."* A Kúria szerint továbbá *„a Ptk 339. § (1) bekezdéséhez fűződő ítélkezési gyakorlat a kárfelelősség fennállása körében nem különböztet a jogsértés súlyossága tekintetében sem, a kevésbé súlyos jogsértés is megalapozza a kártérítési felelősséget* [...], *ami a felperes* [t.i. az indítványozó] *számára nem hátrányos, hanem előnyös volt."*[144] Ezzel a Kúria lényegében azt mondta ki, hogy az uniós jogsértéssel okozott kár megtérítése iránti kereseteket kizárólag a magyar jog alapján kell eldönteni.

Az indítványozó hangsúlyozza, hogy mivel az Uniós Kártérítés Ügy tárgya a Fővárosi Törvényszék uniós jogsértésért való kártérítési felelősségének a megállapítása, azt kizárólag a nemzeti jog és azon belül is a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdése alapján való elbírálására nincs jogszerű lehetőség, hanem a jogvitát az EUB-nek az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésén alapuló *Köbler* ítélete alapján kell elbírálni.

Az indítványozó ezért hangsúlyozni kívánja, hogy az EUB a végső fokon eljáró tagállami bíróság által elkövetett uniós jogsértésekért való tagállami kártérítési felelősséget az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján első ízben kimondó *Köbler* ítéletében leszögezte, hogy az a három feltétel, hogy *„a megsértett jogszabály jogokat állapít meg a magánszemélyek részére, a jogsértés kellően súlyos, és közvetlen okozati összefüggés áll fenn az államot terhelő kötelezettség megsértése és a károsult felek által leszenvedett kár között* [...] ***szükséges és elégséges a magánszemélyek számára a kártérítéshez való jog megalapozására.***"[145]

Az indítványozó ezzel összefüggésben nyomatékkal kíván hivatkozni a tisztelt Kúria elnöke által felállított *„Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai"* elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29-i keltű összefoglaló véleményre, amely egyértelműen kimondja, hogy *„az EuB tehát egyáltalán nem adott szabad kezet a nemzeti jognak – sem a nemzeti jogot alkalmazó nemzeti bíróságoknak – az európai jogsértésekre alapított kártérítési igények kapcsán."*[146] Az Összefoglaló Vélemény továbbá azt is világosan kimondja, hogy ***„az EuB csak a felelősség anyagi jogi feltételeit tisztázza (de azokat teljes mértékben)."***[147]

Mindebből pedig az következik, hogy az alperesi Fővárosi Törvényszék uniós jogsértésért való kártérítési felelősségét nem a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdésére, hanem EUSZ 4. cikk (3)

---

[143] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 10. oldalát

[144] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 9. oldalát

[145] Lásd az Európai Unió Bíróságának a C-224/01 számú *Gerhard Köbler kontra Republik Österreich* ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet 58. pontja.

[146] Lásd a Kúria elnöke által felállított „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai" elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29-i keltű összefoglaló véleményének 66. oldala

[147] Lásd a Kúria elnöke által felállított „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai" elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29-i keltű összefoglaló véleményének 66. oldala

bekezdése és az EUB ezen alapuló *Köbler* ítéletére kellett volna alapítani és az abban foglalt azon szükséges és elégséges anyagi jogi feltételek fennállását kellet volna vizsgálnia, hogy

a) a Fővárosi Törvényszék által megsértett jogszabály jogokat állapít meg az indtíványozó részére;

b) a Fővárosi Törvényszék jogsértése kellően súlyos; és

c) közvetlen ok-okozati összefüggés áll fenn a Fővárosi Törvényszéket terhelő kötelezettség megsértése és az indítványozó mint károsult fél által elszenvedett kár között.[148]

Ez különösen az uniós jog azon tulajdonsága alapján válik teljesen világossá, hogy az sajátos tartalommal és értelmezéssel bír, amelyet a vonatkozó uniós jogi norma hordoz, és amelynek részleteit kizárólag az EUB hivatott kibontani saját ítélkezési gyakorlata alapján. A *Köbler* ítéletben foglalt három feltétel vizsgálatánál tehát még ezek fennállását vagy hiányát sem szabad a magyar jog szempontjából megítélni.

Az uniós jog ugyanis – amint azt az EUB ítélkezési gyakorlata a kezdetektől egyértelművé tette – egy külön jogrendet képez,[149] amelynek saját fogalomrendszere és értelmezési elvei, követelményei vannak, amelyeket viszont nem lehet nemzeti jogból eredő tartalommal megtölteni.[150] Ellenkező esetben ugyanis veszélybe kerülne az uniós jog egységes értelmezése és alkalmazása, amint azt az EUB is megerősítette.[151] Az EUB ítélkezési gyakorlata abba az irányba mutat, hogy az uniós jogrend őreként a klasszikus értelmezési alapelvek – nyelvtani, rendszertani, történeti, teleologikus értelmezés – mellett hangsúlyos szerepet kap az úgynevezett *effet utile* elve, azaz az adott uniós jogi norma vonatkozásában a gyakorlati hatás, amelyet az uniós jog alkalmazásával biztosítani kell.[152] Az EUB a kezdetektől mindig arra törekszik, hogy valamennyi uniós jogi normát akként értelmezzen, hogy annak teljes hatása kibontakozhasson az adott ügyben, méghozzá szükség esetén adott esetben a tagállami alkotmányjogi, illetve alapjogi rendszerekkel szemben is.[153]

Mindezt maga az Összefoglaló Vélemény is messzemenően megerősíti, amikor az uniós jogsértésre alapított kártérítési igények kapcsán rámutat arra, hogy *„az, hogy az EuB kifejezetten megfogalmazott két konkrét elvárást is a kártérítési igények tagállami érvényesítésére vonatkozó szabályokkal szemben,* ***nem jelenti, hogy egyébként a tagállamok a saját kártérítési joguk alapján közvetve leronthatnák vagy szűkíthetnék magának a kártérítési felelősségnek az EuB joggyakorlatában meghatározott anyagi jogi feltételeit*** *(jogot biztosító rendelkezés, kellően súlyos jogsértés, okozatosság). Épp ellenkezőleg: a Köbler ítélet azt is leszögezi, hogy a fent rögzített „három feltétel szükséges és elégséges a magánszemélyek számára a kártérítési jog megalapozására."*[154]

Az Összefoglaló Vélemény az EUB ítélkezési gyakorlatát foglalja össze, amelyet a magyar bíróságoknak is kötelezően alkalmazni kell. A kártérítési felelősség jogalapja és feltételei tekintetében azonban az eljáró bíróságok – ideértve a Kúriát is – teljességgel figyelmen kívül

---

[148] Lásd az Európai Unió Bíróságának a C-224/01 számú Gerhard Köbler kontra Republik Österreich ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet rendelkező rész 1) pontja.

[149] Lásd a 26/62. számon a *van Gend en Loos* ügyben hozott ítéletet és az annak nyomán kialakult ítélkezési gyakorlatot.

[150] Kivételt ez alól talán kizárólag a tagállamok közös alkotmányos hagyományai képezhetnek, amennyiben erre az uniós jog kifejezetten utal.

[151] Lásd a 11/70. számon az *Internationale Handelsgesellschaft* ügyben hozott ítéletet

[152] Lásd: a 41/74. számon a *Van Duyn kontra Home Office* ügyben hozott ítéletet vagy a C-6/90 és C-9/90. sz. egyesített ügyekben (*Francovich*) hozott ítéleteket.

[153] Elegendő itt az Európai Unió Bírósága, illetve a Német Szövetségi Alkotmánybíróság közötti, a híres *Solange* ítélkezési gyakorlathoz vezető polémiára utalni.

[154] Lásd az Összefoglaló Vélemény 66. oldala

hagyták azt, hiszen valamennyi ítélet – így a Kúria ítélete is – az Összefoglaló Véleménnyel és az abban hivatkozott *Köbler* ítélettel szöges ellentétben kizárólag a Ptk. 349. §-án alapulnak. Mi több, a másodfokú bíróság az EUB következetes joggyakorlata és az Összefoglaló Vélemény egyértelmű iránymutatása ellenére még egyenlőségjelet is vont a kártérítési felelősség magyar és uniós jogi feltételei között. Miután az Összefoglaló Vélemény az EUB nemzeti bíróságokra is kötelező ítélkezési gyakorlatát képezi le, nem férhet kétség ahhoz, hogy ilyen módon az Összefoglaló Véleményben foglaltak a magyar bíróságok számára is kötelezően követendő iránymutatásul szolgálnak az olyan uniós jogi relevanciával bíró peres eljárások mikénti elbírálásához, mint amilyen a jelen per is.

A Kúria a fentiek alapján tehát mindennemű indokolás vagy vizsgálat mellőzésével a vonatkozó egyértelmű joggyakorlattal szembe helyezkedve teljesen helytelenül értelmezi, sőt gyakorlatilag teljes mértékben figyelmen kívül hagyja, illetve önkényesen félreértelmezi az uniós jogsértésért való felelősségnek az EUB *Köbler* ítéletben lefektetett feltételrendszerét. Teszi mindezt úgy, hogy az ítéletével lényegében a saját maga által összeállított és a magyar bíróságok számára iránymutatásnak szánt Összefoglaló Véleményben foglaltaknak is teljes mértékben ellentmond. Ennek eredményeképpen pedig a Kúria az Összefoglaló Véleménye szerint is alkalmazandó uniós előírások helyett az indítványozó esetében kizárólag a magyar jogot alkalmazta. Ezzel pedig a Kúria megsértette az Alaptörvényből egyértelműen következő azon követelményt, miszerint az alkalmazandó jogszabályokat valamennyi jogalanyra egyformán alkalmazza.

Az indítványozó pusztán utalni kíván e helyen arra, hogy a Kúria arra való hivatkozással sem mellőzhette volna a *Köbler* ítéletben foglalt feltételek alkalmazását, hogy álláspontja szerint *„az eljárt bíróságok által alkalmazott belföldi jogszabályokhoz kapcsolódó ítélkezési gyakorlat szerint a károkozás tényén túl – amennyiben az nem a jog által megengedett volt - további jogsértésre nem is kell hivatkozni a kártérítési felelősség megállapításához. Ehhez képest a Köbler-ítéletben kifejtettek tartalmaznak szűkítő feltételt az uniós jogszabály megsértettségének megállapíthatóságára vonatkozóan."*[155] Nem szorul különösebben magyarázatra, hogy a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a 349. § (1) bekezdése alapján nem elegendő pusztán a kárnak – és nyilvánvalóan a jogellenességnek – az igazolása, hanem a vonatkozó következetes joggyakorlat szerint ennek a jogellenességnek még kirívónak is kell lennie. A károkozónak továbbá lehetősége van kimenteni is magát. Mindezt a Ptk. 349. §-án alapuló bírói gyakorlat (lásd különösen az EBH2001. 526 és EBH2002. 749. számú elvi bírósági döntéseket) is messzemenően megerősít, amelyet a jogirodalom a következőképpen foglal össze: *„sajátos, és részleteiben szintén a bírósági gyakorlatban kidolgozott esete az államigazgatási jogkörben okozott kárnak az, amikor a kár téves jogalkalmazásból fakad. A felelősség alapja ebben az esetben csak kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés lehet."*[156] Ezek a feltételek a *Köbler* ítélet szerinti felelősségi alakzatban nem állnak fenn és emiatt már-már komolytalan a Kúria azon okfejtése, miszerint a Ptk. 349. §-ában foglalt feltételek kedvezőbbek lennének, mint a *Köbler* ítéletben foglalt feltételek.

1.3 Eljárási költségek kárként való érvényesíthetőségének tagadása

A Kúria szerint az indítványozó vonatkozásában egyébként teljesült az EUMSZ 19. cikke szerinti hatékony jogorvoslat követelménye, mivel az indítványozó *„a felszámolóval szembeni jogvitájában megfelelő jogvédelmet kapott. Jogvédelmi igénye nem terjedhet ki az eljárás tárgyával, jellegével szükségszerűen és ésszerűen felmerülő költségeket meghaladó kiadások érvényesítésére."* [157] A Kúria szerint továbbá *„az EUB C-331/05. ítéletének indokolásából sem következik, hogy az uniós jog szerint a jogérvényesítési költségek önálló eljárásban kárként*

---

[155] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 9. oldalát
[156] Lásd a Jogtár-kommentárnak a Ptk. 349. §-ához fűzött magyarázatát
[157] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 8. oldalát

érvényesíthetők lennének."[158] A Kúria azt a kérdést, miszerint *„az alperes* [t.i. a Fővárosi Törvényszék] *jogsérelmet okozott-e a felperesnek* [t.i. az indítványozónak], *amikor a felszámolási eljárásban és a felszámolóval szemben indított peres eljárásban felmerült valamennyi igénye kárként való érvényesítésére irányuló keresetét elutasította"*[159] azt a választ adta ítéletének az indokolásában, hogy *„a kereset elutasítása nem ütközött a Pp. 75. §-ába, illetve a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet rendelkezéseibe."*[160] A Kúria mindezzel azt állítja, hogy az uniós jog egyáltalán nem rendezi az eljárási költségek és a kártérítés viszonyát, valamint azt, hogy a perköltségként meg nem térült jogérvényesítési költségek nem érvényesíthetők kárként.

Bár az Uniós Kártérítési Ügyben a per érdeme szempontjából nincs különösebben relevanciája, az uniós joghoz hasonlóan a magyar jog is a teljes kártérítés elvén alapul, ahogyan azt az indítványozó mind az Alapügyben, mind pedig az Uniós Kártérítési Ügyben már részletesen bemutatta.[161]

Az EUB uniós jogi teljes kártérítés elvét kimondó következetes gyakorlatából[162] is az következik, hogy a jogérvényesítési költségek nem zárhatók ki eleve a kár fogalmából.

A Kúria megállapításával szöges ellentétben a valóság az, hogy az EUB a C-331/05 P számú *Internationaler Hilfsfonds* ügyben foglalkozott már azzal a kérdéssel, hogy mennyiben lehet kárként érvényesíteni eljárási költségeket. Az EUB ebben az ügyben egyedül az európai ombudsman előtti adminisztratív panaszeljárás során felmerült ügyvédi költségeket nem látta kárként érvényesíthetőnek. Az ítélet tanúsága szerint az ombudsman előtti eljárás egy az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás elkerülését célzó szabadon választható eljárás. Az EUB ezzel kapcsolatban nyomatékkal rámutatott arra, hogy *„az ombudsmanhoz való fordulás keretében felmerült költségeket ugyanígy meg kell különböztetni a peres eljárás során felmerült költségektől."*[163] Az EUB a két eljárás közötti különbségtételhez különösen a következő szempontokat vette figyelembe:

(i) a bírósági eljárással szemben az ombudsmanhoz való fordulás az érdekeltek szabad választásának az eredménye;[164]

(ii) a bírósági eljárással szemben az ombudsman előtti eljáráshoz nem szükséges ügyvédi közreműködés;[165]

(iii) a bírósági eljárással szemben az ombudsman előtti eljárásban felmerült ügyvédi költségekről nincs szabályozás;[166]

(iv) az ombudsmani eljárással szemben a bírósági eljárásban helye van jogorvoslatnak;[167]

(v) az ombudsmani eljárással szemben a bírósági eljárás adott esetben az ítélt dolog hatályával bíró határozattal a fél jogainak elismerésére vezet és a bíróságot a következmények levonására kötelezi.[168]

---

[158] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 9. oldalát
[159] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 10. oldalát
[160] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 10. oldalát
[161] Lásd az indítványozó a 2016. november 28-i keltű fellebbezése *F/38. számú mellékleteként* csatolt 2013. január 10-i keltű előkészítő iratának 1-7. oldalait
[162] Lásd a C-312/93. számon a *Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS kontra belga állam* ügyben hozott ítéletet, a C-430/93. és 431/93. sz. egyesített *Jeroen van Schijndel és Johannes Nicolaas Cornelis van Veen kontra Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten* ügyben hozott ítéletet, a C-208/90. számon a *Theresa Emmott kontra Minister for Social Welfare és Attorney General* ügyben, valamint a C-126/97. számon az *Eco Swiss China Time Ltd kontra Benetton International NV* ügyben hozott ítéletet.
[163] Lásd az EUB C-331/05 P számú *Internationaler Hilfsfonds* ügyben hozott ítélet 25. bekezdését
[164] Lásd az EUB C-331/05 P számú *Internationaler Hilfsfonds* ügyben hozott ítélet 27. bekezdését
[165] Lásd az EUB C-331/05 P számú *Internationaler Hilfsfonds* ügyben hozott ítélet 12. bekezdését
[166] Lásd az EUB C-331/05 P számú *Internationaler Hilfsfonds* ügyben hozott ítélet 11. bekezdését
[167] Lásd az EUB C-331/05 P számú *Internationaler Hilfsfonds* ügyben hozott ítélet 19. skk. bekezdését

Ebből következően az EUB egyöntetűen elismeri az olyan jogérvényesítési költségek kárként való érvényesíthetőségét, amelyek olyan állami bíróság előtti formális kontradiktórius eljárásokban merülnek fel, amelyekben kötelező, megfellebbezhető, ennek hiányában *res iudicata* hatályú, végrehajtható és a kötelezettel szemben kikényszeríthető határozatok meghozatalára kerül sor.

Az EUB ezen túlmenően világossá tette, hogy a jogérvényesítési költségek kárként való megtéríthetőségét attól függetlenül kell vizsgálni, hogy ezen költségeket a vonatkozó eljárási szabályok alapján vissza kell-e fizetni. Az EUB szó szerint megállapította a C-331/05 P ügyben a 22. bekezdés utolsó mondatában, hogy: *„márpedig az eljárási költségek megtérítéséhez való jog és a kártérítéshez való jog főszabály szerint tehát különböző feltételektől függnek, és egymástól függetlenek."* A kártérítési igénnyel kapcsolatban nem releváns, hogy a felmerült eljárási költségek szükségesek voltak-e az eljárás érdekében, hanem csak azt kell vizsgálni, hogy fennáll-e a megkövetelt okozati összefüggés.[169]

Az indítványozó hangsúlyozza, hogy a Kúria által az ítéletének az indokolásában önkényesen kiragadott fenti EUB a C-331/05 P számú ítéleten túl az indítványozó az EUB-nek többek között a *Federico Cipolla* ügyben,[170] az *Olaszország kontra Bizottság* ügyben,[171] az *Orizzonte Salute* ügyben,[172] és a *The Queen kontra Environment Agency* ügyben[173] hozott ítéleteire is hivatkozott, amelyekben az EUB a jogérvényesítési és ügyvédi költségek viszonyát vizsgálta, amiből nyilvánvalóan következik, hogy ennek a kérdésnek uniós jogi szempontból kiemelt jelentősége van. Ezen túlmenően az EUB a C-279/09 számú ítélete 45. pontjában rámutatott arra, hogy *„az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatának elemzése megmutatja, hogy ezen igazságszolgáltatási fórum több alkalommal is emlékeztetett arra, hogy a bírósághoz fordulás joga az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében meghatározott tisztességes tárgyaláshoz való jog szerves alkotóeleme (lásd különösen az EJEB, 2002. május 7-i McVicar kontra Egyesült Királyság ítéletet, Ítéletek és Határozatok Tára, 2002-III., 46. §). Ebből a szempontból különösen fontos, hogy a peres félnek rendelkeznie kell azzal a lehetőséggel, hogy hatékonyan érvényesíthesse igényét a bíróság előtt (EJEB, 2005. február 15-i Steel és Morris kontra Egyesült Királyság ítélet, 59. §)."* Az EUB-nek és az Emberi Jogok Európai Bírósága következetes joggyakorlatból pedig az is kitűnik, hogy vizsgálni kell, hogy a felmerült költségek arányosak-e azzal, hogy egyébként a szerződésen alapuló ügyvédi díjak is kárként megtéríthetőnek minősülnek. Ugyancsak elismert, hogy a megtérítésre kerülő jogérvényesítési költségek alacsony összege nem képezheti akadályát a jogorvoslati eszköz igénybevételének.

Az uniós jogi teljes kártérítés elvének is csak ez a megközelítés felel meg, hiszen uniós jogi szempontból nem lenne képviselhető egy olyan értelmezés, amely szerint egy felszámoló jogellenes magatartással jelentős költségeket okozhatna harmadik személyeknek anélkül, hogy az eljárási költségekben meg nem térült költségeit a károsult ne érvényesíthetné kárként a felszámolóval szemben.

Minderre tekintettel a Kúria mindennemű indokolást és vizsgálatot mellőző megállapításai a vonatkozó egyértelmű joggyakorlattal szembe helyezkedve súlyosan tévesek, amire való tekintettel a Kúria ítélete e vonatkozásban is tarthatatlan, hiszen objektíve téves és önkényesnek minősül. Az indítványozó e vonatkozásban kívánja megjegyezni, hogy az indítványozó kifejezetten felhívta a Kúria figyelmét arra, hogy az indítványozónak az EUB előtt folyamatban levő C-620/17 számú előzetes döntéshozatali ügyében az egyik kiemelt kérdés éppen a perköltség és a kártérítés viszonya. A C-620/17 számú ügyben előterjesztett

---

[168] Lásd az EUB C-331/05 P számú *Internationaler Hilfsfonds* ügyben hozott ítélet 28. bekezdését
[169] Vö. az EUB C-331/05 P számú ügyben hozott ítélet 22. bekezdését
[170] Lásd az EUB C-94/04 és C-202/04 számú egyesített *Federico Cipolla* ügyben hozott ítéletet
[171] Lásd az EUB C-565/08 számú *Olaszország kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletet
[172] Lásd az EUB C-61/14 számú Orizzonte Salute ügyben hozott ítéletet
[173] Lásd az EUB C-260/11 számú *The Queen kontra Environment Agency* ügyben hozott ítéletet

főtanácsnoki indítvány pedig kifejezetten rögzíti, hogy *„az összes és bármilyen típusú kár megtéríthető, ideértve a perköltségeket."*[174] A Kúria az indítványozó erre vonatkozó kérelme ellenére azonban nem várta be az EUB döntését.

A fentiek alapján a jelen esetben tehát nem a Kúria egyszerű jogértelmezési vagy jogalkalmazási hibáiról van szó, ahol egy bíróság megfelelő indokolás mellett téves vagy a korábbi bírói gyakorlattól eltérő következtetéseket von le egy konkrét ügy vonatkozásában, hanem sokkal inkább az indítványozó alapjogait sértő eljárással állunk szemben, hiszen mindezt a Kúria a vonatkozó joggyakorlattal szembe helyezkedve, de mindennemű indokolás vagy vizsgálat nélkül teszi. Ezért az indítványozó véleménye szerint egy ilyen esetben a tisztelt Alkotmánybíróságnak csak az lehet a feladata, hogy ilyen nyilvánvaló hibákat kiküszöböljön azzal, hogy az ítéletet megsemmisíti.

Az indítványozó továbbá hangsúlyozza, hogy a Kúria a fentiek szerint objektíve önkényes és teljesen téves jogértelmezése folytán elmulasztotta azoknak az uniós jogi szempontból is releváns kérdéseknek a vizsgálatát, amelyeket az indítványozó a per során felvetett. Ebből kifolyólag a Kúria nem látta szükségét annak, hogy az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen. Ez szintén olyan objektíve téves jogalkalmazásnak tekintendő, amely az Alaptörvény XV. cikke megsértésének minősül, és megalapozza a törvény előtti egyenlőség elve megsértésének megállapítását. A Kúria ezzel az eljárásával továbbá egyúttal megfosztotta az indítványozót törvényes bírájától és megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát, amint azt az indítványozó az alábbi IV.2. pontban részletesen bemutatja.

2. A KÚRIA ÍTÉLETE ELLENTÉTES AZ ALAPTÖRVÉNY XXVIII. CIKKÉVEL

2.1. Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme

A jelen esetben a Kúria az – elsődleges uniós jogként közvetlenül alkalmazandó – EUMSZ 267. cikkének 3. bekezdését és a Pp. 155/A. §-át alaptörvény-ellenesen értelmezte és alkalmazta azzal, hogy az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az ügy összes körülményeire és az indítványozó erre vonatkozó kérelmeire tekintet nélkül, önkényesen elmulasztotta. A Kúria ezen eljárásával az indítványozót elvonta törvényes bírájától, az Európai Unió Bíróságától. Ezért a Kúria ítélete az indítványozó álláspontja szerint alaptörvény-ellenes, mivel sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésében rögzített, tisztességes eljáráshoz való jogát.

Függetlenül attól, hogy az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete maga anyagi, szakjogági szempontból is alapvetően téves, az indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszban azokra az alapjogi szempontból fennálló hiányosságokra kíván rámutatni, amelyek folytán a Kúria ítélete az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát sérti, mivel az indítványozót elvonta törvényes bírájától.

Egy fontos, az ügy elbírálását érdemben befolyásoló eljárási szabály figyelmen kívül hagyása az eljáró bíróság részéről a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének tekintendő, mely az ily módon tisztességtelennek minősülő eljárásban hozott határozat alkotmányellenességét eredményezi. Az előzetes döntés kérelmezésére vonatkozó, az EUMSZ 267. cikk 3. bekezdésében foglalt kötelezettség mindenképpen ilyen, az ügy érdemi elbírálását befolyásoló eljárási szabály, melyet köteles figyelembe venni az a bíróság, melynek határozata ellen nincsen jogorvoslati lehetőség. Ez a kötelezettség nem pusztán a Pp. 155/A. § (1) bekezdéséből következik, mely kifejezetten felhívja az EUMSZ szabályait az előzetes döntés kezdeményezésével kapcsolatban. A 72/2006. (XII. 15.) AB határozat értelmében ugyanis az Európai Közösségek alapító és módosító szerződései (így ma az EUMSZ is) az

[174] Lásd Bobek főtanácsnoknak a C_620/17 számú ügyben előterjesztett főtanácsnoki indítvány 125. pontját

Alkotmánybíróság hatáskörének szempontjából nem nemzetközi szerződések, e szerződések mint elsődleges jogforrások közösségi jogként a belső jog részei.[175] Így tehát közvetlenül az uniós jog alapján is köteles az eljáró bíróság – egyebek mellett – az előzetes döntéshozatal kérésére vonatkozó kötelezettséget betartani. Ha pedig e kötelezettségének nem tesz eleget, akkor ezzel megsérti a fél tisztességes eljáráshoz való jogát.

2.2. A Kúria alapjogot sértő módon elmulasztotta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését

a) Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmulasztása az uniós jog egyértelmű szabályai ellenére

Amennyiben a jelen ügyben a Kúria az indítványozó által az eljárás során előadottakkal bármely okból nem értett egyet, úgy az eljárás során alkalmazandó magyar jogszabályok kapcsán releváns uniós jogi szabályozásra is figyelemmel köteles volt az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni, amint azt az indítványozó az eljárás során számtalanszor és részletesen előadta. E kötelezettsége az EUMSZ 267. cikkének 3. bekezdése alapján állt fenn, figyelemmel arra, hogy a Kúria a jelen ügyben olyan bíróságnak minősül, amelynek határozatai ellen a magyar jog értelmében nem volt jogorvoslati lehetőség.

Tekintettel arra, hogy az EUMSZ 267. cikkében, illetve az Európai Unió Bíróságának releváns, az indítványozó által az eljárás során részletesen ismertetett ítélkezési gyakorlatában kimunkált feltételek fennálltak, a Kúria e kötelezettsége alól nem mentesülhetett. Mivel pedig az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettségének a vonatkozó előírások ellenére nem tett eleget, ezzel elvonta az indítványozót törvényes bírájától, illetve megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.

Az előzetes döntéshozatal mellőzésére a Kúriának ugyanis csakis akkor lett volna lehetősége, ha az Európai Unió Bíróságának által a *CILFIT* ügyben lefektetett feltételek fennállnak, nevezetesen: az eljáró bíróság azt állapítja meg, hogy (i) a felmerült kérdés nem releváns, vagy (ii) a szóban forgó uniós jogi rendelkezést az Európai Unió Bírósága már értelmezte, vagy (iii) az uniós jog helyes alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy az minden ésszerű kétséget kizár. Kizárólag e feltételek teljesülése esetén tekinthet el ugyanis a nemzeti bíróság attól, hogy ezt a kérdést az Európai Unió Bírósága elé terjessze, és válaszolhatja meg azt saját felelősségére.

Az indítványozó azonban hangsúlyozza, hogy a jelen ügyben a bíróság – legkésőbb a Kúria – nem tekinthetett volna el az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésétől, miután

(i) a felmerült kérdések igen relevánsak az adott eljárásokban, miután az eljárások elbírálása alapjaiban függött e kérdések megválaszolásától;

(ii) az Európai Unió Bírósága az ügy érdeméhez tartozó releváns jogkérdésben még nem foglalt állást;[176]

(iii) a kérdéses jogszabályi rendelkezések eljáró bíróságok általi értelmezése pedig az indítványozó által előadottak szerint az uniós jogba ütközik és eszerint megállapítható, hogy az uniós jog helyes alkalmazása az ügy érdemében, azaz a [redacted] mint felszámoló kártérítési felelősségét illetően nem volt olyannyira nyilvánvaló, hogy az minden ésszerű kétséget kizár.

---

[175] 72/2006. (XII. 15.) AB, ABH 2006, 819, 861.

[176] Ez a kijelentés természetesen nem vonatkozik az Európai Unió Bíróságának az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó joggyakorlatára, mivel az már évtizedek óta egységes és egyértelmű, azt az indítványozó az álláspontjának további alátámasztása végett idézte.

Mindezek értelmében tehát a Kúriának mint utolsó fokon eljáró bíróságnak az ítélet meghozatala előtt az indítványozó által javasolt vagy azokkal lényegében megegyező tartalmú kérdésekben kellett volna az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményeznie.

Az indítványozó nyomatékosan felhívja a figyelmet arra, hogy az általa előzetes döntéshozatali eljárás céljából előterjeszteni javasolt kérdések semmilyen formában nem irányultak arra, hogy az Európai Unió Bírósága

- a jelen jogvita eldöntése szempontjából releváns magyar jogszabályok értelmezéséről, vagy
- azok uniós joggal való összeegyeztethetőségéről, illetve
- a releváns uniós jogszabályoknak a jelen jogvita alapjául szolgáló tényállásra történő alkalmazásáról

döntsön.

Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatának megfelelően az indítványozó azt javasolta, hogy az eljáró bíróság az Európai Unió Bírósága elé absztrakt módon megfogalmazott kérdéseket terjesszen, amelyek lényegében az uniós jogi rendelkezések értelmezésére irányulnak annak érdekében, hogy a jelen konkrét ügyben a döntést lehetővé tegyék a Kúria számára. Az indítványozó ezért egy olyan megfogalmazást javasolt, amely alkalmas arra, hogy az Európai Unió Bírósága olyan választ adjon, amely valamennyi uniós tagállam jogrendjében alkalmazható.

Az Európai Unió Bírósága ugyanis akként jár el, hogy *„a teljes, tagállami bíróság által felterjesztett anyagból, különösen az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező végzés indokolásából kifejti a közösségi jog azon elemeit, amelyek a jogvita tárgyára figyelemmel értelmezésre szorulnak."*[177] Az Európai Unió Bírósága a neki feltett kérdéseket gyakran oly módon értelmezi át, hogy az által a kérdést feltevő bíróság a vonatkozó uniós jogi szabály olyan értelmezését kapja, amit a belső jog alkalmazására vonatkoztatni tud, a tagállami bíró pedig így kerül abba a helyzetbe, hogy az adott belső jogszabályt a konkrét ügyre nem alkalmazhatónak mondhassa ki, vagy azt figyelmen kívül hagyhassa.[178]

Az Európai Unió Bírósága tehát, amennyiben úgy értékeli, hogy egy elé terjesztett kérdést nem kellően absztrakt módon fogalmaztak meg, az elé terjesztett bírósági iratból fogja megállapítani, hogy mely uniós jogszabályok mely értelmezéséről van szó, hogy ily módon lehetővé tegye a tagállami bíróság számára a jogvita eldöntését. Az Európai Unió Bírósága ezzel szemben egy álláspontja szerint nem kellően absztrakt módon megfogalmazott kérdést kizártságra hivatkozással nem fog elutasítani.[179]

Ennek alapján tehát a tagállami bíróság – jelen esetben a Kúria – nem róhatja az indítványozó terhére, hogy egy olyan előzetes döntéshozatali eljárásra irányuló kérdést, amelyet szükség esetén az Európai Unió Bírósága maga megfelelően átfogalmaz, alkalmatlan formában fogalmazott meg, és nem alapozhatja erre az előzetes döntéshozatali eljárásra irányuló kérelem kizártságát, illetve elutasítását. Az EUMSZ 267. cikkének megfelelően e körben csupán az indítványozó javaslatairól lehet szó, amelyeket tehát nem lehet önmagában a megfogalmazás nem megfelelő voltára hivatkozással elutasítani, amennyiben egyébként az előzetes

---

[177] Lásd az Európai Unió Bíróságának 20/87. számon a *Gauchard* ügyben hozott ítéletét, EBHT 1987, 4879-4895. o.

[178] Osztovics András (szerk.): Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata. Budapest, CompLex kiadó, 2008, 1. kötet, 1472-1473. o.; Kende Tamás, Szűcs Tamás (szerk.): Európai közjog és politika. Budapest, Osiris Kiadó, 2005, 405. o.

[179] Lásd az újabb ítélkezési gyakorlatból a C-465/11. számon a *Forposta SA és ABC Direct Contact sp. z o.o. kontra Poczta Polska SA* ügyben 2012. december 13-án hozott ítélet 22. pontját.

döntéshozatali eljárás kezdeményezésének feltételei adottak, mivel a kérdést végső soron minden esetben az azt előterjesztő tagállami bíróságnak kell megfogalmaznia, amint az egyébként a Pp. 155/A. §-ából is kitűnik.

Amint azt az indítványozó a fenti II.3.3. pontban már bemutatta, a Kúria az indítványozó által javasolt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését egyrészt a kérdések nem megfelelő megfogalmazása miatt, másrészt azzal az indokolással utasította el, hogy uniós tényállási elem hiányában az ügyben nem merült fel az uniós jog értelmezésére irányuló kérdés.

A Kúria fenti érvelése objektíve és teljes mértékben téves. A Kúria első megállapítása ugyanis arra enged következtetni, hogy a Kúria félreértelmezi az előzetes döntéshozatali eljárás szabályait akként, hogy az alapján az Európai Unió Bírósága megállapíthatná az uniós jog és a tagállami jog összhangjának hiányát és azt, hogy a tagállami jog egy adott ügyben nem alkalmazható. Ez azonban nyilvánvalóan egyedül a konkrét ügyben a tagállami bíróság feladata. Csakis a tagállami bíróság jogosult ugyanis arra, hogy az uniós jog alkalmazási elsőbbségét figyelembe véve adott esetben a tagállami jogi norma konkrét ügyben való alkalmazását mellőzze.

Az Európai Unió Bírósága azonban már évtizedek óta rögzült ítélkezési gyakorlata alapján mindig arról dönt, hogy az uniós jogot miként kell értelmezni, és hogy a konkrét uniós jogi szabály alkalmazásával összeegyeztethetetlen egy bizonyos szabályozást tartalmazó tagállami jogszabály (mégpedig általában, nem pedig egy konkrét pl. magyar jogszabályra vetítve). Vitán felül áll az uniós jogban, hogy az Európai Unió Bírósága minden esetben az uniós jog értelmezését végzi, már csak amiatt is, mert az általa adott válasznak valamennyi tagállam bírósága számára alkalmazhatónak kell lennie. Az Európai Unió Bírósága ennek folytán ügyben adott – az egyébként is eleve ily módon vagy ehhez hasonlóan megfogalmazott kérdésre – olyan választ, miszerint valamely uniós jogszabályt úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes egy bizonyos tagállami szabályozás.[180]

Az adott norma konkrét ügyre való alkalmazása az előzetes döntéshozatal iránti kérdést előterjesztő bíróság feladata marad. Éppen ezért az előzetes döntéshozatali ügyekben az ítéletek első része mindig a releváns tagállami jogot írja le, majd absztrakt formában (nem pedig a szóban forgó, konkrét tagállami jogszabályra hivatkozással) tartalmaz megállapításokat arra vonatkozóan, hogy az uniós jogot miként kell értelmezni, lehetővé téve ezzel az ügyben eljáró tagállami bíróság számára, hogy a tagállami jogszabálynak az uniós joggal való összhangját (vagy annak hiányát) megítélhesse és a tagállami jogszabály alkalmazhatóságáról döntsön az előtte folyamatban lévő ügyben.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a Kúria jelen ügyben mindennemű indokolás és vizsgálat nélkül adott jogértelmezése teljes mértékben ellentétes az uniós jog tételes szabályaival, valamint az évtizedek óta rögzült vonatkozó európai bírósági gyakorlattal. Az indítványozó által feltett kérdések vonatkozásában ugyanis a Kúria nem tagadhatta volna meg az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy a fent bemutatott, körben forgó érveléssel a Kúria nemcsak az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt, tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, hanem egyúttal az Alaptörvény XV. cikkében foglalt, törvény előtti egyenlőség elvét is megsértette.

[180] Lásd pl. a C-618/10. számon a *Banco Español de Crédito SA kontra Joaquín Calderón Camino* ügyben 2012. június 14-én hozott ítélet rendelkező részét.

b) Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmulasztása az indítványozó alapjogát sérti

Az indítványozó álláspontja szerint felmerül a lehetősége annak, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság a német Szövetségi Alkotmánybíróság által – részben fentebb idézett állandó ítélkezési gyakorlatában[181] – lefektetett elvek mentén megvizsgálja a magyar Alaptörvényt,, hogy mely esetekben minősül alaptörvény-ellenesnek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmulasztása az utolsó fokon eljáró bíróság által.[182] Eszerint hatásköri normák értelmezése és alkalmazása akkor alaptörvény-ellenes, ha ez az Alaptörvényt meghatározó elvek racionális figyelembe vétele esetén nem tűnik érthetőnek, vagy az nyilvánvalóan tarthatatlan. A bíróság döntése ilyen esetben önkényesnek és emiatt alaptörvény-ellenesnek minősül. Ennek alapján az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kötelezettség megsértése révén az érintett felet elvonják a törvényes bírájától, ha

(i) az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata még nem alakult ki vagy az nem adott kimerítően választ a releváns kérdésekre, az Európai Unió Bírósága általi jogfejlesztés pedig nem csupán távoli lehetőségként tűnik fel;
(ii) az eljáró bíróság elfogadhatatlan módon túllépi az őt az eljárás kezdeményezése tekintetében megillető hatáskört, mivel az eljáró bíróság által elfoglalt állásponttal szemben egyértelműen preferálni kell a lehetséges ellentétes álláspontokat;
(iii) az eljáró bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az uniós jogi kérdés – álláspontja szerint fennálló – jelentősége, továbbá annak ellenére nem veszi egyáltalán fontolóra, hogy neki magának is kétségei vannak a kérdés helyes megválaszolása terén;
(iv) az eljáró bíróság kizárólag nemzeti mérce szerint, az európai ítélkezési gyakorlattal való mindenféle egyeztetés nélkül válaszol meg egy uniós jogilag releváns, vitás kérdést;
(v) az eljáró bíróság nem győződött meg arról, hogy a kérdés megválaszolása a többi tagállam bíróságai és az Európai Unió Bírósága számára is ugyanannyira bizonyos;
(vi) ha az eljáró tagállami bíróság olyan megoldást alakít ki, mely nem vezethető vissza az Európai Unió Bíróságának fennálló joggyakorlatára, és nem felel meg egy egyértelmű jogi helyzetnek sem;
(vii) az eljáró bíróság átlátható ok nélkül eltekint attól, hogy a vonatkozó uniós jog értelmezésével foglalkozzon, egyúttal elutasítja az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, így a döntés alkotmányossági kontrollja nem lehetséges.

A jelen esetben a Kúria elutasító döntése a fentiek fényében önkényesnek, ezért alaptörvény-ellenesnek minősül. Az Európai Unió Bírósága az indítványozó által feltenni javasolt kérdések tárgyában még nem határozott, az Európai Unió Bírósága általi jogfejlesztés lehetősége pedig egyáltalán nem tűnik távolinak. A Kúria mint utolsó fokon eljáró bíróság elfogadhatatlan módon túllépte az e tekintetben őt megillető hatáskörét, mert – az első- és másodfokú eljárásban – az ügy eldöntése szempontjából releváns uniós jogi kérdés megválaszolása körében a bíróság által elfoglalt álláspont helyett egyértelműen preferálni kell az indítványozó által is felvázolt lehetőséget. Hogy az eljáró bíróság az uniós jogilag releváns kérdést megfelelően megválaszolja, azt feltételezi, hogy az eljáró bíróság megfelelően megismerte az uniós jogilag releváns előírásokat. A Kúria a jelen ügy szempontjából releváns uniós jogi kérdést nem elfogadható módon válaszolta meg, mivel az ügyben nem láthatók olyan ténybeli és jogi következtetést engedő körülmények, amelyek alapján az uniós jog Kúria általi értelmezése és alkalmazása az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatával és a hagyományos értelmezési módszereknek és alapelveknek megfelelne.

A Kúria az általa – kizárólag a magyar jog alapján – elfoglalt, egyébként téves álláspont folytán nem is vette fontolóra az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését: a felmerült kérdések érdemi vizsgálatától egy igen rövid, általános megállapításokra szorítkozó indokolás alapján

[181] Lásd az 1 BvR 230/09 sz. határozatában kifejtetteket a fenti III.2.2.a) pontban.
[182] Lásd fent a III.2.2.b) (i) pontot.

teljesen elzárkózott. A Kúria a fentiek miatt továbbá egyetlen pontban sem tért ki arra, hogy az indítványozó által felvetett kérdések megválaszolása olyannyira egyértelmű, hogy azokat minden bizonnyal más tagállamok felsőbíróságai, illetve az Európai Unió Bírósága is hasonlóképp válaszolnák meg. A Kúria álláspontja olyan megoldást tükröz, amely semmilyen formában nem vezethető vissza az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatára (amennyiben ugyanis létezne olyan európai bírósági gyakorlat, amely a Kúria álláspontját alátámasztja, arra a Kúria minden bizonnyal utalt volna). Végül, a Kúria ítéletében hiányzik azoknak az okoknak a közlése is, amelyek lehetővé teszik a döntés alkotmányjogi szempontból történő ellenőrzését. A Kúria indokolása mindössze annyit tartalmaz, hogy az Európai Unió Bíróságának döntése irreleváns, mivel az ügyben nem merült fel az uniós jog értelmezésére irányuló releváns kérdés.

A fentieket támasztja alá az is, hogy a Kúria láthatóan nem is törekedett arra, hogy a releváns uniós jogot megismerje és alkalmazza, hanem az indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmeit azzal az egyszerű indokolással utasította el, hogy nem relevánsak. Ez az álláspont azonban az indítványozó által a perben, illetve a jelen alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint nyilvánvalóan nem lehet helytálló, a Kúria eljárása pedig a fentiekben kifejtettek szerint önkényes és alaptörvény-ellenes. Azzal ugyanis, hogy a Kúria az uniós jog kötelező szabályai és az Európai Unió Bíróságának egyértelmű és állandó ítélkezési gyakorlata ellenére nem kezdeményezte az ügyben előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását, megakadályozta, hogy az indítványozó ügyében az erre hatáskörrel rendelkező bíróság, az Európai Unió Bírósága eljárjon. Ezzel a Kúria az indítványozót elvonta törvényes bírájától, ami a fent előadottak szerint az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát sérti.

3. AZ ALAPTÖRVÉNY-ELLENESSÉG A BÍRÓI DÖNTÉST ÉRDEMBEN BEFOLYÁSOLTA

3.1. A törvény előtti egyenlőség elvének a kúriai ítéletet érdemben befolyásoló megsértése

A Kúria által követett, a fentiek szerint objektíve önkényes jogértelmezése és - alkalmazása – mint az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében foglalt, törvény előtti egyenlőség elvébe ütköző, és emiatt alaptörvény-ellenes eljárás – érdemben befolyásolta a kúriai ítéletet. Amennyiben ugyanis a Kúria az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében foglalt, törvény előtti egyenlőség elvét tiszteletben tartó módon értelmezi és alkalmazza az uniós jogot, azon belül is különösen az EUB *Köbler* ítéletében lefektetett feltételeket, valamint mind az uniós, mind pedig a magyar jog szerinti teljes kártérítés elvét, figyelemmel a perbeli tényállásra és a felek előadásaira is, nem hozhatta volna meg a perben született ítéletet az abban foglalt tartalommal.

3.2. A tisztességes eljáráshoz való jognak a kúriai ítéletet érdemben befolyásoló megsértése

A Kúria mint az adott ügyben legmagasabb fokon eljáró nemzeti bíróság az EUMSZ 267. cikkének 3. bekezdése alapján köteles lett volna előzetes döntést kérni az Európai Bíróságtól, hiszen olyan ügydöntő, az uniós jog értelmezésével összefüggő kérdés volt az eljárás tárgya, amelyről való döntés az Európai Bíróság hatáskörébe tartozik. A Kúria ennek a kötelezettségének az uniós jog önkényes figyelmen kívül hagyásával, olyan indokolással nem tett eleget, ami nyilvánvaló ellentétben van az Európai Unió jogával. Ezért a Kúria által az eljárásban meghozott ítélet sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.

Az indítványozó alapjogának sérelme azért következett be, mert a jogvitában nem kezdeményezték az Európai Unió Bíróságának az EUMSZ 267. cikk 3. bekezdése szerinti eljárását, az indítványozó alkotmányos jogai sérültek, mivel az indítványozót megfosztották attól a jogától, hogy ügyében az Európai Unió Bírósága mint törvényes bíróság járjon el. Azáltal, hogy a fent kifejtett jogi kérdésekben nem kezdeményezte az Európai Unió Bíróságának eljárását, a végső fokon eljáró Kúria jogtalanul értelmezett olyan uniós jogi

előírásokat, melyeket az Európai Unió Bírósága még soha nem értelmezett, mivel az uniós jog értelmezése tekintetében kizárólagos kompetenciával elismerten az Európai Unió Bírósága rendelkezik.

A Kúria indokolásában szereplő azon megállapítás, hogy *„a bírósági jogkörben okozott kárért való felelősségre vonatkozó uniós anyagi jogi rendelkezés nincs"*[183] ahhoz vezetett, hogy a jelen ügyben a megfelelő hatáskörrel rendelkező és az uniós jog vonatkozásában értelmezési monopóliummal felruházott Európai Unió Bírósága nem járhatott el az indítványozó ügyében.

Az indítványozó végül rá kíván mutatni arra is, hogy az **Alkotmánybíróság** korábbi eseti döntésében kifejti, hogy *„**az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében (ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének felel meg) szabályozott általános bírói jogvédelmi garanciákat az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. cikk 1. pontja is megköveteli.** Az Emberi Jogok Európai Bírósága, amely az utóbbi időkben folytatott gyakorlatában fokozatosan kiterjesztette a 6. cikk 1. pontja alkalmazhatóságát Vilho Eskelinen és társai v. Finnország (Application no. 63235/00, Judgment of 19 April 2007); Iordan Iordanov és társai v. Bulgária (Application no. 23530/02, Judgment of 2 July 2009)], és a bírósághoz fordulás jogának elemét képező fair eljárásból eredő követelménynek tekinti a hatékony bírói felülvizsgálat követelményét. Nem tekinti az Emberi Jogok Európai Bírósága hatékonynak a bírói jogvédelmet akkor, ha eljárási vagy anyagi jogi akadálya van annak, hogy a bíróság önálló, érdemi vizsgálatot végezzen, a felek jogairól érdemben döntsön. [Delcourt v. Belgium, 1970. január 17. Series A no. 11.; Barbera, Messegué és Jabardo v. Spanyolország, 1988. december 6. Series A. no 285-C]"*[184]

* * *

Amennyiben a Kúria (i) az indítványozó által tett előadásokat megfelelően figyelembe veszi és értékeli, valamint az irányadó jogszabályokat megfelelően, nem önkényesen és az indítványozó alapjogait sértve értelmezi, és (ii) az indítványozó által felterjeszteni javasolt kérdéseket az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás tárgyává teszi, az Európai Unió Bírósága az ügyben releváns uniós jogszabályok értelmezését elvégzi, mégpedig nagy eséllyel akként, amint azt az indítványozó is bemutatta a perben előterjesztett beadványaiban, illetve a jelen alkotmányjogi panaszban. Ez esetben azonban az indítványozó kereseti kérelme nagy valószínűséggel alapos lett volna, tehát a Kúria általi önkényes jogértelmezés és jogalkalmazás, továbbá az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmulasztása (és az ebben a két formában megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség) egyértelműen érdemben befolyásolta a per kimenetelét. Ezzel az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétele teljesült.

4. AZ ÜGY KERETÉBEN ALAPVETŐ ALKOTMÁNYJOGI JELENTŐSÉGŰ KÉRDÉSEK MERÜLT FEL

4.1. Az önkényes jogértelmezés és jogalkalmazás tilalma mint a törvény előtti egyenlőség elvének kifejeződése

Az Alkotmánybíróság joggyakorlatát áttekintve úgy tűnik, az Alkotmánybíróság még nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott, törvény előtti egyenlőség elvéből levezethető-e az önkényes jogértelmezés és jogalkalmazás tilalma. Továbbá úgy tűnik, szintén nem hozott még határozatot az Alkotmánybíróság abban a kérdésben, hogy nyilvánvalóan tarthatatlan, az ügytől idegen mérlegelési szempontokon nyugvó, emiatt objektíve önkényes és egyértelműen téves bírói döntések az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz útján megtámadhatók-e, és ennek keretében lehetőség van-e ilyen bírói döntések Alkotmánybíróság általi megsemmisítésére.

---

[183] Lásd a Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélet 10. oldalát

[184] Lásd: 8/2011. (II. 18.) AB határozat; legutóbb: 3074/2013. (III. 14.) AB határozat.

Az indítványozó megjegyzi, hogy a fenti kérdés egyértelmű, alkotmánybírósági határozat formájában történő eldöntése azért is alapvető jelentőségű, mivel potenciálisan valamennyi ügytípusban jelentkező problémáról van szó. Az indítványozó által felvetett kérdés nemcsak egyszerű polgári, hanem pl. büntető vagy közigazgatási ügyszakban is felmerülhet, minden olyan esetben, ahol az utolsó fokon eljáró bíróság olyan döntést hoz, amelyik nyilvánvalóan ellentétes a jogszabályokkal, és a perbeli tényállásra és a felek előadásaira figyelemmel semmilyen racionális megközelítés alapján nem tarható, illetve elfogadható.

4.2. Az Európai Unió Bírósága mint törvényes bíró

Az Alkotmánybíróság joggyakorlatát áttekintve úgy tűnik, az Alkotmánybíróság még nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy az Európai Unió Bírósága az Alaptörvény XXVIII. cikkének, illetve a Bszi. 8. §-a (1) bekezdésének alkalmazásában törvényes bírónak minősül-e. Ugyanezen okból kifolyólag az Alkotmánybíróság még nem döntötte el azt a kérdést sem, hogy amennyiben egy magyar bíróság az EUMSZ 267. cikkének 3. bekezdésében foglalt kötelezettség ellenére nem kezdeményezi az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását, ez ellentétes-e az érintett fél tisztességes eljáráshoz való jogával (többek között azért, mert az érintett felet elvonja törvényes bírájától).

Az indítványozó megjegyzi, hogy a fenti kérdés egyértelmű, alkotmánybírósági határozat formájában történő eldöntése azért is alapvető jelentőségű, mivel potenciálisan valamennyi ügytípusban jelentkező problémáról van szó. A tisztességes eljáráshoz fűződő jog a modern, jogállami eljárásjog egyik legjelentősebb alapelve, amely alapvetően határozza meg lényegében bármely jogi eljárástípust, mind ami a szabályozás kialakítását, mind ami az eljárásjogi szabályok értelmezését és alkalmazását illeti. Az indítványozó által felvetett kérdés nemcsak egyszerű polgári, hanem pl. büntető vagy közigazgatási ügyszakban is felmerülhet, minden olyan esetben, ahol az uniós jog értelmezése és alkalmazása a magyar jog alapján elbírálandó jogviszonyok, jogviták eldöntése szempontjából releváns.

* * *

A vonatkozó jogirodalom szintén alátámasztja az indítványozó által a fenti 4.1. és 4.2. pontban kifejtetteket. Eszerint például: *„Alapvető alkotmányjogi jelentőségű a kérdés, ha az Alaptörvényből nem adható közvetlen válasz az adott probléma megoldására. ... Vizsgálandó ez akkor is, ha nincs az adott kérdésben alkotmánybírósági döntés. ... Támogatja a befogadhatóságot, ha az alkotmányjogi panasz keretében vizsgálandó kérdés jelentősége az egyedi ügyön túlmutat. ... Idetartozik az is, ha magának az alapjognak az értelmezése a kérdés. Ezek az ügyek teszik lehetővé, hogy valamely alapjog újabb vetületeit az Alkotmánybíróság általános érvénnyel kibontsa. ... Általában alapvető alkotmányjogi jelentőségű a kérdés, ha a döntés lehetőséget ad az alkotmánybíróságnak arra, hogy iránymutatást fogalmazzon meg az államhatalmi ágak számára az alapjog intézményvédelmi oldalának támogatása érdekében teendő intézkedésekre, illetve, ha módot ad az adott alapjog meghatározott kontextusban való jelentőségének bemutatására. ... Mindenképpen ide tartoznak azok az esetek, ha a rendes bíróságok a felhívott alapvető joggal kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlatot negálják... Ide tartoznak továbbá azok az esetek, ha a kérelem, láthatólag olyan kérdést érint, amely jogi, gazdasági, társadalmi szempontból jelentős...”*[185]

A fentiek alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság eljárásának amiatt is helye van a jelen ügyben, mert a Fővárosi Törvényszék eljárása során elkövetett bírói döntéshozatal – nevezetesen (i) az önkényes jogértelmezés és jogalkalmazás, valamint (ii) az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmulasztása – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet fel. Az Alkotmánybíróságnak a jelen eljárás keretében nyílna lehetősége egyértelműen kimondani, hogy

---

[185] Lásd: Kadlót Erzsébet: Az indítványok szűréséről. In: ABSz, 2012/1., 96-104. o., IV.2. pont.

(i) **az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdéséből az önkényes jogértelmezés és jogalkalmazás tilalma levezethető, és az ezen alapelvbe ütköző bírói döntéseket meg kell semmisíteni,**

(ii) **az Európai Unió Bírósága az Alaptörvény XXVIII. cikkének, illetve a Bszi. 8. §-a (1) bekezdésének alkalmazásában törvényes bírónak minősül, valamint**

(iii) **amennyiben egy ügyben utolsó fokon eljáró bíróság az EUMSZ 267. cikkének 3. bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére elmulasztja az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, ezzel a felet elvonja törvényes bírájától és ezzel sérti a fél tisztességes eljáráshoz való jogát.**

Ezzel az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 29. §-ában foglalt második, alternatív feltétele is teljesült.

V. ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK

A Tisztelt Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja és Abtv. 27. §-a és 43. §-a állapítja meg. Az indítványozó jogosultsága az eljárás megindítására az Abtv. 27. §-án alapul. Az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt, tisztességes eljáráshoz való joga a kúriai ítélet folytán sérült. A Kúria ítéletéhez vezető eljárásban az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.

Az indítványozó megjegyzi, hogy a jelen eljárásban az indítványozót mint egy külföldi vállalkozás Magyarországon bejegyzett fióktelepét megilleti az indítványozói jogosultság, figyelemmel az Alaptörvény I. cikkének (4) bekezdésére, amely szerint a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak az azok az alapvető jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. A törvény előtti egyenlőség elve és a tisztességes eljárás joga egyértelműen ilyennek minősül. Ezért az indítványozó a jelen eljárásban releváns törvény előtti egyenlőség és a tisztességes eljárás joga szempontjából alapjogi jogosultnak minősül és mint ilyen alkotmányjogi panasszal élhet a Kúria ítéletével szemben.[186]

Az indítványozó az Abtv. 57. §-ának (2) bekezdése alapján kéri, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság az ügyben tartson személyes meghallgatást, melyen okvetlenül részt kíván venni.

Az indítványozó az Abtv. 68. §-a alapján nem járul hozzá ahhoz, hogy indítványát az Alkotmánybíróság nyilvánosságra hozza.

Az indítványozó az az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat 26. §-ának (3) bekezdése vonatkozásában jelzi, hogy elérhetőségei az alábbiak:

[redacted]

Budapest, 2019. június 4.

Tisztelettel:

[redacted]

Indítványozó

[186] Megjegyzi az indítványozó, hogy ezzel lényegében megegyező szabályt tartalmaz az Európai Emberi Jogi Egyezmény 34. cikke is.

Mellékletek:

1. számú melléklet	jogi képviselő meghatalmazása
2. számú melléklet	helyettesítési meghatalmazás